

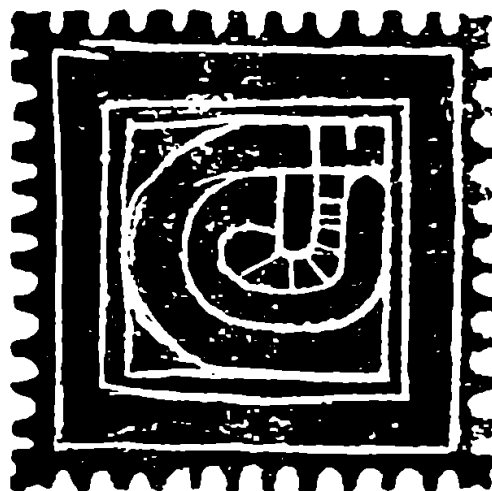
1928

311	Mravní záhady dneška.	Tauber Otakar	1928
312	Mravní výchova ve školách.	Volařík Konstantin	1928

„ČASOVÝCH ÚVAH“ SVAZEK 311.

MRAVNÍ ZÁHADY DNEŠKA

Dr. OTAKAR TAUBER

1928

NAKLADATEL: „TISKOVÉ DRUŽSTVO“ V HRADCI
KRÁLOVÉ (ADALBERTINUM)

TISKEM DRUŽSTEVNÍ KNIHTISKARNY
V HRADCI KRÁLOVÉ.

Mravní stav žactva.

Nechci nikterak moralisovati a mravní stav žactva líčiti černě. Uvádím skutečnosti a zkušenosti jiných i pokrokových laiků. V „Přítomnosti“ roč. I. dne 15. května 1924 uveřejnil prof. Fr. Kocourek fakta a data horší, než by se i pesimista domníval. Z 30 studentů nejvyšších tříd střední školy v Praze anebo vysoké od 18 — 20 let jsou jen 3 pohlavně zcela zdrželiví. Kvartánka čte „Dekameron“, kvintánka „Harémy kouzla zbavené“, sekstánka chodí třeba dvakrát za sebou na oplzlou „Lulu“ a vykládá: „Bylo to děsně rádný, děte se holky podívat.“ Kvintáni a sekstáni i dvakrát týdně tančí do noci, v masopustě několikrát do rána a jsou dny, kdy přijdou z taneční síně rovno do školy. Čte se s nadšením „Yvonna“, zvláště partie s bližším vztahem k všelijakým kombinacím dámského šatstva, počínaje spodním prádlem od osmiletých děvčátek až do nedozrlna dámského věku. Vášnivě se čte „Rudé právo“ pro pikantní odhalování řetěze afér a pro útoky na nadřizené živly. Zvláště prý na dívčích ústavech se čte z důvodu jiné pikanterie horlivě „Pražský

ilustrovaný zpravodaj." Čte se nejvíc Milena v „Národních“, Yvonna v „Politice“ a Pakostovy feuilletony. Na jedné dívčí škole vyšší skoro všechny čtou „Ilustrovaného zpravodaje“, ale nejvíc nabídky. „Humory“ čtou všechny a některé žáčky vykládají jejich „dobré“ vtipy. Na jedné střední škole vinohradské se ve škole provozuje nezakrytá politická agitace a to zvláště při probírání českých dějin a při českých komposicích. Politiku aspoň prý džbánkovou dělá každý. Tolik výňatkem z článku „Přítomnosti.“

Co na to říkáte? Pěkný obrázek naší naděje budoucnosti! Není čas, a bychom ze sna povstali? Jak a čím však se znemravňuje naše studentstvo? Příčin je dnes mnoho! Jsou to v článku zmíněné sprosté divadelní kusy, nemravné, veřejně vystavované pohlednice a obálky knih, jednajících o manželství a pohlavním poučení. Jsou to kratičké a vystřižené šaty našich slečinek a dam, „tělové“ punčochy, oplzlé obrazy nahotin našich výkladních skříní a uměleckých časopisů, dále zmíněné ilustrované listy a zpravodaje necudnými inseráty, nad nimiž i pokrokoví inteligenti trnou; jsou to taneční hodiny a taneční zábavy, špatné byty, romány zamilované a takové hry, kde se mládež přímo milkování učí, dále jsou to sprosté řeči, písne a vtipy dospělých, noční toulky, kino, špatní společníci, styk se staršími zkaženými žáky, předčasné známosti a t. d. U studentů je zkázou, že o prázdninách k vůli výdělku pracují na stavbách domů, při regulacích, kde slyší děsně rouhavé a nestydaté řeči. Hmotný zisk je daleko převážen duchovními ztrátami idealismu

a čistoty. Co se vydělá, utratí se s dívkou třeba. Příčinou nemravnosti je ovšem i nevěra.

Romanes, dříve darwinista, potom věřící křesťan. napsal v Myšlenkách o náboženství: „Nevěra pochází buď z nevědomosti, nebo předsudků, nebo z kaženosti, ale nikdy z něčeho, nač bychom mohli býti hrdi.“ Naopak zase nemravnost vede k nevěře. Goethe vyznal: „Nevěra je odrazem zkaženého srdce.“ (Dšelađin) „Nikdo se nestal nevěrcem, kdo nebyl dříve hříšníkem“, pravil věhlasný Bossuet. „Vášně jsou nejlepší popírači Boha“, napsal Paskal v Pensée. Mládeži ve školách se předkládá stále cíl tu na zemi, pozemský, a to dle Foerstra „popichuje chtíče.“ Od nemravnosti nechrání ani vzdělanost. Beal dí v Our Moralisty (6): „Pokrok závisí více od mravnosti než od rozumové vyspělosti.“ Tato ji činí rafinovanější. Pohlavní poučování ve škole je děsný omyl. Zavrhlí je: Gurlitt, Paulsen, Hall a Foerster. Tento dí: „Otázka mravní je otázkou vůle, ne rozumu.“ (Schule 128.) Poučování pohlavní filmem zdvojnásobilo počet nakažených u vojska svého času. V Praze zatkla policie u nevěstek nejvíce studentů.

Přímou příležitostí k nemravnosti je koedukace. Odsoudili ji Hall, Gurlitt a Foerster. Koedukace zklamala na celé čáře. To uznávají dnes i profesori i profesorky. Stávají se skandální případy. Místo z křišťalových pramenů pije se z kaluží. Každé pokolení má zvláštní své úkoly. Hoši i dívky koedukací ztrácejí. Hoši rádi dávají se dívkám v drobné minci. Dívky hrubnou. Charakteristické je: dávají-li se nějaký oplzlý divadelní kus — plno, ale je-li

poučná přednáška — prázdkno. Student musí otci koupit „Lucernu“ s dvojsmyslnými vtipy a obrázky. Profesor mu ji v hodině musí vzít. Co chcete potom po synku!

Následky nemravnosti na těle i na duši pro jedince i národ jsou veliké. Mladík se stává rozervaným, zoufalým, zpuřným, odvrací se od věcí duchových, ideálních, rozhled jeho se zúžuje, ztrácí chuť na kostele, svátostech, pozbývá smyslu pro Nadpřirozeno. otupuje, ztrácí stud a jemnost, stává se lhavým, krutým a lehkomyslným. Začíná trpět nespavostí, chvěním nervů, stává se starcem, klesá jako Odysseovi vojáci u Kirke na roveň tváře němé, padá v náruč socialismu, nevidí pro tvora Tvůrce, zaslepuje se a řítí do propasti. Nemravností zhynul Babylon, Řím, Persie; z Achilla stává se sketa. Nemravností zavládá pohanství. Chybuje se u mužů i žen. O prvních dí již sv. Petr: „Oči mají plny smilstva a nepřestávajících zločinů.“ (II., 2, 14.) O ženách píše sv. Pavel: „Odívají se zlatem, šperky a perlami a kadeřavými vlasy.“ (I. Tim, 2, 9.) Ovid praví: „Chodí se dívat, aby byly viděny.“ Tertulian již napomíná: „Líčidlem vaším budiž stydlivost.“ Solon nařídil, že žena nesmí jít v noci městem, leč vozmo. I u Pygmeů na Malace zjistili Šebesta a Wunderle stydlivost a věrnost manželskou. Mucr. Vytopil praví ve své „Pohlavní otázce“: „Tanec je největším dráždidlem smyslnosti.“ Spíše třeba studenty odvykat tanci než navykat. Jen slušný ples měl by být nanejvýš dovolen, nikdy zábavy spolkové. Ve spolcích třeba hlavně pěstovati kulturně-náboženskou práci. Nemravný zahazuje korunu královské lidské dů-

stojnosti do bláta, hanobí v sobě obraz Boží, znesvěcuje v sobě chrám Ducha sv. a údy těla Kristova.

Francouzská katolická mládež, prahnoucí po ideálech, vědě, víře, vlasti, umění, filosofii a charitě, jako Foukold, Psichari, Claudel, Péguy, Ghéon budiž naší české mládeži vzorem! Čas je, abychom ze sna povstali.

Hroznou perspektivu otvírá tento případ: V pražské elektrice sedí dvě mladá děvčata, patrně středoškolačky dle měsíčních jízdních lístků průvodčímu předložených. Tak asi 15letá. Jedna čte s neobyčejným zájmem „Večerní České slovo.“ Po přečtení povídá spolužačce: „Tohle si, Helčo, přečti, to je ti fajn, ty holky se tam musejí mít nóbl a to musejí bejt správný žáby, to je lepší než dřít matiku.“ A víte, co ty středoškolačky tak nadchlo? Článeček líčící sensačně, barnumsky, aby „táhl“ život „bardam“, nikoliv aby pokáral, ale aby vybičoval představy oplzlosti na nejvyšší míru, článeček s křiklavými nadpisy: „Rozvedené paničky množí řady lehkých žen“, „Bardáma ženou milionáře“, vyprávějící nezkušené mládeži, jak taková „bardáma“ si „vydělá“ měsíčně 3000 až 6000 Kč, takže mnohé z nich jsou majitelkami nádherných bytů, anebo bydlí elegantně v hotelích, jak jedna z nich, ani ne příliš hezká, vzala si milionáře Američana. A ty „správné žáby z L.“ jsou prý dvě dcerky řezníka, o nichž se otec domnívá, že studují v Praze, ale zatím . . . Ejhle, takové čtení předkládají čeští socialisté mládeži, o níž reklamně tvrdí, že čte „Večerník Českého slova“, takové čtení líbí se dorůstajícím děvčatům, předčasně je vy-

dražďuje a vnucuje myšlenku, proč bych si také já nemohla snadno pouhým tančením vydělati měsíčně tři až šest tisíc Kč, proč i já nemohla bych získati amerického milionáře? Toť momentka mnohomluvná, k níž netřeba ničeho dodávati, již není třeba rozebíratí. Hrůzou se každý nad ní musí otřásti. Kam to takto dospějeme? Kdo má trochu citu k dobru, k vlasti a k mládeži, musí přemýšlet o nápravě.

Kdo přestal žíti náboženský život, ztratil kořen ctnosti a pohrobil své štěstí. Jen člověk nábožensky žijící dovede býti opravdově šťasten a spokojen. Byli lidé ohromní boháči, velcí a mocní, kteří užívali všech rozkoší světa, ale duše jejich byla nešťastná, rozeřvaná a utopila se v zoufalství. Veliký státník Washington řekl: Štěstí člověka není možné bez ctností a ctnost není možná bez náboženství. Chceš-li být šťasten v životě i po smrti, žij dle zásad Kristových. Řádný katolík dovede být šťastným i v neštěstí.

Náboženství je pramenem mravnosti a štěstí. Nutno vrátiti mládež k dobru nejvyššímu -- k Bohu. Životopis jinocha Dominika Savia (Snaha, Hranice) může způsobiti zázrak obrodu. Ředitel ústavu dovolil, aby každý napsal své přání. Savio napsal: „Má žádost je, abyste mne vychováli svatým; chci býti svatým; dokud se nestanu svatým, nemohu býti blaženým.“ Nejlépe, když si chovanci sami utvoří sdružení volné, jež by se snažilo přivésti lehkomyšlné žáky na pravou cestu. Spolužák více zmůže někdy u soudruha než kněz neb otec. Když jednou přinesl do ústavu jeden student noviny plné nemravných obrázků, že by se i pohan pohledem

na ně zastyděl, Savio je vytrhl z rukou a roztrhal. Na to založil jako 15letý student spolek „Neposkvr. Početí P. Marie“, jehož členové se měli upozorňovati na chyby a před vstupem si přečísti životopis sv. Aloise. Často jej bylo slyšeti hlasitě říkati: „Můj Bože, raději ať zemru, než bych zhřešil“ V ústavech Boscových žáci jednou za měsíc se připravují na dobrou smrt zpovědí a sv. přijímáním, jako by to bylo naposled. Kostra těla nebude žíti na věky; jen co nehýne, hodno celé lásky. Bosco radil Saviovi: „Když tě svádí ďábel, cptej se ho: „Cos vykonal pro mou duši dobrého? Ježíš mne krví vykoupil!“ Jednou musíme vše, duši i tělo Bohu vrátiti. Zpověď, modlitba, zdrželivost, sv. přijímání, rozjímání věčných pravd a úcta Neposkvrněné, toť jediné, ale jisté prostředky idealismu a čistoty.

Ustrnouti musí každý nad zjevem, který se udál 24. IV. 1926 u kutnohorské poroty. Mladá děvčata, jakmile soud odešel se radit o zločinci, několik anásobném vrahu Krásovi, nahrnula se k němu, počala jej utěšovati a ujišťovati svou láskou a když se jich Krása otázal: „Která pak by si mne dnes vzala?“ odpovídala jedním hlasem téměř, že těch by dnes bylo! Všechny by jej chtěly, vraha, který zabíjel nevinné lidi. Trojnásobný vrah a lupič je dnes ideálem žen, o nichž se praví, že jsou „něžným pohlavím.“ Cítíte a rozumíte tomuto hroznému, odstrašujícímu dokumentu doby? Kam se to řítíme? — To bylo v Kutné Hoře. Ale v Praze bylo jinak. Rozhodnutí kutnohorské poroty o lupiči a vrahu Krásovi bylo očekáváno obléháním českosocialistické redakce v

Praze od odpoledních hodin sobotních až pozdě do noci. Telefon byl stále v permanenci. Sebevětší vědátor světa nedobude si tolik zájmu a sympatií jako sprostý vrah! To je už ztřeštěná perversní zpustlost, jež přímo burácí, abychom sestoupili až do propasti bahna a vyrvali šílící mládež a dobrou chránili a sdužovali!

Je v sázce vše, národ i rodina. Kdo ze všech sil zlu nečelí, není přítelem ženy ani vlasti. Jen katolická víra, jen katolická morálka, jen katolická rodina, jen katolická škola zachrání lidstvo a národ. Velkomyslné činy a vzory ještě mohou svět vzpamatovati. Velmi poučný pro studenta je životopis sv. Augustina.

Chtěli a chtějí nám namluviti morálku „vyšší“, humanitní, husitskou, lepší proti katolické, ale tato jejich morálka zkrachovala úplně a přivedla nás na pokraj jícnu nejhoršího mravního úpadku. Rozplynula se jako pestrá bublina, stala se prázdným zvukem. Skutečné síly mravní a obrodné má jediný katolicismus. Co mravně silného bylo v husitství, bylo katolické; morálka pravá je pouze jedna. Katolicismus je jediný zdravý kořen národa.

Kde jsou nepřátelé vlasti? táže se „Našinec“ a píše: Jeden z nejproslulejších duchovních řečníků amerických, kněz řádu paulánů Gillis, vedl nedávno ke sv. přijímání v katedrále sv. Patrika v New Yorku 4 tisíce mužů. Ve své promluvě vzal zřetel na obvinění, které bylo nedávno vzneseno proti spolku mužů „Jména Ježíšova.“ Spolek tento má ve Spojených státech 2 až 3 miliony členů,

v esměs mužů, kteří se zavázali k měsíčnímu sv. přijímání. Mluvílo se, že je to nebezpečím pro stát, protože není možná si představit, že by tak mohutná organizace mohla býti zřízena k jiným než k politickým účelům. „Ne přátelé“, vysvětloval řečník, „nepřátelé státu se musí hledat jinde. My to nejsme, co otravují mládež nepřehlednou záplavou špinavých spisů. My to nejsme, co v divadlech, na Broadway, předvádějí nemravné kusy a revuální představení se skoro nahými ženami. My to nejsme, co říkají s jedním z majitelů divadel, Williamem Bradym: „Ano, my hrajeme nejhnusnější kusy, ale můžeme přestat jenom tenkrát, když i ostatní divadla přestanou s podobnými představeními.“ My to nejsme, co káží opilství a v nočních místnostech klubů je podporují, a my nedráždíme k vraždám, které jsou hanbou našeho lidu. My nehlásáme se stolic veřejných škol ateismus a tím odstranění desatera Božích přikázání. Kdo chce nalézt nepřátele vlasti, ten je nesmí hledat mezi muži, kteří přicházejí ke sv. přijímání a kteří přispívají svým křesťanským životem k vnitřnímu zesílení pravého vzdělání lidu a občanské rovnováhy.“

Zajímavý a praktický výklad k šestému přikázání dal kongres ve Vratislavi: Na kongresu 3. — 5. srpna 1925 pojednal o tomto obtížném thematicu rektor Wiesner z Vratislavy: „O šestém přikázání na nejnižším a středním stupni“ a farář Kaleve z Vratislavy: „O šestém přikázání na nejvyšším stupni.“ Hlavní myšlenky byly: Předmětem katechese o šestém přikázání u dětí od 6. — 10. věku je dětská ctnost

studu a dětský hřích nestoudnosti. Poučení o pohlavních úkonech, bylo-li by nevyhnutelné v jednotlivém případě, nemá býti nikdy úkolem vyučování společného, nýbrž privátního, od osoby, k níž dítě má důvěru. Ve vyučování lze mluvití příležitostně o různých vlastnostech, sklonech, schopnostech, povinnostech, a povoláních obou pohlaví a to vždy způsobem, aby děti ty rozdíly chápaly jako zřízení Boží. Školní výchova pomáhá pěstovati stud, vzdělávati vůli a svědomí, vésti k úctě anděla strážného a Matky Páně a podporovati včasné a časté přijímání dětí.

Zásady pronesené v referátu faráře Kaleve: Cílem probírání šestého přikázání na vyšším stupni je utvrzení nevinných a záchrana padlých. Prostředkem k tomu má býti jasný a určitý způsob vyjádření. Těžisko hříchu je ve zvráceném úmyslu jednajícího a nikoli v domnělé hříšnosti orgánů. Katechese písemně vypracovaná před dospělejšími hochy a děvčaty má se konati odděleně. Obtíže spojené s katechesí značně se zmenší, postupuje-li se pozitivně, nejprve se stanoví svatost lidského těla, potom promluví, jak držeti tělo ve svatosti, a posléze o znesvěcování těla. Jsme údy Těla Kristova.

Výklad t. zv. sexuální — v přesném slova smyslu — nepatří do školy, aspoň nemá býti předmětem veřejného vyučování, protože je protiúčelné a nebezpečné. Naopak privátního výkladu nelze obcházeti; ale má se díti od osoby, k níž má dítě důvěru, v době, kdy dítě v rozvoji let nemá k jistým úkonům státi bezradně a způsobem, který šetří

studu a nevinu dítěte, t. j. zdůraznění stránku nábožensko mravní a pozatlačiti biologický moment.

U dívky od 13—15 let nastává věk plný rozporů a nálad. Nespokojenost se sebou a při tom nedůtklivost, zvědavost a přece pyšná uzavřenost, některé zahrnovala by láskou a jiné hned nenávistí pro domnělé ublížení, v bezuzdné fantasii by vyváděla hrdinství a ve všedním životě by klopýtala o maličkosti; má marnivé touhy po klášteře a páše fantastické lži.

Moudré poučení, dohoda s matkou a s jinými vychovateli neb ovlivňujícími činiteli uvede dívku do pravých kolejí. I autorita otce a kněze se tu musí uplatniti. Dobrá četba je dnes první skutek lásky k mládeži a nesmírná charita, dí A. Hello v „Miskách.“ Krásný je svět, když na obloze svítí miliony lamp, ale oč krásnější je svět duchový, v němž svítí hvězdy ideí a pravd, odlesků to bytnosti Boží! Zničí-li špatná četba a špatní lidé tato světla, víra se stane blikající lampičkou a srdce je lupem nízkých pudů a duch zplaňuje v nicotách. Nejvyšším cílem je Bůh a proto, když se člověk oddá Jeho pravdám zjeveným, pravdám víry a užívá věcí jen jako prostředků k cíli poslednímu, žije již teď životem věčným a cíle nejvyššího dojde.

Ve Vídni dán návrh zákona na ochranu mládeže před mravní zkázou, zvláště co do četby. Návrh zákona na ochranu mládeže před pornografickou literaturou má na mysli zřízení censorední komise, v níž by zasedali 4 odborníci z uměleckých a literárních kruhů, knihkupců i majitelů uměleckých závodů obchodních, pak zástup-

ci lidovýchovy a péče o mládež. Jestli alespoň 4 členové komise se vysloví, aby některá kniha byla dána na index, pak rozhodnutí ono, hlasovali spolu i předseda, bude mít platnost pro celou republiku. Pro takové knihy bude omezena inserce a propaganda, zvláště odprodej mládeži. Přestupky mají býti trestány policejně. U mladistvých zločinců 21letých, je-li u nich prokázán vývoj stáří 17—18 let, má býti mimo to voleb. právo posunuto na vyšší hranici stáří.

Z uvedené plyne, že velikou třeba péči věnovati ž á k o v s k ý m k n i h o v n á m. Knihovna je srdcem školy. Varujme před četbou Zoly, Baudelaira, Maupassanta, Flauberta, Richepiera a různých románů.

V ý c h o v u p o h l a v n í nutno pojímati nejen hygienicky, nýbrž a to hlavně i m r a v n ě, jinak by nebyl člověk nic leč lepším zvířetem. Dobře řekl v anketě pro výzkum dítěte náš nejlepší a střízlivý psycholog, dr. H e v e r o c h: „Bojím se, abychom v modernosti sexuálního vyjadřování neutonuli.“ (Zpráva II. sjezdu pro výzkum dítěte 195.) Vhodné jistě bude citovati názor P a l a c k é h o o mravní výchově: C e n a člověka záleží méně ve fysické i rozumové síle a zručnosti, nežli ve mravním jeho určení a ch o v á n í, ve spravedlivosti a šlechtnosti; a... kdyby kdo i svět celý na ruby obrátiti dovedl, nemůže slouti mužem velikým, z ů s t á v á - l i n u l o u c o d o mravnosti. Dějiny V, I, 293. — M r a v y jsou jistější záštitou společenstva nežli zákony. Dějiny V, 2, 50. — Znáám já tuším lépe než jiní vlastenci starý ten nezpůsob Čechův, ba Slovanův, že rady svých starších, kdežkoli jim není po chuti, ne-

poslouchají, aniž považují, že v každé hromadě lidu, která cokoli hodného vyvésti chce, potřebí jest především autority, jednoty a kázně. Nedostarek této jest od věků v i příčinou i hlavní známkou věčné naší nedospělosti politické. Téměř zoufávám, kdykoli rozjímám na mysli osudnou tuto povahu národa svého. Radhošť III, 269. — Ovšem krásnější všech lidských výroků jsou výroky bible o čistotě. Na př. z knihy Zjevení 14, 3, nebo z knihy Moudrosti 4, 12. Dobře nám poslouží pro přípravu učitele a katechety spisky: „O pohlavních morech“ od dra Šambergra a „Pohlavní rádce“ od dra Jar. Hrubana. Nehodí se pro žáky „Láska a pohlaví“ od Žáka, ač pro vychovatele některé věty jsou pěkné.

S mravním stavem souvisí otázka, které jsou příčiny množících se sebevražd. Proslulý italský senátor Filip Crispolti měl nedávno v senátě pozoruhodnou řeč o příčinách stále četnějších sebevražd. Na to dostal ze všech kruhů společností přípisy, které mu děkovaly a poukazovaly na další příčiny sebevražd. Crispolti sděluje nyní něco z těchto dopisů veřejnosti. Nejvíce viny se přikládá oněm časopisům, které vykládají ze široka o každém případě sebevraždy, obklopují je romantickým nimbem a tak v prostých lidech vzbuzují přání, i když za tuto cenu, zvěčnití své jméno v novinách. Někteří vytýkají snadnost, s níž lze dostati v lékárnách jedy. Pozoruhodné je, že se v příčinách sebevraždy uvádí i dámská móda, vzbuzující smyslnost. Není se tomu ostatně co divit, vždyť je známo, že nic tak neuvádí do melancholie, jako vzbuzená a neukojená smyslnost. Hlavní pří-

činu sebevražd vidí však jak velká část dopisovatelů tak Crispolti u mnohých v nedostatku náboženství, které jedině poskytuje mravní sílu v protivenstvích života a hned s počátku zdržuje člověka od kroků, které dříve či později mohou vésti k mravnímu či duševnímu zřícení.

Důsledky morálky bez Boha jeví se již v příšerném světle. Oddělení pro choroby pohlavní v nemocnicích republiky jsou přeplněna a denně počet pacientů vzrůstá. Ale, bohužel, dostavují se další důsledky, mnohem těžší předešlých. Vzrůstá počet choromyslných, z nichž velká většina onemocnění přivodila si nákazou pohlavní. Poměry v pražském ústavu choromyslných jsou trvalým a stále vzrůstajícím přílivem nemocných stále zhoršovány. Mnozí jsou nuceni spáti již na zemi. Stav v pražském ústavě je tak svízelný, že propouštění jsou již nemocní ještě ve stavu těžké nevyléčené choroby. Toť zjev jistě strašný! Tam klesá lidstvo, které opustilo přikázání Boha a jež činí si posměch ze všeho na světě. Toť důsledky strašné četby!

Tělocvičné spolky jsou dobré. Nechť cvičí děti a žáci, nechť třeba vystupují na akademických a na místních sletech, ale rozhodně ať nejsou vláčeni po sletech okresních a župních, z nichž se vlakem, vozmo nebo pěšky s dospělými v noci vrací! Toto neprospěje jejich mravnímu vzdělání. Jistě ne! Co zaslechne vše a uvidí, jistě nepůsobí zdárně na mladá srdce. Tělocvičným podnikům nesmí se dáti přednost před manifestacemi náboženskými, jako je Boží Tělo, oslava cyrilomethodějská, svatováclavská, alojsiánská a p. Brožury Záhořovy, na př. pětidílná „Pohlavní čítanka“ se rozhodně nehodí pro

mládež. Některý článek je hnusný (od Šrámka), jsou to v čítance věty protikatolickou záští čpící, fyziologické výklady jsou nevhodné, životní výkony rostlin a zvířat podané antropomorfisticky působí nemravně. Chtěli u nás „vyšší mravnost“, a výsledek je, že máme u nás 60.000 pohlavně nakažených v lékařském ošetřování a že jsme co do počtu sebevražd na třetím místě. Pokrok, ale bez Boha. Náprava nastane vrácením duševních hodnot, jaké má náboženství, a ty přivedou duše do rovnováhy.

Příčiny a následky nemravnosti.

Pozoruhodnou je otázka „výslechu mladistvých.“ Není věci tak jednoduchou, jak by se zdálo, zvláště tenkrát, jedná-li se o výsledky mravních poklesků. Záleží tu mnoho na způsobu výslechu samotného. Proto zapovězen je v Německu výslech ten neškoleným strážníkům. V Lipsku konají první šetření takových deliktů starší a zkušenější úředníci za součinnosti zvláště k tomu ustanovených odborných rádců. V Trieru, Meklenburku a Halle mají to na starosti opatrovnícké úřady, ve Frankfurtě zase policejní ochranné úřednice.

Neopatrnými a hrubými otázkami i hrozbami se tu obyčejně dosáhne násilného a částečného doznání, ne však možnosti nápravy.

Přirozenost je ke zlu nakloněna. Alex. Dumas (píše v Affaire Clémenceau): „Divíš se nemravnosti, skepticismu, porušenosti mravní v nové době, nuže, vejdi do prvního vyučovacího ústavu, pozoruj mládež a poznáš brzo pramen: smyslnost!“ A ta je nebezpečná vždy jak

pro ducha tak pro srdce i fysický život, oslabujíc chápavost.

Maďarské dívčí školy proti přemrštěné módě žákyň. Při zahájení nového školního roku sdělili ředitelé dívčích škol svým žákyním a jejich rodičům, že se žákyním zakazuje nositi sukně, nedosahující ke kolenům, jakož i bluzy s krátkými rukávy. Rovněž i bubikopf, jakož i líčení se zakazuje.

Co do účinku vyznání na mravnost stůžtež zde dva úsudky učenců protestantských. Harnack („Wesen des Christentums“, 180), právem poukazuje na mravní laxnost a nedbalost v posvěcování nitra člověka, která se jevila mezi vyznavači nového reformovaného učení a tolik církvím reformovaným škodila. — Protestantský statistik Oettingen („Moralstatistik“, 569) zjišťuje, že katolíci převyšují mravností protestanty.

Proti smyslnosti tedy je jediné útočiště ve víře v duchovní ideály a ty má víra. Nepřemršťujme dědičnosti ani zatíženosti, jak činili Locke, Zola, Stroupežnický, Ibsen (Příšery). Dnes se má za to, že dědičnost má býti vyjadřována zlomkem, jehož čitatel je počet členů nemocných a jmenovatel počet všech ostatních členů.

Freud v „Třech úvahách o sexuální teorii“ soudí, že perverse nejsou tak podmíněny degenerací, jako spíše vlivy okolí, tedy výchovou v nejširším slova smyslu.

Občanská výchova, za níž se skrývá laická morálka, přináší své ovoce. Denní tisk zaznamenává stále větší počet různých poklesků a zločinů dorůstající mládeže, mezi nimiž značné

procento činí přestupky proti mravopočestnosti. Jest to ovoce laické výchovy školní a veřejné. Mysleli si mnozí, a dosud jsou mnozí tak zabedněni, že dále vězí v tomto bludu, jako by nebylo třeba náboženství pro mravnost. Lékař dr. Rožánek s výše svého vědeckého stanoviska soudí o této věci docela jinak. Ve své knize „V ý v o j, dějiny, zřízení prostituce a její vliv na choroby pohlavní“ o nezbytnosti náboženství pro mravnost se vyslovuje takto: „Člověku je náboženství přirozenou nutností a nemýlím se, když dovolím si tvrditi, že v naší době tak často pozorovaná rozervanost lidí podmíněna je tím, že většina nešťastníků těch nenalézá útěchy a vůdce ve víře. Proto ta báječná žízeň po radovánkách, se kterými ruku v ruce kráčí rapidní spotřeba životních sil. Jen žítí a užívat! Proto v našem životě se jeví takový nedostatek klidu, spokojenosti a mravnosti! — Člověk potřebuje náboženství, a byl-li o ně nevědomitostí nedouků připraven, musí zakrňeti a skutečně zakrň a padne, poněvadž postrádá mravního podkladu, kterýž by jej nejen od tělesné, ale i od mravní zkázy chránil. Povznesení srdce a pravá láska jsou nepřátelé chorob. — Náboženství, které hlásá lásku v nejčistším slova smyslu, jistě jde ruku v ruce s nejmodernější hygienou. Kde není náboženství, tam se rozmáhá bída jak tělesná tak duševní. Ba i úbytek zbožnosti paralelně běží se vzrůstem brutálního egoismu a s přibýváním zchátralosti, ale i s rozkvětem poklesků, zločinů, chorob a úmrtí. Ve společnostech, kde náboženství vymí-

zelo, vidíme pak degeneraci duševní. Z této pak vyplývá i chorobně zvýšený egoismus. Nelze pochybovat o tom, že by všem bídám, neřestem, zločinům a nemocem učiněna byla přítrž, kdyby všemi jednotlivci zachovávalo bylo vznešené přikázání: „Miluj bližního svého jako sebe samého!“ A že náboženství proti této nezřízené sebelásce vystupuje a zhoubný tento egoismus potírá, proto naši generaci nadčlověků je solí v očích.“ Že ani literární, vědecké vzdělání bez náboženství nedovede uchrániti před mravní zkázou, připomíná spisovatel slovy: „Dokázáno jest, že řady mravně nejzpuštějších, pohlavně nejrafinovanějších a nejvýstřednějších zhýralců, jejichž výstřednosti jsou již zločiny, skládají se z velké části z tak zvané intelligence. Po důkladném studiu prostituce dospěl jsem k názoru, že z nejdůležitějších příčin rostoucí demoralisace jest úpadek náboženské výchovy. Náboženství jest způsobilé udržeti nával smyslných žádostí, i když všechny ostatní ochranné prostředky selhaly. Jasně jsem seznal, že i pohlavní otázka jako všechny jiné důležité otázky, čekající rozluštění v naší době, nejen ve svém konečném cíli přechází v potřebu obnovení náboženské výchovy, ale že zanedbání této výchovy náleží k hlavním příčinám prostituce a pohlavních chorob. Úpadek náboženství podmínil úpadek mravů, což opět podmiňuje úžasný postup pohlavních chorob se všemi vážnými toho následky. Náprava poměrů těch žádá povšechných profylaktických prostředků, mezi kterými v první řadě stojí náboženství“.

Odporučuji dvě velmi dobré knihy Schilgenovy: „Mladí hrdinové“ a zvláště druhou: „Ty a ona.“ Schilge upozorňuje, že nestydatost zamlžuje ducha a zahlazuje ušlechtilé myšlenky, snižuje dívku, znesvěcuje mladé tělo, je zhoubná. Autor varuje před sentimentálním a melancholickým zamilováním, když není úmysl, ani možnost sňatku. S jinou osobou potom nenajde štěstí pravého. Autor radí k rytířskému se chování a k rozhodnému zásadnímu jednání. Dvě jen ženy mají míti u muže místo v životě: matka jeho a matka jeho dětí. Chovej se tak, jak bys chtěl, aby se jiný choval k tvé sestře! Nesmíš! řekl Bůh. Ignoruj pokušení!

Uveřejňuji zde překrásný článek „Našince“ ze 17. X. 1926: „Od té doby, co móda v oděvu, v tanci a ve sportu v moderních lázních, v tančírnách a divadlech nastoupila tak vysloveně „volný“ směr, jsou nejvyšší pastýřové křesťanské víry a mravů, totiž biskupové jednotlivých zemí ustavičně na stráži, aby varovali věřící před nepřipustnostmi a nebezpečími této módy. Společný pastýřský list německých biskupů už před dvěma roky klasickou formou určil hranice a dal praktické pokyny, týkající se těchto otázek. Tohoto listu bylo i za hranicemi Německa častěji používáno. Letos byl vydán společný pastýřský list španělského episkopátu a zasluhuje též zvláštní pozornosti, poněvadž se zdravou přísností osvětluje moderní otázky mravní a módní se zcela nového stanoviska.“

Španělští biskupové poukazují především na to, že zvrhlosti módy nejsou jen otázkou mravní, ale spíše ve své podstatě znamenají

více méně úmyslný pokus nevěry a nepřátel církve, zatlačiti křesťanství ze společenského života samých křesťanů. Boj se nevede jen o jednotlivé lidské duše, nebezpečí neohrožuje jen dobré mravy rodin a nevinnost mládeže, nýbrž jedná se o to, má-li moderní společnost ve svém vnějším chování, ve formách vystupování a vzájemného styku nechati dále platiti nejvyšší ohledy křesťanství, nebo má-li je formálně odmítnouti a ignorovati, jako by už jich nebylo a jako by vůbec již nepřicházely v úvahu.

Proti křesťanství bylo už užito všeho, píše biskupové: vědy a filosofie, politiky a diplomacie, zednářství a třídního boje, literatury a umění, odkřesťanění škol a proticírkevního zákonodárství. To všecko však nemohlo změnití zevnější tvářnosti evropské společnosti, ani odstraniti od dávna přejaté panství křesťanských zásad ve veřejné mravnosti, zvláště v pojmání kázně a slušnosti. Nyní se chápou nepřátelé poslední zbraně: marnivosti ženské. Byla vymyšlena móda, která se líbí a lichotí jak marnivosti žen. tak smyslnosti mužů, zároveň má však nepozorovaně zničiti panství křesťanských pravidel slušnosti a mravnosti. Je možná, že tento cíl nebyl vynálezci dnešní módy výslovně zamýšlen, jistě však je základem tohoto vypovězení války společensky vždy ještě převládajícímu křesťanství takovéto využití dnešního modernismu. Křesťané mohou býti doma a v kostele bohabojní, na veřejnosti však ať vládne pohanství, jež rozhodne otázku, co je dovoleno a co nedovoleno. Sami křesťané se mají tak vysmívat jemnému křesťanskému vkusu a křesťanskému studu, nejen jednotlivě, nýbrž v celé ve-

řejnosti a mají je zavrhnouti. Odtud ta horlivost pro společnou výchovu hochů a děvčat ve školách, společné koupele a nošení šatů, jež spíše mají zdůrazňovati a vyznačovati než utajovati, odtud ta neomezená svoboda divadla a literatury, ten příliš volný společenský tón, chlapec-ké chování dívek a žen, odtud to výslovné chlubení pohrdáním studu jako pouhé lidské slabosti. „Pohanství, jež kdysi bylo křesťanstvím zatlačeno, hrozivě se stává znovu pánem národů.“ Ztrátou studu otevrou se smyslnosti široce brány a zatarasí se cesta víře a životu podle víry.

Se vzrůstajícím zápalem pokračují pak španělští biskupové takto: „Evangelium zatracuje i hříšnou myšlenku; nestydaté nahotiny však vzbuzují a zrovna sugerují ustavičně takové myšlenky. Evangelium odsuzuje každý nepatřičný pohled a každé hříšné vzrušení smyslů, móda však k nim ustavičně vyzývá. Evangelium přikazuje utíkat před příležitostí ke hříchu, nestydatá móda je však stálou příležitostí, ba příčinou poskvřňování nesčetných duší. Evangelium metá nejstrašlivější kletby proti těm, kdo jiným dávají pohoršení, naproti tomu hanebná móda neúnavně poškozují jiné na duši. Evangelium přikazuje krocení nízkých pudů padlé přirozenosti, nestydatost je však apotheosou těla — masa s jeho nejsprostšími pudy a ustavičným povzbuzováním, jakýmkoliv způsobem je ukojovati. Evangelium chce zjednati rovnováhu mezi tělem a duší, tělo duši podřaditi, kdežto „moderní“ život svou výslovnou touhou po smyslném jitření schvaluje a podporuje panství hmoty nad duchem, těla nad duší.“

Je proto — vyvozují španělští biskupové — nejenom povinností svědomí všech šlechtitných katolíků, chrániti dnes tak ohroženou čistotu duší lidu a zvláště mládeže, nýbrž je i povinností cti, postavití se uvědoměle na obranu proti tomuto nestydatě pronikajícímu pohanství.

Pak následují praktické pokyny vzhledem k obleku, k zábavám, ke sportu, divadlu a knihám, vzhledem k příliš volnému styku mladých lidí, hochů a dívek, k společnému vychovávání obou pohlaví atd. V podstatě shodují se s pokyny německých a rakouských biskupů. Ženám se připomíná, že i dle úsudku světácky smýšlejících mužů podstatnou částí ženské krásy je opravdu ženské chování a stydlivost a že věčné zásady katolické mravnosti jsou totožny se zákony ušlechtilé estetiky. Konečně zdůrazňuje se odpovědnost zpovědníků, vychovatelů a učitelů, katolických spolků a především rodičů.

Výroky, ba můžeme říci zoufalé výkřiky vážných mužů všech směrů, které poslední dobou se obracejí proti nesmyslné a ponižující moderní ženské módě a jistým moderním „volnostem“, zesilují jen pokyny biskupů v jednotlivých zemích, vyvolané pouze vážnou starostí o blaho lidu. A je dosti divné a zároveň pozoruhodné, že vždycky se najdou ještě lidé a tisk, kteří myslí, že musí podobná napomenutí odbývati vtipem. Španělští biskupové mají pravdu: pro mnohého darebu je radostí a úspěchem, smí-li se pohanství veřejně roztahovati, i když duše a svaté statky hynou.“

Ano, svět má býti odbožněn, zpohanštěn a proto má býti napřed zmaterialisován!

K nemravnosti vede individualismus, panteismus, materialismus, nevěra a naturalismus. „Odrázkou individualismu je filosofie pro prasata“, řekl Carlyle. Kde není pravdy, není mravnosti. Člověk potom padá níž a níže, až se brodí jako plaz v kalu jak věstil Chateaubriand v „Memoirés d'outre-tombe.“ Pouhá „přirozenost“ vše i zlo ospravedlní.

Prostředky mravní.

Z chorobné nemravnosti vyléčí svět návrat k autoritě Bohem stanovené, návrat k víře pravé, ovšem k víře živé. Ta budí lásku ideální, vyšší a chuť k oběti sebe a velí: „Musíš býti mravný, protože máš! Hory, stromy, vlny, věže, hvězdy, plamen, vše ti volá jak Augustinovi: „Hledej nad námi! Zde není pokoje! Tvůj cíl poslední je na věčnosti. Jsi od Boha, musíš žít dle Boha a najdeš štěstí u Boha!“ Bůh je Pravda sama a dobro samo nejvyšší. Kdo rozsévá v tělo, zahyne; kdo seje duchem, duchem bude žít. Jen život čistý je člověka důstojný a oblažující! Víra ti skýtá pravdy hluboké. Život náboženský je skutečně krásný! Jeho Páně je sladké a břímě Jeho lehké a u Pána nalezneš odpočívnutí srdci svému. Jsou světy vyšší! Nuže, Excelsior!“ Jen kdo sám mravně čist, dovede k čistotě nadchnouti. Kněží čistí, z čistých rodin — světu potřebni jako sůl a světlo. Tělo je pro duši, ne naopak. Dospělé žáky poučme, že u sexuálních žádostí mnoho pracuje fantasie; ve skutečnosti zanechávají zklamání. Ať tedy se vzchopí mládež k rozhodnému činu, chtít

býti zachovalou! Podstata člověka záleží ve stránce duchovní a ta je věčně nová. Vyšší stránka člověka musí vládnouti nad nižší. To praví zdravý rozum a ten se udržuje jasným a zdravým právě čistotou.

Duše touží ven ze své omezenosti, toť důkaz, že není pro tento svět. Sexuelní libost nezřízená je důkazem hříchu v zděděné náklonnosti, jež gravituje k zneužití a je začátkem klesání mravního. Nejlepší prostředek tedy je ignorování a preventivní vzdalování všeho buzení a dráždění. Nařikají-li filosofové i nefilosofové na utrpení světa a zlo, tož lze jim říci: potom je tedy líp neroditi, ale ovšem se neženiti a lepší je stav svobodný, ovšem zachovávaný pro lepší Boží svět a pro lepší věčnost. S mravností souvisí krása. Umělecké dílo je krásné, nazírateli ukazuje-li vzhůru. Jen tak zušlechťuje, neboť skutečná krása a dobro jsou totožny. Bůh je duch a proto, kdo žije pouze duchem, stává se Bohu podobnějším, dokonalejším a proto hodnějším větší blaženosti nebeské. Pohrdáme dobami „temna“, ale zatím tyto doby víry zrodily díla nesmrtelné krásy, úchvatného vzletu a nejvyšší tvůrčí schopnosti, kdežto doba dnešní rodí zchátralé výplody perversní, zamořené obraznosti. Minulost věřící má dosud výmluvné svědky v sochách, sloupech a obrazech.

Nevěříme sice ve všemoc výchovy dle Kanta, jenž pravil: „Člověk není nic, než co z něho učiní výchova“, ale nevěříme též v její bezmoc, již hlásal Schopenhauer mysl, že nelze charakteru vrozeného ovládnouti. Jdeme střední cestou mezi pessimismem a upřílišeným optimi-

smem a voláme: „Předváděj mládeži vhodné vzory a sám buď vzorem, modli se, uč a žij příkladně a ovoce mravnosti, vědění i zbožnosti se dočkáš. To věříme s Komenským. Pokoj bude, až bude pokoj vnitřní a ten je v čistém srdci. Nicotu všeho tu krásně vystihl Sofokles v Oidipu:

„Hó, jaké to nic, synové smrti, jaké to nic je tento vezdejší život.

Který, který že lidský tvor získá ze všeho blaha víc

než pouhé zdání, že blažen jest v náhlé zhroucení svých snů?

Tvůj los, Oidipe nešťastný, vida před sebou příklad tvůj,

tvoji bídu nemohu nic na světě šťastným zváti.“

Netřeba propadat pessimismu ani požívačnosti, nutno se dobojovati životního klidu a to dovede, kdo má zdravé etické jádro.

K nemravnosti vede hlásání autonomie a naprosté svobody člověka Kantem, Fichtem, Nietsem a j. a potom okrašlování neřestí od básníků a romanopisců, činících z ní zlatozelenou, lesklou mouchu, jež však vnáší do těla jed. Dobře míní Foerster, že mužské pohlaví je vlastně „slabým pohlavím.“ Neřest strhuje vůli i rozum do hlubin a je nejčastější tragedií dějin člověka. Strč člun do proudu a poruč mu: „Neleť dolů!“

Musset napsal:

Je zlatou číší srdce neposkvrněné;
však jednou-li v ně rmutný proud se
nalije,

pak širý oceán té skvrny nesmyje,
neb obrovská je hloub, v níž srdce zjizvené !"

Když noc se rozloží po pouštích saharských, táhne tichý šustot mořem písečným. Arabové říkají: to poušť pláče, že nemůže rozkvésti klasy a zelení. Toť obraz srdce hříchem sežehnutého a vypráhlého. Dobře dí Manzoni: „Mám za to, že je lásky na světě dostatek, že není potřebí starati se o její pěstování. Útrpnosti, obětavosti, činné lásky k bližnímu není nadbytek; ty třeba buditi.“ „Celá záležitost lásky je bídný brak, neboť je množství předmětů nekonečně důležitějších“, dí Papst (Výchova vůle 242). Psáti požád o ní, líčiti ji v divadlech, čísti stále o ní, je zorávatí moře. Nepřináší užitku. Kultura, dějiny, náboženství, národnost skýtají dosti látky k zpracování, hodnému času i sil.

Jen život čistý je život světla a radosti. Pomni, člověče, že máš duši! Co by nám byly platny všechny školy, když nedovedeme pak užívatí svého rozumu dle stupně vzdělání, když dopustíme, aby se energie mladých lidí vybíjela v planých sportech, slavnostech a zábavách a jich cit otupoval v alkoholu a kouření, často v nemravném prostředí! Sebezápor, zdrželivost, čistota, celibát je světu bláznovstvím a přec je to pravá moudrost. Jen nekonečno nad konečnem, jen věčné nad časným zvítězí. Co je nakonec z chvilkových i dovolených rozkoší? Pominou. Nejlíp na ně ani nepomysleti.

Počet t. zv. tajných nemocí dostupuje v Praze závratného počtu. Noviny hemží se seznamy lékařů, kteří se speciálně obírají léčením nemocí

kožních. V nemocnicích není již místa pro tyto choroby. Právě se uvažuje o zřízení nových profylakčních automatů a dispensářů pro pohlavní nemoce. Všechny dosavadní ankety nedovedly zabránit hroznému šíření se novodobého moru společenského. Zpustlost a zkaženost ovšem nevyléčí se mudrováním a povídáním! Jak se seje, tak se i sklízí!

Psychoanalytikové, na př. Freud (Tři úvahy o sexuální teorii) přehánějí vysvětlující některé zjevy sexuálně, ač si je můžeme bez nich zcela jasně a prostě vyložit.

Mor se šíří dál a dále. Nižší jen vyšším, přirozené jen nadpřirozeným bude přemoženo. Kdy to činitelé povolání nahlédnou?

Vzdělání sebe větší, není-li spojeno s mravností a ctností, neprospěje, neboť zlý člověk svého vzdělání jen ku zlu zneužije. Děti potřebují mravního základu a ten jim může dát jen náboženská výchova. Dítě zbožně vychované bude rodičům k radosti, dítě beznábožensky vedené způsobí jim jen zármutek a bolest. Zbožnost dítěte svědomitou matkou vypěstovaná zůstane mu až do smrti a bude pramenem jeho zdaru životního, štěstí a požehnání. Zásady zbožné matky utkví hluboce v každém dítěti po celý život až k hrobu. Zbožná matka tvoří šťastné děti, její památka jest vždy požehnaná.

Boj proti nemravným obrazům na ulicích a veřejných místech zahájil zvláštní spolek v Paříži, jehož název zní: „Mějte ohled na naše děti!“ V programu spolku čteme: „My i naše děti máme právo jíti ulicemi a po náměstích, aniž by naše oči byly uráženy špinavými výbláškami a nemravnými reklamami ve výkladních

skříních. My udržujeme své domy v čistotě, tedy musí i naše ulice býti čisté. Neustaneme, dokud nebude z našich ulic odstraněno vše, co může zničit duše dětí." — („Croix.")

Příkladný je čin pařížských katolíků. Zahájili prohlídku výkladních skříní, a kde našli vyloženou nemravnou literaturu, vyzvali majitele, aby ji okamžitě odstranil, jinak že ho udají policii a budou žádat soudní stíhání. Tato křížová výprava uvítána s všeobecnou pochvalou a měla velký úspěch. Policejní prefekt Morain dal svým agentům rozkaz, aby vykonali přísnou prohlídku. Za tímto hrdinským činem stojí ona nová organizace „Mějte ohled na naše děti." — („Osservatore Romano.")

Mravností stoupne vážnost ženy. Dopustil-li se žák hanebnosti, potom nutno odhaliti neřest v celé její nestoudnosti, strhnouti s ní všecku konvenční lež a vpáliti ji znak trestuhodné špatnosti. Básník Jean Lebrau praví, že nic ho tak „nemučívá v letních večerech, jako družnosti-milenky dech" a příteli dává radu, aby jen v sobě hledal radost svoji a hleděl si vždy sám stačiti: „Po celem zhořknou ústa, srdce zemdlí . . . Plamen rozkoše tvé v mlčení ať hoří! Vášní zběsilost ať prázdňem svým se vzdúje! Nad loď v moři važ si platanu, jenž na břehu ti šumí . . . Pojď v háj mých cypřišů — hřeje milost větru večerního v máji . . ." A tak zatím co módní básníci opěvují výrobky hmotné civilisace, dusné ovzduší barů a kaváren i pochybnou krásu exotických tanečnic, Lebraua hřejí všechny ony drobné na pohled věci, jež od věků již milují básníci: sedmikrásky v rozsedlině skály, tichý svit prvosenky a cudných

růží, kytká mandloně i kaštan zralý v šeru, nývá hudba luny, bílý mlyn v olivách i hrob na pahorku beze stínu, zelená cesta, kde mámí pach kručinek i slavíkovo blouznění, jež „více svěří vznětu našemu než chroptivá slast děví.“ (Cypriš a chata.) —

Tanec. •

Proti tancům moderním zavádějí některé organisace se zdarem tance národní, hanácké, slovácké, valašské, jichž je hojně a splývá u nich rytmus pohybu s rytmem nápěvu písně.

Byl jsem přítomen staré, národní hře „Švandu dudákovi.“ Hra přepracována a nikdo netušil, že bude předveden orientální balet, jenž způsobil odpor u dam i slečen a byl fádní a nemravný. Řekne se: „Je to orientální, turecký tanec.“ Ale čím byla a je žena u orientálů? Otrokyní nejnižších chtíčů, jež snižují ženu pod lidskou důstojnost. Tam tedy — spěje moderní evropská žena! Naturalisticky dle skutečnosti provedený tanec smyslný budí u jedněch ošklivost, u jiných aplaus. Krásná pohádka „Švanda dudák“ znešvařena, proti čemuž musíme protestovat v zájmu umění. Co je nemravné, není krásné, byť bylo sebe dovednější. Krása je vyzařující jas pravdy a dobra. Lupič, jenž provedl zločin nejvyšší chytře, nejednal dobře a nemůže býti chválen, ani napodoben. Smyslný tanec dráždí obrazotvornost, rozpaluje zkaženou přirozenost, snižuje úctu k ženě. Vím od pokrokových inteligentů umělců, že se jim protiví výstřednosti některých žen a proto se bojí ženitby. Toť kletba moderní emancipované dívky. Divadlo

má vždy slušně pobavit, anebo povznášet. Moderní smyslný tanec je zcela nízký kult těla. Univ. profesor Velenovský píše: „Orientální mnohoženství je zrůdou, přičící se zákonům přírodním... Emancipace žen spojená s nihilismem mění ženy v prostitutky. Z těch ovšem nemohou býti ctihodné matky.“ (Přírod. filosofie II. 91.) Učený Flaubert pravil: „Tanec, jemuž dal vznik pud pohlavní, nutně spěje k zlému.“ Náš výborný znalec umění dr. Jarosl. Hruban napsal před časem: „Umění taneční se zvrhlo. Dějiny tance ukazují bezduchost celé naší kultury a nejodpornější hmotařství a proto musí přestati všecko vypínání — musíme podati ruku starým neřestníkům, ať žili v Babyloně či kde jinde a říci: Jsme tak špatní a ničemní jako oni, ba ještě horší. Kolik z lehkomyšlného bídačství světa mužského třeba přičítati tanci!“ Ano, špatný tanec nám kazí celou mladší generaci. Vy, matky, k tomu němě přihlížíte? Samo „Rudé právo“ napsalo o tanci na výstavišti v Praze: „Mladé párky, ať se hrál valčík nebo mazurka, tančily „šimy“, úžasný, nehezský, klackovitý tanec, možno-li jej vůbec zváti tancem, když nevyjadřuje rytmu hudby.“ Sám argentinský vyslanec v Paříži se s odporem vyjádřil o „tangu.“ Letos na Velehradě se usnesli na valné hromadě katoličtí studenti netančiti asi 10 moderních tanců. V Německu, v Itálii a v Belgii ve mnohých krajích jsou moderní, vlastně indiánské tance zakázány církevně a dámy nejvznešenější jdou v čele očisty esteticko-mravní. I u nás se musí něco státi; musíme zaujati své stanovisko k moderním smyslným tancům dle zásad katolické mravovědy.

Jen co je mravné, je skutečně krásné. Hlavní věcí v našich organisacích musí býti činnost kulturně - vzdělávací, a to soustavná. My musíme dávat kusy divadelní jen cenné. Raději zřídka, ale vždy něco hodnotného. Naše spolky a naše matky musejí však ukázat rozhodnost slovem i skutkem. Nemůžeme míti do budoucna důvěry k těm, kteří nás zklamali.

Ze své mnoholeté zkušenosti vím, že taneční hodiny na střední škole vždy měly za následek: úpadek prospěchu v učení, předčasné známosti, návštěvu tanečních zábav, zlehkomyslnění, uvolnění kázně, různé spory žáků, zvýšenou líbivost a koketnost, zanedbávání služeb Božích a hrubší se chování ve škole místo zjemnění mravů. Vždy, na všech ústavech a každý rok byly s tanečními hodinami potíže a mrzutosti. Tance moderní nemusejí býti špatny, jako tance starší nemusejí býti dobré! Záleží na tom, jak se tančí, zda slušně či neslušně. Proto třeba vlastně dělit tance na tance slušné a neslušné a zachovati i ve slušných míru. V nejlepším přestati. Kdo si umí říci „dost“, jedině si dostačí. Pravý vzdělaný gentleman bude slušný. Katolický student a jinoch bude tančiti jen se slušnou družkou a vyhne se všemu neřestnému. Tanec mu bude jen složkou společenského taktu, ne cílem.

Časopis „Za svěcení“ (čís. únorové 1927) má o tanci toto: Mládež má tanec za vrchol zábavy. Nemíníme jim té radosti kaziti, ale nabádáme k opatrnosti. P. Alois Stork se vyjadřuje ve své knížce „Z duchovního života“ takto: „Tanec sám v sobě není ani zlý ani dobrý, avšak pro okolnosti, za kterých se obyčejně

koná, bývá nebezpečný pro duši a stává se příčinou mnohých hříchů. — V otázce moderních tanců musíme opětně rozeznávat teorii a praxi, vývoj a místní poměry. Jak se zpravidla v praxi moderní tance prováděly, neodpovídaly etickému cítění ušlechtilého člověka a proto považovány za nedovolené i církevně zakázané. Nyní se některé z těchto tanců u nás zdokonalily a zušlechtily do té míry, že aspoň teoreticky nezdají se býti mravně závadnými; ovšem v praxi přijde na to, kdo, kde a jak je tančí, že budou aspoň nebezpečny. Některé z moderních tanců, na příklad blues a charleston, se naprosto nehodí do katolické společnosti. Dáváme rozhodně přednost národním našim tancům před moderními a žádáme, aby taneční úbor byl vždy a všude slušný, bez výstředností.

Tanečnice Villanyiová tančila v Mnichově kdysi na jevišti skoro nahá. Villanyiová byla odsouzena a z Bavorska vypovězena. A i její „umění“ bylo odsouzeno. Odsoudila je žena, tanečnice, primaballerina Národ. divadla v Praze, slečna Korecká. Soudce tedy zajisté nad jiné povolaný. Slečnu Koreckou interviewoval redaktor „Samostatnosti.“ Tázał se jí: „Nevím, jakého názoru jste, slečno, o tanci nahých tanečnic, pro který vede se teď tak vášnivá kampaň. Přiznám se k tomu, že dle mého mínění smyslnost budí se spíše umělým a rafinovaným zakrýváním nahoty, že by snad méně se budila odhalením její, ovšem nevýzývavým odhalením jejím — přiznávám prostě člověku právo na nahotu, jakožto přirozené právo jeho, vykládám rozumně a důtklivě zároveň. A když i Řekové, kteří povahově stáli jistě vysoko nad

generací naší, neštítili se nahoty, neviděli v ní zločin . . ." „U Řekův při jejich podnebí bylo to přirozené" — přerušila mne umělkyně — „u nás však právě vzhledem na podnebí a jiné poměry bylo by to nepřirozené a co jest nepřirozené, nemá jistě též zdravé pohnutky, i přiznejte jen, že pohnutkou může tu býti právě jen rafinovanost, touha po výstřednosti, po smyslnosti."

Dnes se n á r u ž í v ě tančí. Jindy lidé též tančili, ale jen občas. Dnes se tančí v b a r e c h skoro denně, ba stále. Jak dlouho vládly odměřené menuetty, a po nich naše tance: polky, třasáky, sousedské? Pomalu staletí, a taneční zábava a bál bývaly ještě před 50 roky událostí. Dnes se všechno změnilo. Staré tance nestačí, vymýšlejí se moderní, a ty jsou už po roce zase moderní. Hudba musí býti stále divočejší a smyslu dráždivější, ústroj stále svůdnější, Hledá se ještě něco nového, co ještě by dovedlo rozptýlití mysl, ohroženou možností, soustřediti se. A při tom je svět plný nepoctivosti a nemravnosti. Aby si však toho vědom nebyl, proto ta ustavičná rozptýlenost a ustavičná zábava. Ale tyto zábavy jsou otráveny, v nich není radosti klidné a osvěžující, nýbrž vysilující divokost, která trhá nervy. Tolik zábav máme, hospody jsou přeplněny, kavárny nestačí, a právě dnes je nejvíce anarchistů, lidí zcela nespokojených, toužících vyvrátiti tento svět, lidí odhodlaných vylévat lidskou krev, množí se počet blázců a lidí předčasně sestaralých. Je toto radost?

Je rozumno si myslet: jiní to činí též? Špína zůstává špinou, i když je rozšířena. Řekne se: Ale vždyť mnohá děvčata jsou dnes sama sebou

lehkomyslná! Ano, mnohá jsou. Jejich lehkomyslného chování nelze omluviti. Ale i dnes ještě, když některé děvče — ať studentka nebo služebná nebo úřednice — rádnou zůstatí opravdu chce, může si vždy najíti takovou společnost a takové příležitosti k výchově povahy, že jí nebude nikterak nemožno, aby zůstala hodnou. Ale počítejme s tím, že dnes výchova bývá slabá a vůle chabá. Že obrazivost již od dětství bývá sycena obrazy nezdravými, protože již i sedmileté děvče zpívává v nejedné škole: „Pověz mně, má milá, kdo k vám chodívá?“ A teď si představte toto děvče slabé vůle v městě: vidí kolem sebe často nestydaté šaty, v nichž okázale vystupují četné dámy z „lepších“ kruhů; vidí frivolní život, který tak drze dere se do popředí v naší veřejnosti; vidí na plakátovacích tabulích dráždivé obrázky lákající do kina (obrazy, jichž úkol by se mohl vyjádřiti slovy: „Hromadné vraždění nezkažených duší“); je vábena do kin, kde pudy často bývají cynicky vybičovávány; vidí kolem sebe shon po tanci a vůbec nezkrocené požitkářství. K tomu snad ještě chování „čestných“ mužů ze společnosti vyšší i nižší. Je div, že v těchto strašných pokušeních vůle zeslábne? Byla vinna, protože je povinností každého člověka chrániti se každé zlé příležitosti, která je jeho povaze nebezpečna. Byla vinna. Snad těžce vinna. Ale kdo jsou ti a ty, kdož házejí po ní kamením?

V průvodě v Praze na 1. května konaném neslo 14leté děvče standardu s nápisem „Odstraňte § 14“, to jest paragraf, jenž stíhá zákrok proti klíčícímu životu.

Krise dneška.

Chceme-li poznati jádro nynější krise náboženské, musíme si všimnouti dobře některých zvláštních jevů. — Sem patří:

Dnes nepovažují se děti u mnohých rodičů za dar od Boha, nýbrž za výsledek čistě přírodního plození, jako tomu je u všech zvířat... S tím souvisí úmyslné omezování dětí, které se jeví dvojím způsobem: jednak jako system bezdětnosti vůbec, jednak jako system 1, nanejvýš 2 dětí... Co to z katolického stanoviska znamená, každý ví: jsou to hrozné hříchy proti řádu Bohem stanovenému — ale dnešní pokolení v tom vůbec hříchu nevidí, prostředky početí zabraňující prodávají se veřejně, docela s reklamou! Že s tím paralelně jde hrozná nemravnost v manželství i mimo ně, je všeobecně známo. Jak však vypadá mysl takovým neřestem oddaná v poměru k Bohu, k náboženství a církvi, to netřeba zvláště vyličovati... O vyhánění plodu bylo již výše mluveno, i o nevěrnosti manželské.

Sport a móda u dětí, a zvláště u děvčat, dnes všeobecná, ku stydlivosti jistě nepřispívá: duše stydlivosti zbavená odcizuje se vždy více Bohu, prameni veškeré počestnosti, a tím náboženství ovšem trpí na své nejušlechtilejší stránce.

Člověk povznáší se nad samého Boha (viz o tom výše při řeči o podstatě moderního světového názoru), ale při tom zbožňuje zvířeckost, pouhopouhou smyslnost: „Od počátku renaissance se vyvíjí nové pantheistické hnutí, pro které jest pohlavnost nejhlubším projevem života, ukazujíc prý přímo cestu k božství. Zá-

sady mravnosti jsou opuštěny ... moderní romantika, neschopná najít si jiný předmět líčení než jen pohlavní instinkty, kterým jsme se naučili říkat láska. Moderní erotika jest jen rubem moderního pantheismu a projevem moderního myšlenkového rozvratu." (Dr. Rádl, Západ a Východ 241.)

Mnozí se strojenou horlivostí mluví proti býčím zápasům Španělů, kteří v nich vidí vítězství ducha nad zvířecí silou, ale dobře napsal Břeský o tom v Našinci dne 11. IV. 1926: „Když se minulý měsíc ve Filadelfii utkali dva slavní borci Dempsey a Tuney, přihlíželo nejen asi 140.000 diváků, ale též radiotelegrafie oznamovala milionům již během zápasů každou důkladnější ránu, jak zápasník svému protivníkovi ranou do tváře vyrazil zuby, anebo tak rýpl mezi žebra, že se zapotácel. Mám po ruce číslo ilustrovaného časopisu „Daily News“, kde jsou všechny momenty tohoto surového zápasu dle fotografií vyobrazeny. U nás pak mnozí z těch, kteří posuzují a odsuzují surovost Španělů, dají jen proto, že to móda žádá, useknouti psovi kus ocasu a uší, nebo krmí husu, aby měla velká játra, takže se celé týdny zrovna dusí, anebo postřelí na honě zvěř, která, když uteče, celé dny trpí, až bídně zahyne. — A což teprve, kdybych mluvil o našich divadlech a kinech! Není to mnohem surovější ničení u lidí, zvláště u mládeže, jejich nejvzácnější ozdobu, stydlivost, způsobem nejrafinovanějším? Není to něco horšího, dávati mládeži v kinech a v soudních referátech poučení, jak se má páchat zločin, aby člověk proto nebyl trestán? Je tlačenice v našich porotních síních při projednávání vražed, loupeží

a jiných zločinů znamením většího útlocitu či větší kulturní vyspělosti?"

Soc. dem. Právo lidu a po něm několik souběžných deníků zaútočilo na pražské policejní ředitelství, že úředně zakročilo proti nahotinám Demartiniho v jistém obchodě na Národní třídě v Praze.

Výpad socialistického tisku byl jak obyčejně velmi neomalený a aby byl veřejnosti sympatičtější, dal si formu starostlivosti o umění.

Stanovisko zaujalo hned několik jiných listů najednou a vesměs proti „umění“ social. dem. Práva lidu.

Pro zajímavost uvádíme důvody Josefa Čapka z Lidových novin. (Josef Čapek a Lidové noviny jinak nemají k socialistům daleko.)

Jsou tyto:

„Především namalované nahé ženské nejsou ještě projevem umění. Ba naopak, příliš často ukazují právě ty ženské akty, čím umění není a nemá být. Zkrátka, co je nahé, není ještě, jak se myslívá, nějakým uměním. Ale dejme tomu, že ty akty . . . byly i dost dobře namalovány. Pak ale ti, kteří se chtějí esteticky i mravně kochati na nahých výtvorech umění, mohou za ním prostě jít do uměleckých museí a galerií; beztak tyto výstavní podniky mají až ostudně málo návštěvníků, a davy, které se zadarmo kupívají před obchodním výkladním sklem, za kterým se mastně blýskají namalovaná ženská poprsí, nejsou zrovna náruživými milovníky umění. Kdo má umění, skutečné umění rád, ví i bez takových výkladních skříní, kde je najde. Nevím opravdu, proč

bychom zrovna na ulici měli být přepadáni ženskými stehny a poprsími, i když jsou jen namalována v oleji. Policie docela správně chápe, tohle že k pouličnímu ruchu nepatří." Nutno nazvat takové umění pravým jménem . . . Je to návěst úpadku.

V Bretagni maloval před lety mladý veselý malíř; nebyl ani pokřtěným a nenáležel k nijaké náboženské společnosti, měl prý na náboženské věci ještě kdy. Kdysi v neděli tázala se jej bretonská děvčata, kde byl v kostele. Prý v přírodě. Kterési děvče se zazubilo a povídá: „Ach, Jene, vaše rty na modlitbu nevypadají." Nic v životě se malíře tak nedotklo jako tento žert. Slova tato stala se kvasem, který po letech studia a bojů vykvasil z nekřtěného malíře beuronského benediktina zvučného jména, P. Verkade-ho.

Pan ministr Šrámek pravil v rozpočtovém výboru v listopadu 1926 v Praze toto:

„Státní národ československý se ocítá ve velikém populačním nebezpečí. Poměry po této stránce změnily se ve prospěch občanů německé národnosti a v neprospěch Čechů.

V Japonsku je dnes porodů na 10.000 obyvatelů 337, v Německu 271, v Anglii 254, ve Francii (v té známé Francii, která tolik nařiká v tomto směru) 213, v československé republice 263, ale v samých Čechách 218. Jsme tedy v Čechách již téměř na francouzské úrovni. To je tak významné, že, kdyby se mělo přicházeti s takovými mravními zásadami jako paní poslankyně, musili bychom již s populačního stanoviska říci: konec všemu. Je nejvyšší na čase starati se, by nám národ nevymíral."

Čistota je barometrem kultury a ušlechtilosti lidské společnosti. Čistí panici jsou Beránkové blíž než mučedníci. Čistota je nekrvavé mučednictví, ale její odměna je nesmírná. Ročně prý je v naší československé republice 80.000 dětí zahubeno před narozením. Tedy za 10 let naší samostatnosti to bude armáda 800.000 dětí!

Ano, člověk zůstává tvorem, jemuž má vládnouti rozum, ne slepá vášeň.

Roku 1926 v Německu byli odsouzeni na smrt dva mladiství lidé, kteří svévolně způsobili železniční katastrofu v Leiferde. Nelze, než schváliti tento rozsudek, byť se jednalo o pachatele mladistvé, ježto zde běží o nejtěžší zločin, který odpykalo několik desítek lidí životem a zmrzačením. Také v Itálii bude opět zaveden trest smrti, a to ještě ostřejším způsobem než kdykoli jindy. Je to jistě charakteristické pro dnešní dobu, ducha času, v němž žijeme, že nelze se již obejít bez trestu smrti a že celí národové volají po jeho obnovení, jako posledního prostředku k sebezachování. Není pochybnosti, že opětným zaváděním a zostřováním trestu smrti si dnešní generace cti a slávy nepřidá a že je dnes opravdu možno mluvit o známkách úpadku na počátku století. Ukazuje, že všechny teorie o lidskosti a pokroku a o vývoji civilisace a kultury, o vzestupu lidstva jsou dnes otřeseny. Všichni cítíme, že nastalo zesurování a znemravnění a že dnešní generace nemá silného vědomí odpovědnosti. Co je toho příčinou? Ztráta bázně Boží, otřes autority Boží, zapomenutí na věčnost a uvolněnost kázně.

Bezvěří a volnomyšlenkářství mizí a jen tupí a zaostalí lidé chlubí se maceškou. Soc. demokracie rakouská nepřijala protináboženské resoluce, nechtějíc urážet náboženský cit svých dobrých stoupenců. Dr. Ellenbogen vyslovil se vášnivě proti tomu, „aby se vědy používalo jako opia pro lid, čímž ovšem nemíní skutečnou vědu, ale pseudovědu a polovědu. Říká-li někdo, že kdo není volným myslitelem, není sociálním demokratem, pak je to také nátlak na svědomí.“

Naše sociální demokracie tak daleko ještě není, ale dobrá polovička soc. demokratů byla by stejná.

Věda neodpovídá na otázku vzniku života, původu člověka, jeho určení. Proto v žádném věku nevymizelo náboženství, proto pouze ono uspokojovalo člověka, pátrajícího v záhadách záhrobních.

„České Slovo“ v první polovici listopadu 1926 přináší dlouhý článek o rostoucí touze lidstva po Bohu.

„I neduchovní, povrchní, myšlení se vzpouzející člověk pocítuje prastarou potřebu znáti smysl svého života, a když žádného tohotu smyslu nenalézá, upadá mrav a soukromý život stojí ve znamení divoce stupňovaného sobectví a strachu před smrtí. Všecky tyto snahy se dají vyčísti v každém sanatoriu, v každém blázinci, v materiálu, kterým je každodenně zahrnován psychoanalytik.

Lidský život je však nepřetržité tkanivo poklesu a vzestupu, zkázy a zrůstu a tak vedle všech těchto pustých a žalostných znaků zkázy naší kultury můžeme konstatovati znaky světlejší, svědčící o novém probou-

zení se metafysické potřeby, o vytváření se nové duchovnosti, o vášnivém pídění se za novým smyslem našeho života. Moderní básnictví je plno těchto náznaků, moderní umění rovněž. Nejvíce se však uplatňuje potřeba náhrady za hodnoty zapadající kultury, potřeba nových forem nábožensko-sti a společenského uspořádání. V tomto znamení stojí duševní život dnešní doby, oslabení stávajících systémů, divá honba za novým zdůvodněním lidského života, bujení nesčetných a dobře navštěvovaných sekt, proroků, zakladatelů různých obcí, bohatá úroda nejšílenějších pověr."

Věštci, šarlatáni, zázrační doktoři mají žně. A přece v této horečné touze je jen skryta touha duše lidské po Bohu. Nespokojené je srdce lidské, dokud v Tobě, Bože, nespočine.

Hledá se nový světový názor, nový Spasitel, ale jen u těch povrchních a nábožensky mrtvých lidí. Lidé silní u všech národů jdou za Kristem a jeho církví.

Ano právě v době snad největšího rozmachu civilisace je touha a potřeba náboženská nejvíce pociťována.

Na Slovensko se pašuje po lodích i dráze na celé vagony oplzlá četba z Maďarska. V Košicích bylo této literatury zabaveno několik vagonů. „České slovo“ dodává k této zprávě, že je třeba na hranicích prováděti přísnější kontrolu, aby mravní zdraví národa se uchránilo! Ano, zcela správně, ale bylo by třeba provést také zostřenou kontrolu právě nad českosocialistickým

tiskem, který tone v oplzlostech a šíří nemravnost inseráty, články až, až!

V díle o nemravnosti nelze se nezmíniti o názoru na nemanželské děti. Zroditi dítě nemanželské není nikdo oprávněn, ale co s dětmi nešťastnými? Mají trpěti za vinu rodičů? Dáti jim přednost před dítkami manželskými je výstřední, ale upírati jim práva zákonná a lidská bylo by kruté. — Tak soudí dr. Kneer. (Das uneheliche Kind.)

Úkol ženy.

Ve hnutí mravním má velký význam a úkol žena a dívka. Ženské hnutí v katolickém světě znamená dnes mnoho. Jak pracují na př. americké ženy v poslední době, ženy, sdružené v Unii katolické! Svým vlivem snaží se pozvednouti mravnost u svého pohlaví, staví se na odpor nezřízené módě, jež není v souhlase s požadavky slušnosti, činí přítrž moderním tancům a agitují slovem i tiskem v tom smyslu, aby sňatky civilní nahrazovány byly církevními, a aby se čelilo rozvodům, rozvracejícím rodiny. Na jedné ze svých konvencí ženy ty nedávno prohlásily: „Slibujeme ochotnou poslušnost papežova apelu ve prospěch křesťanské skromnosti. Vybízíme, aby naše organisace se spojila k uchování křesťanské skromnosti a slušnosti za každou cenu a tak se odstranila všechna svůdnost a nešlechetnost.“ Tak hlásají katolické ženy ve světa díle, který se považuje za semeníště přepychu a požitkářství, návrat k prostotě a všemi prostředky, hlavně svým příkladem, snaží se přivést zkaženou společnost k čistým

zdrojům evangelia. České ženy americké mají zvláštní svou odbočku, jež nese název Česká Římsko-katolická Ústřední Jednota Žen Amerických. Jednota tato, založená před 46 roky, konala v září tohoto roku XX. generální sjezd v Pittsburghu. Sjezd byl obrovskou manifestací pracovníků, pečujících o rozkvět ideí pravdy a dobra v Novém světě. Jak rozsáhlá je činnost jmenované Jednoty a jak velkým jménem vládne, patrně z toho, že u příležitosti sjezdu věnováno bylo 5000 dolraů, to jest 170.000 Kč na dobročinné účely. — Ženy katolické mají nepochybně zásluhu o vzrůst katolicismu v Americe. V samotných Spojených státech vzrostl počet katolíků od r. 1910 o 6 milionů duší. Katolické ženy organisují se nyní takměř ve všech zemích a konají záslužné dílo, čelící k zmohutnění katolicismu. I v Anglii, v té Anglii, o níž se stále mluví, jako by byla protestantská, mají katolické ženy své spolky a prostřednictvím jich působí na veřejné mínění, které zavrhuje „pokrokové“, beznáboženské zásady přivodivší rozvrat manželství i rodin a volá po návratu ke křesťanským řádům. V Jugoslávii hnutí katolické a také hnutí katolických žen je na postupu. V Bělehradě, kde ještě po převratě vévodilo pravoslaví, a kde o nějaké katolické činnosti nebylo takměř ani potuchy, je dnes dobře organisované Sdružení katolických dam, které pořádá učené přednášky a kursy za tím účelem, aby se vyznavačí pravoslaví spojili s katolíky. Sdružení nedávno uspořádalo cyklus přednášek na téma „Poslání ženy jako voličky“ a „O vzniku světa.“ Přednášky vzbudily v bělehradských kruzích

značnou pozornost a hlavní je, že si při nich, jak sdělují jihoslovanské listy, pravoslavní i katolíci podali ruce.

Maďarský ministr vyučování zjistil za své poslední cesty zemí, že nosí děvčata do školy tuze krátké sukně. Proto poslal školní radě v Szegedu výměr, dle kterého jest děvčatům zakázáno nositi krátké sukně do školy. Sukně musí sahati bezpodmínečně pod kolena. Děvčata nesmějí nikdy choditi do školy v šatech nebo bluzách bez rukávů nebo s krátkými rukávy a nesmějí nositi do školy šaty vystřižené u krku.

Máme řadu pohoršlivých ilustrovaných listů: Hvězdu, Moravanku, Pražský ilustrovaný zpravodaj, Pestrý týden, Letem světem, Lucernu, Proud, Komár atd. Tu nepomůže naříkati nad zlým, nýbrž ihned založiti lidový, řízný náš ilustrovaný časopis. „Ne z rmutného oka, z ruky pilné naděje kvitne.“

„Národové se sbírají ze světnic dětských“, dí Smiles. Proto rodině a škole nutno věnovati péči největší. „Vychování se musí díti na základě náboženství a mravnosti, neboť vzdělání samo nevykoření zlých náklonností.“ (Smiles, Základ blahobytu.)

Považuji naši dobu pouze za počátek opravdového rozvratu, který nastane, až dnešní „pokrokovou“ školou vychovaná mládež se dostane k moci a rozhodování. Pokud se ovšem té doby dožije a sama se nepovraždí. Neboť nikdy se snad nedálo, co se děje dnes v takové míře: mládež páchá sebevraždy. Vezměme za podklad tohoto tvrzení jen události posledních dnů: Ve Vítkovicích se nedávno přiznali

dva školáci, 10- a 12letý, že měli v úmyslu spáchat sebevraždu, což potvrdily i dopisy v jejich kapsách, jimiž se loučili se svými maminkami! A v Českém Bohdíkově se oběsil rovněž nedávno 13letý školák. Sebevražda je přece úplná negace života a největší neštěstí. Kde se bere podobné smýšlení u nedospělých děcek? Kdo do nich vlévá podobný defeatismus života, že po prvním nezdaru či po zlém činu sahají k sebevraždě? Bez dlouhých výkladů slavný italský státník a politik Macchiaveli vyzval: „Kde je náboženství, můžeme předpokládati vše dobré, kde ho není, předpokládejme veškeré možné zlo.“ Ne abychom se kochali na těchto nejsmutnějších zjevech společnosti lidské, ale abychom zavolali: Vzpamatujte se! Dnes, kdy se děti hračkářstvím dělají ještě více dětmi, než jimi jsou a na druhé straně se jim vtlouká do hlav, že už všechno vědí, že jsou mnohem chytřejší než jejich rodiče? Jak slavný italský básník Tommaseo praví: „Bezbožecká škola není školou, ale morovým douštětem.“ A u dospělých? Zvláště u učitelů? Nejosudnější omyl životní v názoru na katolickou církev byl jim už před převratem jako nerozumným dětem vtloukán různými šarlatány a byli donucováni k odpadu; a co jim dali náhradou? Poslyšme Masaryka, tentokrát ze Světové revoluce: „Lidé revoltovali proti kázni církevní, ale otročili stranám, straničkám a frakcím; žádat mravnost a mravní kázeň prohlašováno za starosvětské morálkaření, a zbožnost a život náboženský od suzovány jako pověra“ (str. 432). A tento životní omyl, který vrcholí u mnohých zoufalstvím, v posuzování zvl. katolické církve snažilo se sve-

dené učitelstvo vnášet i do prostého lidu. Otrávení sami, chtěli otravovat i lid, doufajíce, že bude hříčkou v rukou jejich i jejich vůdců. Neboť lid zbavený víry je schopen všeho, jak se ukázalo už mnohokrát.

Třeba předně odstraniti zlo z rodin a ze škol. Potom se dá zabrániti mnohému zlu, které je již na pochodu. S mravně slabými, nebo lépe: se všemi, kteří se tak smutně proslavili donucováním svých kolegů k odpadu od katolické církve, kteří děti přemlouvali, aby nechodily do náboženských hodin, se všemi ze škol a od dětí co nejdříve pryč! Ještě se dá napravit všecko, ale čas je už nejvyšší! Sebevraždy dětí i učitelů jsou toho význačným symptomem.

Všude dnes vidíme „ohavné zpuštění.“ V rodině, ve státě, ve společnosti, ve škole, v mládeži, u dospělých, v manželstvích, vše zpustošeno jako bouří les. Těžko jedinec odolává. Ale víra katolická přece jediné pevně a nekompromisně vnáší všude novou mizu, řád a rozkvět. Dobře napsal Neumann: „Co je člověk mezi nerozumnými tvory, to je církev mezi školami světa. Kam přijde, všude je oživujícím dechem.“ Ó rodičové, pochopte význam katolické školy!

Holandia docet! V Holandsku zřídili již r. 1906 sdružení „Voor Eer en Deugd“ (Für Ehre und Tugend) pro muže i ženy a dívky. Členové se zavazují horlivě užívatí nadpřirozených pomůcek, sv. zpovědi a sv. přijímání, zasvětit se Neposkvrněné Panně a spravovat se těmito praktickými směrnici:

a) Bez důležité příčiny nekoupiti a nečísti spisu závadného; v případě pochybnosti vyžádati si rady člověka zbožného a zkušeného.

b) V knihkupectvích vystavujících špatné knihy ničeho nekupovati; taktéž ne v nádražních prodejnách knih, pokud není naprosto zjištěno, že ti tam nedají závadných a nebezpečných věcí.

c) Co jen možno brániti šíření špatných obrazů a pohlednic a nevstupovati do závodů vystavujících a prodávajících je.

d) Vzdalovati se domů, spolků, lidí nemravných anebo odůvodněně podezřelých a dopouštějících se za noční doby orgií pro počestnost osudných.

Skupiny mužů a žen slibují zachovávatí svědomitě stavovskou čistotu a bojovati proti všem zjevům nemravnosti v domácnosti, u podniků a ve veřejnosti. Mužové se zvláště zavazují: podporovati dobrý, potírati špatný tisk a nenavštěvovati jiných než dobrých čítáren; varovati se nemravných divadel, po případě na místě odejiti z divadla, kdyby se tam z nenadání dopouštěli nějakých nepřístojností; totéž platí o biografech, závodech a jakýchkoli společenských podnikcích; potírati protikřesťanské názory o posvátných manželských povinnostech; bojovati proti nemravným výstřednostem zpěvu a naopak podporovati všemožně zpěv ušlechtilý; rozhodně a neohroženě potírati nemravné řeči a podporovati kohokoliv, kdo by chtěl brániti necudným rozhovorům a projevům; býti opatrným s účastí na jakýchkoli zábavách, slavnostech, maskarádách; vždy zachovávatí střídmost jako záruku čistoty, a

slovem i příkladem jiné k mírnosti povzbuzovati.

Ženy ještě zvláště slibují: v oděvu dbáti křesťanské skromnosti a v závodech, kde kupují, na to naléhati, aby nepropůjčovaly svých výkladních skříní výstřednostem znemravnělé módy, a za těmitéž účely zakročovati u krejčovských, v dívčích školách a ústavech, v továrnách a uměleckých dílnách; bojovati proti neslušným tancům a jakýmkoliv nepřístojným zábavám.

Úspěchy spolku „Voor Eer en Deugd“ je už všude viděti, též u katolíků i v zákonodárství. Jakými prostředky toho dosáhli? Především čilou osobní agitací. Do r. 1922 čítal spolek už 330 skupin s 51.000 členů. Ve dvou měsíčně vycházejících časopisech („Lid šlechtný“ pro lid a „Důstojnost muže a čest ženy“ pro inteligenci) a vůbec ve všech katolických časopisech dostává se veřejnosti soustavného poučování o příslušných sporných otázkách: umění a mravnost, poučování mládeže o pohlavních věcech, neomalthusianismus, moderní nahotářské snahy, homosexualita, moderní tance, lékařské prohlídky, depopulace. Týdně vycházející časopis „Jeviště a bioskop“ provádí tak důkladnou kritiku, že už nejednou přiměl úřady, aby zakázaly neslušné hry; rozumní majitelé biografů rádi se řídí pokyny tohoto časopisu.

Podobných úspěchů se dopravoval františkán Sinzig v Brazílii. Vypravuje: „Začali jsme v katolickém časopise uveřejňovati spolehlivé kritiky veřejných biografů. To se tak za-

líbilo, že se nás publikum pořád telefonicky vyptávalo, zdali slušný člověk může na ten a onen film se podívat. Pak jsem se nabídl velké filmové agentuře: Ukažte mi nové filmy, jsou-li slušné, budeme je doporučovat; bude-li v nich jen sem tam něco závadného, upozorníme vás, abyste to opravili, jen věci naprosto špatných ovšem doporučovat nemůžeme." Agentura přijala nabídku, po ní všechny ostatní, jednu jedinkou vyjímaje. I byli jsme nuceni založit si zvláštní časopis „A Tela“ pro kino. Nejsme tam rigoristy, ale s druhé strany jsme pro věci skutečně nedobré neústupní . . . Sem tam některé kino chtělo nás ignorovat, ale zaplatili tu oposici bankrotem.

Na dveřích kostela jsou výzvy pro ženy povzbuzující k slušnému oděvu.

Podobně je ve Španělsku. Je tam pravidlem pěkný rodinný život. Dívka z domu vychází anebo za večerů parkem se projíždí jen v průvodu matky; se svým vyvoleným promluví jen z okna, zřídka venku, ale pak v průvodu matky. Když se vdá, zdržuje se ponejvíce doma, starajíc se o domácnost a o děti, jimiž bývá hojně požehnána. Deset dětí prý není zvláštností.

●
Vážně dí o nemravnosti sv. Bernard: „Potěšuje peklo, podrobuje trestu, zaprodává ďáblu.“ O těch, kdo jí otročí, dí sv. Ireneus: „Plesají v slepotě. Milují vyhnanství místo věčné vlasti.“ Sv. Jan Zlatoústý dí: „Hřích tlačí k zemi, brzdí vzlet.“ Sv. Isidor praví: „Hřích je basiliškem, jenž jedovatým pohledem usmrcuje.“ Sv. Augustin pravil: „Oplakáváš tělo, jež duše opustila, a neopлакáváš duši, jež opustila

Boha? Pomoci možno tomu, kdo se z vlastní vůle snaží." Pomoci všech třeba. Je-li kde žádoucí katol. aktivita, je to na poli mravnosti. Kdy u nás? Říšský sněm německý začal projednávat ve druhém čtení tak zv. předlohu proti oplzlé literatuře a literárním škvárům. („Gesetz gegen Schmutz u. Schund.") Předloha, pravil v odůvodňovací řeči říš. min. vnitra dr. Kuelz, byla vyvolána jednohlasným naléháním parlamentu, svazů něm. mládeže jakož i úředních a dobrovolných sborů, stávajících v popředí boje proti špíně a škvárům. Tento boj musí býti veden tak, že z jedné strany bude mládež od literárních škvárů chráněna, z druhé strany pak bude jí dodávána literatura hodnotná. Tato ochrana mládeže neznamená ovšem žádné ohrožení svobody literární, umělecké nebo vědecké. Jedná se jen o potírání protikulturních a nesvědomitých kšeftovních podniků, zamořujících německou mládež. Kdy u nás se začne akce podobná?

Řečmi a přednáškami jen věc nezlepší. Třeba činů. Řádnou náboženskou výchovou v rodinách, školách a spolcích ušetří se ročně státu miliony na věznicích a nemocnicích.

Velmi jímavý příklad uvádí list Pia XI. dne 18. XI. 1926 „Iniquis afflictisque", o pronásledování v Mexiku.

V hlavním městě byl kroužek dívek, sdružených v Lize na obranu svobody náboženské, při shromáždění zatčen a z nařízení hlavního policejního inspektora Roberta Cruze uvržen do sklepní budovy, v níž je inspektorát. Tam byly nuceny, ačkoliv protestovaly, ztráviti celou noc s lupiči a ženštinami špatné pověsti,

které je přijaly s nepřátelským pokřikem a necudnými posuňky. „El Eco de Mexiko“ z Los Angeles píše o tom s datem 5. října: Vidouce se obklíčena těmito vyvrheli společnosti lidské, seskupila se děvčata v koutečku a počala se modliti růženec. Takovým mocným projevem zbožnosti, který nemá příkladů v dějinách policie, byly pohnuty ony nešťastnice a oni zločinci a hned se přiblížili všichni k dívkám, připojujce se k jejich modlitbám, prosili Boha, aby přestalo pronásledování.

Následujícího jitra přišli pochopové a sám inspektor, aby se přesvědčili, jak zatčené dívky ztrávily noc! Mladíček, který potom byl deportován na ostrovy Marias, volně přistoupil k inspektoru a vytkl mu násilný čin vlády a řekl mu: „Vláda se mýlí, domnívá-li se, že my se staneme jejími nástroji, abychom zneuctili tyto dívky!“

Cruz, který je hned pohotově udělit poučení, jak nejnověji ukázal, uhodiv přes tvář karabáčem jednu ze 250 krátce před tím zatčených paní, praštil holí do obličeje zmužilého jinocha a způsobil mu tím hlubokou ránu.

Náboženství a mravnost udržuje životní síly a svěžest. Dr. Hirsch píše v „Umschau“ (1926 H. 27): „Čím více náboženství svým přísným citem ovládá celý život, tím více, jak se zdá, přispívá k prodloužení života svých příslušníků. Zato však největším nebezpečím stárí je prázdnota duševní.“

Výstižně mluví Em. Žák ve svých Fragmentech str. 26:

„Celý svět propadá hmotným zájmům zemským. Vyšší ideály vyprchaly. V duších je pusto. Mlhy a tmy je naplnily tolik, že světlo s nebes nemůže je proniknouti a v nich se rozhořeti. Jak je lidstvu v této bezradnosti? Jeho radosti podobají se spíše polodivokým výbuchům zoufalců, nežli projevu duší klidných, harmonických, vyrovnaných.

Bolševičtí učenci, jak noviny ohlásily, chtějí kdesi v Africe provést zkoušky křížení člověka s opicemi. Zdaří-li se tyto hnusné experimenty, bude bezpečně prý dokázáno, že člověk je zvířecího původu, že vývojem zrodil se z kteréhosi dosud málo známého, vyhynulého druhu opů. Pro vědu prý „velmi zajímavý pokus.“ Pro skutečnost však skoro zbytečný. Na srázné, nakloněné ploše dnešního rozpoutaného života lidstvo ke zvířatům dospěje samo. To bude nejvyšší vrchol jeho kultury bez Boha.

Máme mnoho hlasatelů marxismu, ale málo hlasatelů křesťanství. Ta cesta, kterou oni připravují, to je cesta k propasti, ke zezvířečnění lidstva, ale nikoli cesta k slunným výšinám Božím.

Jen veliké nebeské myšlenky osvobodí kleslé lidstvo, protože je povznesou nad sebe. Dobře dí Zlatá knížka: „Přemůžeš-li sebe, snadno vše si podmaníš. Před nikým se neměj tolik na pozoru jak sám před sebou.“

Na konec uvádím přece úsudek sv. Františka Saleského o tanci, jak jsem se nahoře o něm zmínil. Je v jeho „Navedení k životu zbožnému“: „Tance a plesy jsou svou převahou věci mravně ani zlé ani dobré, ale jak se tako-

vých zábav obyčejně užívá, jsou velice obráceny a nachýleny na stranu hříchu a proto plny nebezpečenství. Pravím o tancích to, co lékaři říkávají o houbách, že totiž ani nejlepší houby nestojí za nic. Stejně já pravím, že ani nejlepší tance nestojí za mnoho. Duch zbožnosti se jimi rozptyluje, mravní síly ochabují, láska k Bohu stydne a v duši se snadno probouzejí city špatné."

A těm, kteří přece tančí, radí za protilék uvážiti některé věci: „Téhož času, kdy ty jsi byl na plese, některé duše hořely v ohni pekelném pro hříchy, do kterých je takové zábavy přivedly. Zatím co ty jsi tančil, mnoho duší odešlo z tohoto světa ve velikých úzkostech atd.

Nevěra a nemravnost sužují obzor ducha a vedou k pessimismu. Duše však touží zpět v říši ideí, odkud přišla a proto doufáme, že zvítězí dobro, pravda a ctnost.

Dobře je dívkám přednáseti o tom, jaký bídný osud mají dívky v Indii, v Číně a jinde. Dívky předčasně provdávány a prodávány do harémů i chrámů a zde za barbarských obětních obřadů. Děvčaty se platí dluhy. Tu teprve ať poznají naše ženy a dívky, čím vděčí křesťanství a kultu Marie.

Nápravu zjedná jen poznání celé mravní bídy ve světle křesťanství.

V počtcích valí se dav. Církev pláče. Bledé hvězdy nenahradí slunce. Ale doufejme. „Bůh uzdravitelné učinil národy." (Kniha Moudrosti.) Láska betlemská zas dotkne se duší. Kdo z Boha — k Bohu! Pán obrátí list dějin.

Jak čeliti nemravnosti.

Velmi mnoho záleží na kněžích. Kněz je pokračující Kristus a proto má býti pravým obrazem Jeho a vzorem dokonalosti. „Měřítkem, tisíciletou praxí osvědčeným, je smysl pro evangelickou čistotu“, dí pěkně P. Stork S. J. (O kněžském celibátě 7) Výchova kněžského dorostu musí jíti hodně do hloubky; tento dorost musí si býti vědom všech důvodů celibátu a o nich býti přesvědčen. Takový potom kněz působí požehnaně a má nepopíratelnou převahu. To uznal De Maistre poznáv ruské duchovenstvo. Zpovědníci theologů a jejich představení a biskupové mají tu velkou zodpovědnost. Celibát vznikl v prvních stoletích dobrovolně, a potom teprve jej církev uzákonila. Již Tertullián jej velebil. Od r. 300 do Tridentského sněmu jej 300 synod žádalo. Nemožnost sňatku pro kněze stanovil sněm lateránský r. 1123. Pochoпивše nebeské věci, pochopivše veliký úkol kázati čistotu a vésti dnešní svět k věcem vyšším, ke Kristu a tím k pravé radosti a spokojenosti časné i věčné — pochopíme celibát.

Náš katol. mravní ani sociální život nepokročí, nebudeme-li míti ústřednu katol. činnosti, jaké mají katolíci v Americe a Holandsku. Výkonný výbor této ústředny ve Washingtonu zasáhl účinně do akce za očistu kina, odvrátil několikrát nebezpečí v otázce školské, vybudoval účinnou obranu katol. výchovy, vydal bibliografii spisů vychovatelských od autorů katolických. Bez takového poradního sboru ani sebe vzdělanější a sebe obětavější jedinci ani poslanci mnoho nesvedou. Ústředna katol. ženských

spolků ve Washingtoně vybudovala katolickou školu pro sociální službu ženskou a vede rozsáhlou akci proti šíření se novomalthusiánství. Ve velkoměstech nutno zřizovati útulny dívek, nádražní misie, domy Dobrého Pastýře pro nápravu ubohých žen a dívek. I mravní síly mnohých katolíků jsou zeslabeny a vlna otrávené atmosféry i je zachvátila, leč třeba jim dodati důvěry v Ježíše svátostného. „I kdyby byla duše zchátralá jak pustina, dá-li v sobě zroditi Krista, pokvete jako lilie.“ (Isaiáš). Uvědoměme si však dobře, že mravnost a rodina jsou nejmocnější opory náboženství. Náboženství pak povznáší mravnost do vyššího řádu, neboť zjevuje rozumu vyšší cíl života, vyšší světlo. Tělo je pouze pro duši; je slupkou, duše jádrem. Duše ať muže ať ženy, ať jinocha ať dívky je určena k životu božskému, k svatosti a svatost je pravá krása. Jsme od Boha, jsme pro Boha, musíme žít dle Boha a vším úsilím najítí musíme u Boha konečný, věčný život. „Nelze štěstí hrubou pěstí

na osudu vynutit;

zapíráním sebe vydobudeš nebe
a tam blaze budeš žít.“

Dobrý recept proti neslušné módě dává v „Lidu“ spisovatelka Lud. Tichá: „Muži, jinochové, netančete s dívkami neslušně oděnými“.

Otrásající je tento skutečný příběh. Ke známému francouzskému spisovateli přišel jednou podivný návštěvník. Byl to muž v šatě umazaném a sešlém; hodně prosedivělé vlasy jeho byly rozcuchané, měl zažloutlý, vpadlý obličej a ruce se mu třásly jako vetchému stařečkovi. Domáci ho nechtěli vpustiti do pokoje

spisovatelova, ačkoliv o to žádal velmi zdvořile. Když ale spisovatel vyprovázel elegantní dámu ze svého pokoje dolů po schodišti a zase se vracel, vešel muž s ním bez vyzvání do pokoje a beze všech okolků se posadil k psacímu stolu. Spisovatel se na něho obořil slovy: „Co si to dovolujete?“ Podivný host ukázal rukou spisovateli na druhý fotel a klidně řekl: „Prosím, posadte se!“ Když tento udiveně na něho hleděl, vyňal z boční své kapsy jakýsi předmět a řekl: „Tu jest můj revolver. Prosím, posadte se!“ — Spisovatel mimoděk poslechl. Muž s důrazem se tázal: „Vy jste sepsal román „La f?“ (Jest to francouzský nemravný román.) „Ano“, odpověděl váhavě spisovatel. Tu cizinec vzal se stolu lampu a svítil si na jeho tvář. Při tom měl otevřená ústa, jak mívají dítky, když se něčemu velice diví. Z otevřených úst mužových vycházel strašný zápach, jak z hnijící mrtvoly Asi po pěti minutách postavil třesoucí se rukou lampu na stůl a řekl: „Tedy, tak vyhlíží ten spisovatel! Pohleďte na mne, jsem ještě mlád. Či, kdo má 30 let, jest už stár? A kdo o třiceti letech jest už mrtvolou, není-liž pravda, toho musí býti důležitá příčina? Pane, před desíti lety četl jsem váš román „La f“, četl jsem jej potají, četl jsem jej hltavě. Za dva dni jsem jej přečetl Pane, víte, co jest nevinnost? Víte to?!“ — Muž sáhl do kapsy v kabátě, vyňal fotografii, políbil ji a podal spisovateli: „Podívejte se na toho mladíka, podívejte se na něho“, poroučel skoro přísně. „A podívejte se na druhou fotografii, na třetí, čtvrtou, pátou, šestou a sedmou! Podívejte se, na všechny se podívejte..!“ Podával mu řadu fotografií Ale náhle vytrhl

spisovateli všechny fotografie z rukou a křičel: „Ne, ne, nedívejte se na ně! Neboť vy, proklatče, nevíte, co jest nevinnost! Mladík na této fotografii — to jsem já . . . a byl jsem nevinným. A ty dívky také byly všechny nevinné . . . Ta zde — vloni se oběsila a za tři týdny potom zemřela její matka hořem. A ty ostatní všechny . . . všechny jsou zkaženy a ve strašné bídě . . .“ — Potom se podíval na svou fotografii ze svého mládí a zahořekoval: „Dnes jsem mohl býti knězem, jak jsem si to tehdy přál. Chvěje se radostí, směl bych pozdvihnouti kalich . . . a nyní — chvěje se revolver v mé ruce a nevím, zdali se dobře střelím . . .“ — Povstal, zastrčil fotografie i revolver do kapsy a řekl: „Už jsem hotov . . . přišel jsem, abych viděl toho, který mne zničil. Cítíte ten hnilobný zápach? Zanechávám vám ho plnou světnici, neboť patří sem: z vašich románů vystoupil . . .“ Bouchl dveřmi a zmizel . . . Nešťastná, ubohá oběť nemravné knihy!

Otevři brožuru profesora dra E. Rádla: „Mravnost v našem státě“ (z roku 1926) a tam budeš čísti tuto výzvu: „Nepokládají-li naši literární kritikové za svůj úkol bojovati proti literatuře toho druhu, neměl by se někdo jiný ujmouti této povinnosti?“ Ano měl. Členové sboru zákonodárců. V zájmu zdraví našeho lidu. Zdraví duchovního i fysického, v zájmu budoucnosti naší.

Lidstvo spěje k universální centralisaci a moderní technika mu v tom napomáhá. Tři proudy se o lidstvo rvou; je to trojí universalismus: moskevský materialistický, opírající se o Asii, obsluhovaný

propagandisty ve všech národech; universalismus londýnský, rovněž materialistický a kapitalistický, spoléhající se na Ameriku, obsluhovaný internacionalismem bank; konečně universalismus papežského Říma, idealistický, čili spiritualismus, spoléhající na Boha. Jeden z nich může triumfovati, může však trvati i nadále jejich soupeření, nebo se mohou sloučiti dohromady. Vyloučit však spiritualismus je nemožností. To znamenalo by nikoliv porážku Boží, nýbrž sebevraždu lidstva.

Mnohé otázky buší na bránu naší republiky. Roku 1925 bylo v naší republice 38 a $\frac{1}{2}$ tisíc nemanželských dětí. Zda nemá býti otec donucen dělit se s matkou o výchovu i výživu! Dítě samo zasluhuje soucitu. Jak trpí to dítě za lehkovážnost matky! Poučné jistě jsou tři zjevy a úsudky z ciziny.

Když byla v létě otevírána v Paříži nová mešita pro tamější turecké obyvatelstvo, pozvali k té slavnosti též sultána z Maroka, který právě v Paříži dlel. Po slavnosti zavedli ho do přední restaurace. Chtěli mu dáti příležitost, aby se obdivoval moderním tancům, jako „tango“ a „foxtrot“ a pod. Tázali se ho pak, jak se mu ty tance líbí. Odpověděl: „Nemohu pochopit, jak mohou mužové západní Evropy dovoliti svým ženám a dcerám něco takového.“ Vskutku zasloužený políček moderní zpustlosti! Teď už musí nás Afričan učit, co se sluší a co ne!

Dvojího zisku bychom dosáhli, kdybychom napodobili moudré Švýcary. Státní úřady ve Švýcarsku, jak píší noviny, uložily daň všem ženským osobám, které mají málo za-

halený krk a ruce, nebo které nosí krátké sukně. První pokuta jest 50 švýcarských franků, ale stupňuje se při novém provinění. Kdybychom zavedli u nás takovou daň, dostala by státní pokladna pěkné peníze a zmizela by moderní nestydatost z veřejnosti.

Chvalitebná nařízení, která vydal Mussolini, zasluhují zaznamenání. V Miláně dal zavřít všechny ženy, které z karet prorokovaly druhým budoucnost. Rozkaz rozšířen na celou Itálii. Zvláštním cirkulářem upozornil všechny úřady, aby přísně stíhaly všechny nestydatosti šířené spisy nebo obrázky. Co pohoršlivého kdekoliv najdou, mají konfiskovati.

Autorka znamenité knihy „Moje děti“ paní Maráthy-Šoltesová píše v „Slovenských Pohladech“ (r. 42, sešit I.) o poválečné bezuzdnosti:

„Vyhrnuly sa prúdy uvoľňujúcej mravnosti v manželstve, v rodine i vôbec v poriadnej ľudskej spoločnosti. Literatúra i divadlo už dávnejšie počaly — najprv s nápravnou tendenciou a s nového hľadiska — prevetriať temata, ktoré dotiaľ bývaly zahalené, ale prešlo sa to opačne: povstala z toho záplava pikantnej literatúry . . .“ „Najmä mnoho utratili na mravnej hodnote ženy . . . prispelo k tomu i rýchlo postupujúce osamostatňovanie sa žien, dotiaľ na domácnosť odkázaných. Azda najprudšie, nebodaj hlavne z opozície proti starej náboženskej a občianskej morálke rozzúrili sa mravnosť a mravy fanaticky deptajúci prúd v kruhoch socialistických, tobôž komunistických spôsobom zrovna prikazujúcim nemravnosť, prírodu, kojenie chťičov. Aspoň ich literárne produkty tápajú v tom so slepou záľubou, budiacou úžas.

Nemravnost vyhlasuje sa za nápravu mravnosti, mravnost za zastaralý predsudok."

Citované stačí k dôkazu, že na Slovensku s hrůzou a úžasem odvracejí se od literárních proudů bez Boha a bez mravnosti, na jichž úspěšné šíření zakládají se u nás celé nakladatelské společnosti.

Nemluvme již pořád o „dětských“ nemocech popřevratových! Co se u nás teď děje, jsou již těžké choroby, z nichž nutno sebe i národ co nejdříve vyléčiti.

Lidstvo touží po emancipaci duše. Dnešní expressionismus je výkřikem pro spásu duše ze zajetí materialismu, bídy a hříchu. Pomoz každý, kdo má lásku k bratru a rci: „Bratře, i já bojoval v nitru, chci tedy sestoupiti do duše tvé, uchopím tě za ruku a povedu tě k světlu vítězství do království ducha."

Zajímavý je rozsudek tento: Francouzský soudní dvůr v Dijonu osvobodil mladíky, proti nimž podal zástupce jednoho zábavního podniku žalobu, že strhovali jeho plakáty. Osvobození bylo odůvodněno v rozsudku tím, že každý má právo chrániti veřejnost a zvláště mládež před nemravností, roztahující se po ulicích.

Zaváděna morálka laická, bez náboženská. A kam to dospělo? Ne k osvobození jedince, ale k jeho zotročení, neb sveden k tomu, aby byl otrokem nízkých vášní. Prostitute roztahuje jedovatá chapadla po našem státě čím dále intenzivněji a neučiní se jí přítrž! Není ani divu, když se našel u nás senátor, který z řečnické tribuny prohlásil, že „prostituci nesmíme považovati za něco nemravného, neboť

příčiny prostituce tkví v ženině přirozenosti." Jaké to hanebné snížení ženy! Což nemá i žena rozum hlásající jí účelnost přirozenosti legitimovanou jen řádným mateřstvím! A jaká svoboda přinesena byla rodině? Posvátný úkol rodičovský — úkol ploditelů příštích pokolení, je hanoben a šlapán; ne míti děti, ale pomáhati si od dětí je vymožeností té pokrokářské svobody! — Vraždy nenarozených jsou na denním pořádku a nepřímě se schvalují. Měly přece býti tyto hnusné vraždy zákonem dovoleny! To je výplod demokracie — to je výplod „humanity“?

Na vzrůstu veřejné nemravnosti je vinna zbabělost a mlčení všech povolanych. Žádný se nechce „páliti.“ Ale dnes, než bude pozdě, nutno se exponovati a jednati a veřejnému zlu v okolí svém čeliti. Mravní řád nepřipouští žádné slevy.

Jisto je: Jen morálka Bohem zjevená a církví katolickou autoritativně vysvětlená učiní a udrží lidstvo skutečně mravným. Jsem z dlouhé životní zkušenosti přesvědčen, že jen častější sv. zpověď duši k čistotě vzkřísí a jen častější sv. přijímání ji posílí a roznítí ve svaté čisté lásce k Bohu i k lidem. Štěstí a rozkoš jsou pomíjející, blaženost duchovní — nepomíjející. Bůh je pevný bod, z něhož lze hýbati světem. Vyvýšení sebe v kontemplaci Boha přináší vánek života. Jména: Eucken, Beryson, Poincaré, Duchens, Boufrause jsou důkazem nového zhodnocení náboženství a sil duchovních. Mravnost prospívá i zájmu vědeckému. „Pravda a mravnost jsou normy jedné a téže mysli“, dí dr. Rádl v „Moderní vědě“ (48.)

O mravní výchově pojednáváno bylo o prázdninách na mezinárodním sjezdě v Římě. Jelikož katolický tisk jeho protináboženskému směru odporoval, tisk ostatní jej tím více doporučoval. Protektor Mussolini vyslal naň za sebe a za vládu rektora padovské university posl. Bodrero, a ten pravil shromážděným: Vláda italská považuje za jediné možnou formu morálky tu, kterou dal Kristus v evangeliu a jak se od Desatera až po katechismus v katolické nauce podává. Z toho přesvědčení národní vláda zavedla závazné vyučování náboženství jednak podle italské tradice, jednak proto, že tato nejvznešenější morálka, pravá to lidská kultura, na níž i stát má zájem, lid opravdu vzdělává.

Maďarský ministr soc. péče dr. Vass svolal nedávno konferenci maďarských lékařů k poradě o upadající populaci a o prostředcích proti nemravnosti. Konference navrhla četné prostředky, jež sahají jednak do hygieny, jednak v kulturní obor. Stěžováno bylo na šíření nemravného tisku, proti němuž má se čeliti zákonem. Dr. L. Nekom svoji přednášku v konferenci končil těmito významnými slovy: „Všecky ony návrhy, byť staly se hned zákonem, jsou pouze paliativního rázu. Naprostého zlepšení očekávatí možno jenom tehda, když lidská společnost vrátí se k Bohu. Řím byl tehda na vrcholu své slávy a moci, když liktorové na znamení úcty skláněli své fasces před těhotnými ženami. Lidstvo může jenom tehda v lepší budoucnost doufatí, když ženy budou považovati dítko za dar Boží u podle toho s ním budou jednati.“ Dr. Meretey žádal přísnou

censuru divadla, kin a tisku, jakož i pouličních plakátů.

Stále se poukazuje na mravní pokleslost ve Francii. Jaká je však mravní otrlost u nás, porovnáme-li tyto dva případy. V Paříži vypískali v divadle nahého tanečníka „Indiána“, který kupodivu měl české jméno Malkovský. Když obecenstvo spatřilo nahého „Indiána“, spustilo rámus a „Indián musel utéci. Někteří vtipní návštěvníci divadla házeli mu na jeviště adresy nejprednějších pařížských krejčí. „Indián“ žaloval, když majitel divadla jej pro toto pohoršení vypověděl, a když také ostatní divadla, v nichž měl ještě vystupovati, zrušila s ním smlouvu. Malkovský proces prohrál. Paříž ukázala se tu jako veřejný mravokárce. Ta Paříž, o níž slýcháme věci v oboru mravnosti skutečně nejhroznější! — A teď srovnejte Hlavní město Francie s matičkou Prahou. Existují v ní revue, scény a jak už se ty moderní tingl-tangly jmenují, kde nejedna, ale řada osob tančí v plné nahotě. A tato divadla jsou nabita! Jak daleko jsme od té proskribované Paříže?!

Vyprahlé sopce, chmurné a prázdné a nehostinné podobá se v pozdějším věku nitro lidí, jimž čistota nebyla pravidlem života. Volná láska je kletbou pro společnost lidskou: neboť kde ona je, tam je vražděno otcovství a mateřství.

Rostl-li kdy národ a mohutněl, vzpružovaly jej etické ideály. Ty jsou zářivými majáky na rozbouřeném moři dějin světových. Běda, komu je naříkati, jak sv. Augustin dí: „Zapletl jsem se do okovů požitku, abych byl bičován železnými metlami rozpálenými žárlivostí, podezřívá-

ním, strachem a hádkami." (Vyznání dle Kunčíře str. 69). Je to vůbec život?

Jako prostředek k očistě výkladních skříní radil mín. Šrámek na schůzi žen v Brně dne 30. XII. 26 místo bojkotu raději hromadný nákup.

Marně naříkati nad rostoucí zkázou. Třeba znáti příčiny její a hledati prostředky k nápravě. Příčiny jsou: Nedostatečné náboženské vzdělání, nedostatečná nebo i špatná výchova v rodině a ve škole, špatná dnešní společnost, předčasný důvěrný a volný styk s osobami druhého pohlaví, pokušení ode dvou našich nepřátel, zlého ducha a zlé náklonnosti, špatné knihy a listy, obrazy, kina a divadla, řeči a písně, špatné příklady, nebdělost (když lidé spali, přišel nepřítel a nasekl koukole) a zanedbávání modlitby, kázání a služeb Božích, lehkomyšlnost a nedbání nebezpečí. Kdo toto miluje, v něm zahyne. Pověz mi, co čteš, s kým obcuješ, já ti povím, kdo jsi. Rovný rovného hledá.

Prostředky nápravy vyplývají z příčin. Předně třeba důkladného náboženského vzdělání a řádné výchovy v rodině a ve škole, dobrý styk, dobrá četba, bdělost a modlitba a preventivní (ochranná) metoda Boscova, jež hledí předejít a zavčas zasívá semena víry a bázně Boží do srdcí útlých, dále dobrý příklad. Dítě musí viděti v rodičích, v knězi a vychovateli zástupce Boží. Nutno sobě a dorůstající mládeži vštípit, co je hříchu. Je to nekonečné zlo, atentát na Boha, pohrdnutí dobrem nekonečným, vzpoura proti Pánu nejvyššímu. Sv. Augustin dí ve Vyznáních, že chyba gramatická pokládána za větší zlo než

hřích. Není i teď tak? Nemá býti naopak? „Co budeš sít, budeš žít.“ Sejme símě dobré v sobě i kolem sebe, sejme ctnosti a příklad dobrý, dobré poučení, dobré spisy a bude žeň dobrá. Teprve ethika dává kultuře plný smysl a trvalou cenu, je duší kultury. Zde pak, v ethickém, stýká se úkol kultury s úkolem křesťanství a zde začíná též vláda křesťanství nad kulturou. Povýšením člověka do řádu nadpřirozeného dodalo křesťanství i kultuře vyššího posvěcení. V tomto smyslu mluvíme pak o křesťanské kultuře. Tím ovšem nepravíme, že křesťanský duch v kultuře úplně již ovládnul. Kdo však věří v božský a universální charakter křesťanství, musí připustiti možnost úplného pokřesťanění kultury. Skutečnost zůstane ovšem vždy za ideálem.

Navrhujete zřídit „veřejné domy“, aby se zabránilo prostituci.

Nevěstince sice u nás zákonem ze dne 11. VI. 1922 zrušeny, ale teoretisují se mezi reglementaristy a abolicionisty, a nemravnost bují dál jak v Orientě

Lékař MUDr. O. Rožánek otevřeně prohlašuje ve své knize „Vývoj, dějiny, zřízení prostituce a její vliv na choroby pohlavní“: „Po důkladném studiu prostituce dospěl jsem k názoru, že z nejdůležitějších příčin rostoucí demoralisace jest úpadek náboženské výchovy. Náboženství jest způsobilé udržeti nával smyslných žádostí, i když všechny ostatní ochranné prostředky selhaly. Prohibitivní prostředky proti prostituci nezmohou ničeho. Nejlepšími prostředky proti prostituci zdají se býti morální výchova lidu na podkladě náboženském,

jeho uvědomění a sebeovládání, jakož i zlepšení materiálních jeho prostředků."

Moderní mor nevyléčí se, pokud nenastane mravní obroda rodin, škol a všeho života. Co jste si naseli, to teď sklízíte! Ve středověku měli pranýře pro takový druh lidí. Dnes je sami vychováváte tiskem, slovem a příklady! Marně chcete ďábla vyhánět Belzebubem! Jste ve službách rozkladných živlů a těm záleží na mravním rozleptání lidské společnosti!

Třeba řady kázání a přednášek proti neřesti nejhorší. Ve Florencii spálil lid po kázání podobném spoustu knih a spisů nemravných na náměstí jak za dob Pavla v Efesu. Třeba potírati uvolněnost v koupalištích (zvláště lázeňských) a plovárnách a v barech, ale třeba též odpomáhati bytové krizi, nezaměstnanosti a bídě sociální. Třeba pravé revoluce proti z nemravnosti. Co kazí mládež, demoralisuje i dospělé od 16 let, ba právě tyto. Třeba, abychom sáhli k svépomoci. Kdy se naši rodiče rozkývají k podobné svépomoci jako v Paříži? Velmi pěkně zahajuje u nás boj proti nemravnosti „Svaz katolických žen a dívek.“ Potřebuje ale spolupráce, zvláště rodičů. V Irsku boj tento soustavně vede oficiální „Komise pro špatnou literaturu“, která však též zakročuje proti obscénním oznámením v denním tisku, zvláště proti těm, která svádějí k umělému omezování porodů, proti z nemravnými divadelním scénám a podobným filmům. Ruku v ruce s touto komisí pracuje zvláště „Catholic Truth Society.“

Není to náhodou, že z Maďarska a ještě od jiných „přátel“ naší republiky jest k nám pašc-

vána pornografie nejhrubšího zrna. Nepřátelé dobře vědí, čím nás oslabí nejvíce.

V Itálii a to na upozornění vatikánského listu „Osservatore romano“ vydal ministerský předseda nařízení, aby prefekti po celé zemi přísně vyšetřili všechny zábavní podniky a okamžitě bezohledně zavřeli ty, o nichž se dokáže, že slouží veřejné nemravnosti. Nařízení počíná těmito slovy: „Před několika lety vloudil se k nám do země zvláštní druh zábavních podniků tak zvané tabariny, které svou zábavou a publikem, jež se v nich schází, jsou velmi vážným nebezpečím pro mravnost zvláště mladých lidí. Strážci veřejného pořádku a mravnosti se proto vyzývají, aby s největší přísností vystupovali proti těmto podnikům a nedali podkopávat fyzické a mravní zdraví národa.“

V Glasgově v Anglii pořádala filmová společnost dobročinné představení. V předváděném filmu bylo několik pohoršlivých scén ze života sv. Munga, patrona glasgovského. Arcibiskup Mackintosh se ohradil a společnost přestala okamžitě s předváděním filmu a vyslovila politování, že urazila city katolických občanů.

A ještě jeden případ ze světa: Jak známo, nalezlo při požáru kina v Montrealu v Kanadě mnoho návštěvníků strašnou smrt. Uhořelo při tom také přes sto dětí. Bylo pak zjištěno, že většina jich byla v kině bez vědomí rodičů. Proto byl okamžitě vydán v Kanadě zákon, jímž se upravuje přísně návštěva kin dětmi. Bez doprovodu rodičů nebo bez jejich písemného svolení se dítě vůbec do kina nevpuští.

Slušněji a moudřeji by měly psáti listy naše o c e l i b á t ě kněží a mnichů (ne jen katolických!) — jenž jim má usnadniti věnovati se co nejjednodušší duchovnímu životu, kterážto tendence je důležitou složkou civilisace. Často bývá stotožňován pojem „duševní“ a „duchovní.“ Při činnosti duševní je však duše ve službách smyslů nebo užitkovosti, byť i nejušlechtilejšího druhu; kdežto pěstování duchovnosti vyžaduje odpoutávání se od tělesnosti — (zejména sexuálních, neboť jsou nekomplikovanější) — poněvadž jeho posláním jest působiti, aby lidský duch sám sebe si uvědomil jakožto absolutní hodnotu, jejíž podstaty nelze nám sice pochopiti, ale jež nám vnuká varovnou a povzbudivou ideu o nehmotné posmrtnosti.

Blahobyť a mravnost.

Stále slyšíme s jistě strany frázi, že nejlepším a jediným prostředkem k povznesení mravnosti lidu je zvýšení materiálního blahobytu. Chudoba a bída nejsou ovšem dobrou půdou pro všeobecnou mravnost, ale že by pouze zvýšení blahobytu postačovalo k posílení mravnosti, není pravda. Nejlépe to ukazují poměry v poměrně nejbohatší zemi na světě, ve Spojených státech. Přes nepopíratelnou výši všeobecného blahobytu je totiž americký lid na mravně nejmenší výši ze všech křesťanských kulturních zemí. Jeden americký sociolog píše opět o neslýchané vysoké vlně zločinnosti mezi americkou mládeží. Roku 1923 a následující bylo ve Spojených stá-

tech vždy po 1000 vražd, při nichž střední věk vrahů zvláště v Novém Yorku činí 17—18 let. Žaláře jsou tak přehnaně humanisticky zařízeny, že nenahánějí ani trochu strachu, naopak přitahují. Tak je na příklad předepsáno, že okna všech cel musí být na slunci. V Sing-Singu, největší novoyorské trestnici, se dává týdně pro pány vězně kinematografické představení, sem tam také hraje se divadlo a to musí účinkovati nejlepší herci a herečky z města. Noviny líčí nejsprostší kriminální případy jako pravé hrdinné romány a mnohá slečinka se chlubí před celou soudní síní, že je přítelkyní zločince, jež právě soudí. Život je ve Spojených státech tak nejistý, že pojišťovací společnosti zvyšují prémie tak, jak tomu bývalo za velkých epidemií. Zpráva jedné pojišťovny — Metropolitan Company — uvádí, že ve Spojených státech je poměrně 12krát více vražd než v Anglii. Jiná pojišťovna — Prudential Insurance Company — poznamenává, že jen. během 24 let se vraždy v zemi zdvojnásobily. Žádná země na světě se nemůže v tom ohledu rovnati Spojeným Státům." (Dle „Našince" ze dne 9. I. 1928.)

Boj proti nemravnosti.

Jen Bohu žel! — u našeho lidu ještě velmi málo pochopení pro nápravu nemravného moru jako jinde. Tu musejí pomoci exercitátoři. Mnohý otec a matka bojí se zakročiti proti veřejnému pohoršování obrazy a filmy a divadly, aby prý si neuškodili na „obchodě." Ó, kde jsme od mučedníků mexických! Tedy obchod je katolíkům milejší než zkáza jejich dítek!

Nesmí nás to omrzeti a jen otvírejme lidu oči. Na příklad: V Praze přišli na novou myšlenku „boje“ proti pohlavním nemocem. Zřídili t. zv. poradny. Když nic jiného není jimi docíleno, jsou aspoň zrcadlem hrůzy, která otřásti musí každým, kdož se na obraz tam vyrůstající podívá. Pouze v jediném takovém ústavě napočítalo se denních návštěvníků 173. Všichni nakaženi byli hrozným moderním morem. Nejvíce pacientů je z řad studentských. Ohromné číslo, 26 procent, udává statistika nemocných studentů a studentek syfilisem! Ostatní choroby (měkký vřed, kapavka atd.) nejsou v tom zahrnuty. Bylo zjištěno, že tyto choroby neřádí ani tak v řadách řemeslných prostitutek, jako u osob provozujících t. zv. tajnou prostituci. Pohlavní choroby nejvíce jsou rozšířeny dle statistik mezi studující mládeží, značnou měrou také v rodinách, u osob svobodných, vdaných i ženatých. Věru toť hrozné memento pro rodiče a vychovatele.

Nutno, aby v hlavních velkoměstech byl ustaven sbor, který by sledoval všechny časopisy a knihy a vydával aspoň čtvrtletně přehled veškeré literatury s mravního kriteria.

P. Bethleem, římskokatolický, francouzský kněz, si obral za životní úkol boj proti špatné knize. Soudí všechny, i katolické autory. Již osmkrát vydal svůj „Index“ „Romans à lire et à proscrire“, každý měsíc bojuje novým číslem „Revue des lectures.“

Správně napsal dr. Velenovský v Přírodní filosofii: „Moderní kultura bez Boha a bez víry v život posmrtný musí vésti tam, kde

namnoze již je ke korupci, k podvodům, k požitkářství, k úpadku ..." (360.)

Nedivme se, že hrozné jsou mravní poměry studentstva ve velkoměstě. Když prof. Zd. Záhoř líčí v „Čas. ČOU“, jak dává čísti z čítanky „Jak vzniká život“, jak vykládá o pohlavních ústrojích, ač žáci při tom činí poznámky, hned tichnou, hned se usmívají. Stále mluvení o pohlavních věcech jen dráždí. Jiný učitel na psech vykládá rodičovství. V Anglii na některé škole ukazují na živých dětských modelech před tabulí různosti pohlaví. Je to vše šílenství.

Boj proti pornografii přešel do Nového světa. Člen kongresu Wilson žádal za vydání zákona, který by šíření nemravných tiskopisů trestal. Práv, že takové publikace rozseívají semeno mravní hniloby a žádal trest žaláře pro „takové sprosté lidi“, kteří tímto způsobem olupují mládež o mravnost. Dále prohlásil, že na jevišti se někdy dávají hry, nad nimiž se muž musí hanbou zardít a některé romány poslední dobou vydané že jsou také charakteru velmi pochybného.

Těm, kteří se bojí o svobodu uměleckého tvoření, nutno připomenout, že vystavování nahotin nemá s uměním nic společného. Při nejmenším nutno žádati, aby ve výkladních skříních nebylo na odiv vystavováno něco, co by olupovalo mládež o stud a mravnost.

A nejsou to jen výklady, jest to nemravná — pornografická četba a biografy.

I zde Amerika zahajuje boj. V městě Brookline (má 47 tisíc obyvatel) již pět let existuje zákaz biografů. Rodiče, učitelstvo, duchovenstvo všech vyznání se shodli na tom, že děti bez

obrázkových divadel se dobře obejdou. Lépe nežli s nimi. Vytýkají biografům, že překáží dětem a odvracejí jejich pozornost od učení, budí nechuť pro domácí úlohy, někdy rozčilují, což poškozuje spánek. Ovšem jsou tu také jiné, větší vady, jako ukazování uličnictví a pranic, z nichž si dítě dobrý příklad vzít nemůže.

Nejsou ti Američané rozumní? U nás se spokojili zákazem některých her školní mládeží, kterýžto zákaz se však nedodrжуje. Můžeme směle tvrdit, že neprospěch na školách je z valné části zaviněn rozčilující — pornografickou četbou, návštěvou biografů a divadel.

Z Říma se hlásí: Poslanec národní strany katolické Martire vypracoval osnovu zákona na potírání špinavé literatury a nemravných obrazů, jakož i nemravných představení divadelních. V osnově se navrhuje, aby na provinění proti tomuto zákonu byly stanoveny tresty vězení do tří roků a peněžité pokuty do 50.000 lir. Osnova zákona pronásleduje také spisy a předměty, které omezují plodnost. Osnova zákona navrhuje dále, aby byli trestáni také žurnalisté, kteří referují o událostech a procesech, jež zákon stíhá. Za určitých okolností mohou býti v Itálii stíhány a odsouzeny činy, které byly spáchány za hranicemi. Osnova žádá, aby divadelní literatura před provedením na jevišti dostala schválení zvláštní komise v ministerstvu vnitra jakož i schválení prefekta.

Erotismus je banální, laciný jed. Karlu Čapkoví je láska erotická obskurní a směšná. Často je žena bračkou, s níž dlužno zacházeti kriticky. Bruno Roby píše: „Láska, veliký tyran těla i srdce, vzbouřený anděl... Milují-li

ženy hříšně, je to vinou mužů, vinou otce, bratra. Upravití tuto ohnivou bystřinu, aby se stala zdrojem života. Něžností a pozorností mohl bratr zachrániti sestru před propastí" (Abbé Jure 201-2.)

Časově vhodný článek napsal Dr. Fuchs do Nového Národa dne 4. III. 1927: V listárně redakce jednoho z pražských listů objevil se nedávno dotaz asi tohoto obsahu: Jsem starší člověk, zamiloval jsem se šíleně do sedmnáctileté žáby, ale mám ženu a dítě. Co mám dělat? — Na tento dotaz nemusila ani redakce sama odpovídat. Tazatel dostal z kruhů čtenářů a hlavně čtenářek řadu odpovědí, z nichž ani jednu si jistě nedá za rámeček. Dotaz sám je velmi zajímavý: Manžel s dětmi se zamiluje do mladé dívky. Zamiluje se šíleně. Ani zdáli mu nenapadne, že by se dalo dělat něco jiného, než nechat onoho cizoložného poměru a vrátit se k ženě. Že jest to jediné možné řešení. Vůbec mu ani nenapadne, že i tomu „šílenému zamilování" jest možno poručit, že jest možno přemoci pokušení. Pokládá šílené zamilování za neodčinitelný fakt, s nímž je prostě nutno počítat a podle toho zařídití jednání tak, aby žádná ze zúčastněných stran nebyla příliš poškozena. Myslí, že se takový kompromis najíti musí. V tom pak jest porucha mravního citění dnešní doby.

Porucha začíná již dobou novodobého romantismu, kdy láska je líčena jako nejvyšší hodnota světa a všechno, co se dělá z lásky (třeba tato láska spíše zasluhuje jména hříšné vášně), je v pořádku. Nepochopená idea Fausta, kterého vykupuje ze služby ďáblovy láska k

ženě, jest vykládána namnoze tak, jakoby láska vykupovala a omlouvala všecko. Zapomíná se, že láska Faustova jest již láska zduchovělá, zbavená vši vášně a hodnotnosti, že jest to láska doprovázená chorály mariánskými a hymnem „auf das ewig Weibliche“, na to, co má v ženě hodnotu věčnosti. Svatý Bernard praví krásně: „Magna res est amor, si ad suum re curret principium“ — „Veliká věc je láska, vrátí-li se ku počátku svému.“ — Počátkem lásky veškeré jest však Bůh a jedině takováto láska k Bohu zakořeněná vykupuje.

Svatá Magdalena de Pazzis praví, že slzy náležejí Bohu a že kdo je prolévá pro věci, které se přiči Božímu zákonu, že je Bohu kráde. Jistě bylo mnoho slzí prolito pro nepravosti, jistě bylo s nimi spojeno mnoho skutečného utrpení a snad i skutků, které bychom v jiné souvislosti nazvali hrdinnými, jistě bylo pro vášně mnoho obětováno — ale jsou slzy kradené Bohu a zákon rozumu je vyšším principem než citový plamen. Naše doba, jež uvolnila všecky svazky společenské a především ovšem svazky rodinné, toho nechápe. Že jest možno i největší vášně spoutati kázní, že jest možno si učiniti násilí, že jest možno rozumným životem způsobiti, aby nevznikla, že jest možno vyhnouti se pokušení — tomu člověk naší doby nechce rozuměti.

Raději obtěžuje redakce denních listů poštilými dotazy a dělá si z veřejnosti zpovědníka. Není přístupen hlasu zdravého rozumu a domnívá se, že lásce je dovoleno všechno. Hrozí se toliko následků a jest přesvědčen, že dnešní civilisace musí i tu nalézt nějaké moudré východisko, jež ukojí požadavky

vášně i požadavky rodiny. Život ovšem není tak laciný a žádá stále ještě, aby člověk platil za všechno, co si v něm dovolí. I tu platí slovo Písma: „Nevyjdeš odtud, dokud posledního haléře nezaplatíš.“ Ani společnost sebe civilisovanější a sebe prohnanější a sebe chytřejší nespojí trvale ohně s vodou. Kdo vyvolává vášně, jež musí nutně vésti ke tragedii, musí počítati s tím, že tragedii skutečně prožije.

Chtít prožívat romány a dívat se na svět očima romantika, ale chtít sobě a okolí ušetřit romantická utrpení — to jest jednání tak pošestilé, jako chtít se vykoupat a nesmočit se. Kdo odmítá kříže, které mu posílá Bůh, musí přijmout utrpení, jež vyplývá ze služby ďáblovy, ale toto utrpení není zásluhou. Život je slzavé údolí a bolesti se nevyhne. Jest však v naší moci, aby naše bolest byla bolestí ušlechtilou, aby byla jhem Kristovým, které se nese snadno, pohlédneme-li na kříž. Na tazatelovu otázku byla jediná odpověď, ale tu nedostal ani od redakce, ani od čtenářů: „Zapři sebe sám, vezmi kříž svůj na sebe a následuj Mne.“

Zmíniti se nutno o tak zvané „ideální anebo platonické“ lásce.

Četba vzrušujících a rozčilujících románů se v nejhorším případě končí nějakou „platonickou“ láskou. Co jest tedy při tom zlého?

Jakoby pohrávání a klamání nebylo ničím, když jde o dívčí duši! Foersterovi jest „platonická“ láska vždy tragedií, pročez o ní soudí docela jinak. „Všecka lidská bída“, praví, „... jest v životě samém nerozlučně spojena s každou nevázanou láskou. Či se konec konců nekončívá více než polovička takových „poetických styků“

tím, že dívka upadá v prostituci nebo se dopouští sebevraždy?" A nebývá při tom pošlapávána vlastní čest? Nebývají leckdy postaveny vysoké překážky, přes které se vůle potom již sotva kdy dostane?

V interpelaci o opatřeních na ochranu mravnosti v Budapešti prohlásil poslanec Josef Pakots, že provádění těchto opatření jest v rozporu s principem volné výměny myšlenek a že činí úřady směšnými. Ministr vnitra Szitovský prohlásil, že umění nepozůstává jenom ze zobrazování nahých těl a aktů. Vyrůstající mládež má nadto ještě nedostatečnou schopnost úsudku, aby mohla v těchto obrazech poznati pravé umění. Jest třeba tomu zabrániti, aby duše mládeže nebyly infikovány. Rodiče čekali již po celá desetiletí na toto nařízení. Ministr se o to postará, aby nařízení bylo provedeno bez obtíží, na nařízení samém však nebude ničeho měniti. Co pak se týče kritik v zahraničí, tu poukazuje ministr na to, že r. 1923 podepsalo 43 států mezinárodní dohodu proti stud urážejícím spisům, obrazům atd.

Znemravňování mládeže vede vždy k revoluci a státy nechtějí nyní revoluci. Demokracie, která se chce udržeti, musí podporovati ideály mravnosti, poctivosti a potírati vše, co tělo národa rozkládá. Dokonce i v Anglii byl v těchto dnech odhlasován zákon proti bezbožectví, které šířili někteří učitelé v nedělních školách. Děti tam byly vychovávány na komunisty.

Socialističtí poslanci namítali, že je přece dovoleno míti jakékoli myšlenky. Na jejich námítky odpovídal tajemník vnitra sir William Yoynson Hicks takto:

„Kterýkoliv občan v zemi může mít myšlenky, jaké jest mu libo, pokud se týče otázky, je-li žádoucí, aby byla změněna ústava či ne, nebo je-li křesťanské náboženství pravdivé či není. Takové soukromé myšlenky nejsou ani buřičské, ani rouhavé. Co však jest třeba konstatovati a definovati, jest hranice mezi soukromými myšlenkami o komunismu anebo křesťanství, které jsou samy o sobě úplně legální, a mezi propagací těchto idejí určitým způsobem, který se může státi ilegálním. Předložený návrh zákona hodlá právě definovati, co jest de facto pobuřování nebo blasfemie v pravém slova smyslu.“

Debata v anglickém parlamentě má svůj význam i pro nás. I u nás žádají pokrokoví učitelé úplnou svobodu ve škole, aby prý učili dle „vědeckých“ poznatků. Ty „vědecké“ poznatky pokrokových učitelů nejsou ničím jiným než podrázváním náboženství. Obecná škola není místem pro vědecké hádanky a učitelé na obecných školách nejsou vědecky vyškolení universitní profesori. Od školy obecné se žádá, aby naučila děti elementům naukovým, aby je vedla v kázni a mravnosti, a nepletla se do věcí, na které nestačí.

Mnohdy jinochům předkládá se pravda znetvořená předsudky, zkažená, jež budí odpor zcela zřejmý. Co na tom, že na obloze se třpytí hvězdy, jsou-li zakryty hustými mlhami? Jest pravda! Oni nemají hříchu proti světlu, neb světlo k nim nepřišlo.

Třeba však uznati, že často toto světlo přiblíží se k člověku, jenž dobrovolně zavírá oči. Jsou přecetné případy, v nichž není mladý ne-

věrec bez viny, jenž nese plnou vinu a zodpovědnost; tyto zajisté jsou četnější prvních.

Někteří neodvažují se vysloviti „Credo“ (věřím), poněvadž nemají chuti zachovávat *desa tero*.

V prvním případě hlava ničila srdce, v druhém srdce ničí hlavu — všude jsou ty zhoubné vzájemné vlivy. Mnozí stávají se netečnými k náboženství, protože jako Nabukodonosor v bibli „své srdce lidské přeměnili v srdce zvířecí.“ Mnozí se zvou ateisty, poněvadž se jim tak žije pohodlněji. Volní myslitelé přechasto jsou volnými hříšníky, svobodní zednáři svobodnými násilníky.

Ký div, neodráží-li se blankytný azur oblohy od hladiny řeky, jejíž dno a vody plny jsou bahna!

Pavel Bourget píše v jednom ze svých románů: Paní Liaurand otázala se syna: „Kdy splníš velikonoční povinnost?“ — „Matinko, dostavily se mi jisté pochybnosti...“ — Dobrá matka pochopila okamžitě, že ty pochybnosti byly vynalezeny a vymyšleny! — Nechtěl přijímati, poněvadž nechtěl se zpovídati, aby nemusil vyznati hanbíci ho viny.

Matko křesťanská! Moudře a nikoliv bez příčiny nevěřila jsi těm pochybnostem! Jako všecky Moniky tolika neobrácených Augustinů věděla jsi dobře, že zlo tkvělo jinde!

Rovněž kněží to vědí.

Jednoho dne přišel k ctihodnému Don Bosculnoucí k němu mladík se sdělením, že nevěří už v Boha. Svatý ten kněz věda, že stačí očistiti oči, aby uzřel Boha a že nutno odstraniti přítěž, překážející v letu k vý-

šinám, pravil: „Příteli, poklekni a vyzpovídej se!“ Jinoch uposlechl milovaného dobrodince.

„Vidím, chápu vše jasně“ — zvolal, vykonav upřímnou zpověď a povstal.

Něco podobného se přihodilo pařížskému P. Ravignanu.

Duše naše od přirozenosti křesťanská pudově vzlétá k světlu, jako pták pudově rozpíná křídla k vzletu. Marně však vábí jasná obloha ptáčka, má-li zraněná křídla. Podobně duše nemůže vznést se k světlu bez dvou křídel ducha a srdce, bez pokory a čistoty.

Ubozí nevěrci! Nešťastní bratři naši! Je-li v těchto slovech něco nepravdy, něco urážejícího, milerád to odvolávám a prosím za odpuštění. Nepohrdáme vámi! Nikoli! Oplakáváme vás toliko! Ach, kdybyste věděli, jak velice! Potkáme-li mladistvé slepce, již pozbyli ve válce zraku, odsouzené k věčné noci na zemi, cítíme soucit v srdci. Mnohem více však nás bolí srdce, vidíme-li, že's ztratil schopnost mravního zraku a potácíš se temnostmi pochybností. Nikdo z těch válkou oslepených nepřipravil se dobrovolně o tělesný zrak, leč... ty jsi se oslepil dobrovolně vlastní rukou. Jak hrozné musí býti tvé utrpení! Jak temná cesta života bez víry! Jak strašné musí býti hodiny bolestí! Tyto jsou těžké i pro ty, již chovají v srdci víru a naději v nebesa. Jak tuze trpíte! — Tvrdíte, že jste ztratili víru... Jste si tím jisti, jste o tom naprosto přesvědčeni? -- Nikoli, ubozí, trpící nevěrci, neb srdce vaše není klidné! Nikoli, neb kdybyste opravdu neměli ani špetky víry v druhý život, pak bylo by

záhadou, proč už neudělali jste největší možnou bláhovost a nepohrdli tímto životem, jenž nezasluhuje, abyste v něm trvali bez víry v lepší.

Věříte tudíž ještě, aniž byste snad o tom věděli či spíše, aniž byste tomu chtěli. (Dle „Rodiny a školy“ 1927.)

Lid náš často viděl velkou korupci. K ní zrovna byl vychován nemorálním tiskem, protikatolickým štváním a liberalismem. Teď se původci diví, ale zdá se, že se s tímto bahnem značná část našeho lidu nerada loučí, ba, že se mu v něm vlastně líbí. Tento druh lidí vypěstoval si soustavným působením národně socialisticky tisk. Takové „Večerní České Slovo“ od let krmí své čtenářstvo mravními odpadky, rozmazává každý mord, z vražednic, jako byla Haničková, „České Slovo“ dělá hrdinku a světící, „Pražský ilustr. zpravodaj“ pěstuje oplzlosti nejruznějšího druhu — a tak není divu, že mravní úroveň našeho lidu se snižuje, že otupuje jeho citlivost vůči tomu, co je nepřípustno a zavržení hodno.

Na sjezdu katolické „společnosti víry“ v Moate v Irsku prohlásil msgr Segrave, že v Irsku je ohroženo na 5000 nakladatelů a 1500 novinářů konkurencí zahraničních nemravných listů. Dal popud, aby se po příkladu Kanady zakázal přívoz těchto listů, které bohužel nepodléhají clu, kdežto mnohem potřebnější věci právě vysoké clo nedovoluje přivážeti. Vystoupení Segravého mělo výsledek. Irská vláda už jmenovala komisi, která se má raditi, jak zakročiti proti nemravné literatuře. Má se zakročiti zákonem proti cizozemské nemravné literatuře, dále proti všem knihám, spisům a článkům, hájícím a do-

poručujícím omezování porodů a konečně proti sensačnímu zpravodajství o zločinech a rozvodových procesech; irský tisk domácí se ovšem podobnými věcmi nezabývá.

Za nemravné věci nutno dle návrhu lidové strany považovati: oplzlá díla výpravná, detektivky, krváky, hanopisy urážející náboženství, fotografické a filmové oplzlé výtvary atd., když jsou nabízeny, vystavovány, ohlašovány a prodávány.

V celé Evropě zvedá se dnes už boj proti nemravnosti, které bezvěrecká morálka právě v poválečném období nedovedla účinně čeliti. Všichni národové vidí jasně, že nechtějí-li zahynout, musí brániti a chrániti kořeny své síly, to jest mládež před mravní zkazou. I čeští spisovatelé vyslovili se v nedávné anketě „Přítomnosti“ pro omezení činnosti obchodníků, kteří z nemravné literatury chtějí vytloukati peníze pro sebe. Nikdo nepochopí, proč ze všech výkladních skříní knihkupeckých, z trafik, z prodejen obrazů, ale také krémů, mýdel i bot mají na chodce civěti nahotiny a sprostoty, mravnost urážející. Zde nejde o umění, zde jde o kšeft s pornografií.

Naše ústava zaručuje svobodu projevu mínění, stanovíc, že každý může v mezích zákona projevovati mínění slovem, písmem, tiskem, obrazem a pod. (čl. 117). Vědecké badání a hlásání jeho výsledků, jakož i umění jest svobodné, pokud neporušuje trestního zákona. Svoboda uvedená jest tudíž obmezena neb může býti obmezena zákonem, zejména zákonem trestním.

Podle § 516 tr. z. kdo v y o b r a z e n í m nebo smilnými činy mravopočestnost nebo stydlivost urazí hrubě a takovým způsobem, že se tím zavdá příčina k veřejnému pohoršení, dopouští se přestupku, ale stalo-li se uražení takové tiskopisem, trestá se pro přečin.

Jak působí náboženství na mravnost a na rodinu a manželství, osvětluje přímo až oslnivě soc. dem. Hervé v listu „Victoire“:

„Na lyceu v Roanne jest 21 profesorů ženatých. Z nich je 13 svobodomyšlných (librespenseurs); a v těchto 13 rodinách je dohromady 5 dětí. Ostatní, 8, jsou praktikující věřící. V jejich 8 rodinách je 31 dětí.

To znamená, přepočítáno na jednu rodinu: u svobodomyšlníků 0.38 dítko, u věřících 3.87. Čili: u věřících 10krát více porodů nežli u nevěřících!“

Vždyť srdce každého člověka musí se zachytiti něčeho vyššího, nadpřirozeného, nemá-li býti strženo dolů a utonouti ve hmotářství. Proto je náboženství pro mravnost dospělých i mladých naprosto nutné. Dnes i liberální vědci uznávají, že se něco proti nemravnosti musí učiniti.

Aby se nezdálo, že mám příliš přísné požadavky, cituji doslovně profesora dra E. Rádla: „Divadla a biografy jsou bolavou stránkou veřejné mravní výchovy; nezdravé dráždění smyslnosti a fantastičnosti zdá se býti jejich privilegiem. Censura úřední zachycuje jen nejhrubší výstřelky.“ (Mravnost v našem státě.) Divadlo a film, místo aby byl jedním z velmi důležitých prostředků umravňujících, stává se kloakou,

kterou nemravnost povlovně vtéká do těla našeho lidu. Okamžitá náprava jest nezbytná!

Poměry na našich koupalištích a plovárnách! Zase, aby si někdo neulevoval, že se svými názory patřím do středověku, ne do doby moderní, která klade takový důraz na kulturu těla, uvádím doslovně téhož střízlivého pozorovatele, profesora dra E. Rádla: „Plovárny a koupaliště sotva jsou dnes školami mravnosti... dnešní hadříky místo pořádného oděvu by neměly býti trpěny. Jest zásadně pochybné, domnívati se, že stačí mravnost na plovárnách ponechat pouhému instinktu koupajících; jako všecko jednání lidské, i ta musí býti uvědoměle řízena, má-li zůstat mravností.“

Lékař dr. Š í p e k volá již skoro na poplach: „Může se bez nadsazování tvrditi, že ať již vědomě nebo nevědomě každý je zrádcem vlasti, kdo by se nesnažil tyto poměry polepšiti a tím horší, kdo by jejich polepšení překážel... Připomeňme si z dějin, jak každý národ, který na výši své moci a slávy oddal se rozmařilému životu, za to musil pykati. Tím hůře pro nás, kteří máme ještě daleko k dosažení takové nejvyšší moci a přesto již nyní se vrháme do propasti těchto neřestí“ („Nová kultura“ z r. 1926).

Dr. Foveau de C o u r m e l l e s, který neschvaluje shon žen za výstředním oděvem a prohlašuje to za nejhorší zlo mezi civilisovanými národy; kromě jiného prohlašuje tento lékař: „Ženský oděv jest již tak zredukován, že jest naprosto nedostatečný. Za dnešní doby jest žena oblečena moderně, když není úplně oblečena.“ Neslušný oděv mnohých dívek vystavuje je chtivým očím, zplodí falešnou lásku a položí tak

základ k bídě po celý život. V moderním veřejném myšlení a životě zavládlo pohanství, a to má vinu na laxnosti módy. Katolická církev vždy zdůrazňovala životní nutnost ctnosti, jakožto ochranné hráze proti nízkým pudům a vždy měla pevné stanovisko proti lascivnosti v oděvu. Ale rozšířením nevěry se stalo, že hlas její nebyl slyšen, a výsledek je, že móda začíná třesiti . . . Pohanství s vnadidlem moderních hesel slaví nyní své orgie . . . Lehkomyslná dívka hoví výstřednosti v obleku i obyčejně pro marnivost a neznalost hříšných následků toho počínání. Jest tedy pravdou, že žena, neslušně se odívající dopouští se mravní sebevraždy." (Dle T. Tomáška, Našinec 1. IV. 1927.)

Aby nastala náprava, musí aspoň nějaký duchovní život v rodinách panovati a proto je časovým hnutím katol. matek a žen, které musejí nabýti zase vyšších pojmů o sobě a životě. Též hnutí liturgické, šířící lepší pochopení symbolů obřadných, mnoho přispěje k povznesení duší. Problém čistoty je u scholastiků problém kříže.

My katolíci jsme toho přesvědčení, že náboženská obnova naší doby dříve nebo později uváže na písku, neučiní-li duše skrz na skrz katolickými. Dnes nepřijde na to, že my katolíci můžeme se vykáhati učením víry, svátostným kultem, společností církevní, jež nás liší ode všech ostatních vyznání. Náš život a mravní chování, náš náboženský jednotlivý i společenský život musí býti tak uzpůsoben, abychom se duševně rozeznávali ode všech ostatních. Ne tak rozdíl víry, jako spíše rozdíl duševní fyziognomie přesvědčí dnešní svět

o pravosti a jedinečnosti katolického náboženství. Katolické náboženství nesmí býti pojímáno jako něco, co stojí v jedné linii — třeba na prvním místě — s ostatními náboženstvími a vyznáními. Ono není jen vrcholem v určité vývojové linii, na níž jsou ostatní náboženské jevy počátečnými a konečnými členy. Katolické jest i psychologicky něco nového, jedinečného, s nebe do vývoje lidstva sestouplého, nové stvoření (kainé ktísis), něco nadpřirozeného.

Dnes nutno si všimati ženské otázky. Žena byla a je vždy puzena touhou napodobovati, touhou ku stálým změnám a líbivosti, touhou vítěziti buď obětí, něhou, nebo — drzostí. Odtud přemrštěná móda. Ale dnes mnohá žena a dívka musí soutěžiti s mužem, vydělávati pro rodinu a vydělávati pro sebe. Odtud v duši její často pustota. Nutno tedy dnes i ženy organisovati, zvláště dělnice, jich existenční práva hájiti, útulny zřizovati, zkrátka činnou charitu na ně aplikovati. Slova nářku nepomohou. Dívčí stydlivou něžností dnes třeba dívce uhájiti. Snaha dnešní módy je inspirována nejnižšími pudy. Holé paže, hluboké výstřihy, krátký šat jsou vývsní štítů duchovní pustoty. „Zpovrchněly jsme, zbanálněly jsme“, píše spisovatelka Dlouhá. (Na Hlubinu 1927 str. 217.) „Šat má býti nejmén 10 cm nad kotníky.“ Tak soudí žena duchaplná, křesťanská. Laickou morálkou se svět nespraví. Ten se podobá krotiteli šelem, který od těch, jež sám vycvičil, bývá na konec rozsápán. Technické vítězství ducha nad hmotou učinilo mnohé nevolníky hmoty. Lidstvo stojí a padá čistými jinouchy a muži. Tito musejí žádati cudnou módu a ženy se změni. Muž

musí jít vpřed jako ohnivý sloup a vnášeti světlo ve tmou duchovní a mravní. Hřích je zlo nekonečné a činí ze světa nemocnici a údolí slzavé. Nechuť pro nadpřirozeno je počátkem úpadku, chuť pro nadpřirozeno je počátkem obrodu. Proto je třeba náboženského synergismu, spolupráce s Boží milostí a spolupráce s lidmi dobré vůle.

Vzácné myšlenky napsala paní Tichá do do Lidu dne 1. V. 1927:

„Mnohému by se dalo předejít, kdyby děvčátka měla rozumné, energické matky! Ale ty jako by se byly do země propadly, nebo byly úplně opředeny osidly ďáblůvými! Nikde u dívek nejsou viděti stopy pečlivé mateřské výchovy!

Ale nemůžeme také ve všem straniti mládež. Slyšela jsem v těchto dnech vyprávěti o jednom z masopustních plesů v Praze. Jedna studentka měla odvahu zúčastniti se jej v slušivých, cudných šatečkách s delšími rukávky. A víte, co se stalo? Žádný z pánů ji nevyzval k tanci. Ani pp. kolegové, s kterými se znala z přednášek, si jí nevšimli; obletovali raději ty polonabé, o nichž se jeden ze starších účastníků plesu ironicky vyjádřil: „Ještě, že měly aspoň dlouhé punčochy; ostatního ošacení se věru nedostávalo.“

Tu nejde již jen o šikanování staršími lidmi, tu jde naopak o věc nadmíru vážnou, o čest mladých. Patříte mezi katolíky nebo mezi pohany? Váš zevnějšek to prozrazuje. Katolická dívka musí věděti, že hřeší, dává-li pohoršení nedostatečným oděvem, a katolický jinoh hřeší s ní, holduje-li její nahotě. A kdyby vás tyto připomínky mrzely nebo nudily sebe víc, nemů-

žeme mlčeti, dokud se všechny katolické dívky nebudou cudněji oblékatí, nežli — ty druhé!"

Tělo stahuje dolů jako těžké hodinové závaží. Ale jako závaží neničí stroje, nýbrž naopak povzbuzuje jej k účelnému pohybu, tak může chtít i tělo stahovati duši dolů; ale právě tím jest vyšší vydražďováno k reakci a člověk stoupá do větší výše. „Stejně nechává nás v klidu, ale odpor jest to, jenž činí produktivním“ (Goethe).

Každý člověk musí býti někomu zodpovědným za svůj život, za své skutky. V prvé řadě Bohu, svému svědomí a národu. Kdo neuznává této autority a zodpovědnosti, ten nerozpakuje se ničiti lidská i božská práva, ten stává se zhoubným kořistníkem a parasitem v národě.

Člověk rodí se s vůlí nakloněnou ke zlému. Je-li v těchto zlých náklonnostech ještě špatnou výchovou podporován, vyspívá v pravého vraha lidského štěstí a majetku. Každý člověk musí žít tak, aby obstál před soudem svého svědomí.

Kapacita lékařská, Dr. Gruber, poukazuje na zbytečné dráždění nízkých náklonností. drímajících v slabé přirozenosti lidské, moderním způsobem života: „Civilisovaný člověk dráždí uměle a nepřiměřenou životosprávou pud pohlavní. Dlouhé sezení, nedostatek tělesných pohybů a teplá postel působí nepříznivě. Nestoudnými rozhovory a oplzlou četbou, pohlednicemi a obrazy, biografy, balety a divadly ničíme se sami."

Umělecká díla, představující lidské tělo, mají býti tak produševnělá, aby nebudila smyslnosti a nemají býti veřejně na odív vystavována.

Čas věru je nejvyšší, aby se něco rozhodného proti otrlé zpustlosti začalo, neboť prof. Dr. Matušenko tvrdí, že „porodnost v Československu klesla za posledních 25 let tak jako ve Francii za celé 19. století.“ Nevěra a nemravnost již vydávají své katastrofální ovoce.

Občanská nauka dává učitelí zdánlivé právo o choullostivých věcech ve škole mluvit. Učitelové s tím začali a čeho se dočkali? Ohromné bouře mezi rodiči. A nebyli to rodičové poštvání nebo nějak preparováni. Odpor vypukl spontánně, když děti přinely ze školy novinu, o čem jim pan učitel nebo slečna vypravovala.

Myslíme, že tento odpor jest na místě a musí býti respektován. Pohlavní výchova, související úzce s výchovou rodinnou, musí se díti individuálně a ne hromadně.

Na kursu o dítěti věku dospívajícího, konaném 1927 v dubnu v Brně, se tato otázka také řešila. Byly dva směry: Jeden zastupoval prof. Dr. Trýb, který své názory na tuto otázku tlumočil takto:

„Poučování a vykládání hromadné nemá smyslu. Nutná je individualisace. Poučiti jednotlivce a to jen tehdy, když je v nebezpečí a ne všechno mu říci. Chválil staré časy; naši rodiče nás nepoučovali a přece nemůžeme snad říci o sobě, že jsme mravně rozvráceni. Jest proti reformaci této otázky, aby to nebylo horší než dosud. Chceme-li zabrániti zlu, odstraňme příležitost ke zlu. Zaměstnejme dítě! Sexuální cítění nelze zakázati, jako hlad nelze od-disputovati. Poučení jednotlivce o pohlavní otázce možno však oddáliti co nejvíce! Kdo má

poučiti? Rodiče? (neovládají sami této otázky). Učitel? (není připraven). Školní lékař? (nutno speciálně doplniti přípravu). Zkažená individua nutno odstraniti, internovati. Nesnáz je v tom, že 14letý mladík a děvče odcházejí právě do života, když potřebují jistého vedení, nenápadného dozoru, kdy se rodí nová osobnost."

Prof Zdeněk Záhoř, známý vydavatel letáčků pohlavně výchovných, namítal za druhou stranu, že tajnůstkářství nepomůže. Hodné děti nelze isolovat a zlé, předčasně vyspělé dítě dovede poučit celou třídu. Poněvadž zkažené děti nelze odstranit, je lépe hromadně děti poučit. Jinak stanou se obětí zkušenějších a prohnanějších kamarádů a kamarádek, a upadnou do různých neřestí (onanie). Nejlépe prý je poučovati tiskem, letáčky a čítankami.

Třebaže leccos z důvodů Záhořových je pravda, nesouhlasíme s ním proto, že poučování podryvá stud. A stud je nejценnějším pomocníkem v této otázce. Hodné děti se instinktivně vyhýbají dětem zkaženým a utíkají se k matce, již přece nejvíce důvěřují.

Překrásné myšlenky napsal dr. Fuchs v „Našinci“ k 1. květnu 1927:

„Jsou chvíle, kdy dílo vlastní i dílo cizí jeví se tak žalostně marným a zbytečným a kdy na člověka zeje ve všem tom překotném shonu životním prázdnota přímo pekelná. Pekelná, neboť peklo jest místem, kde duše cítí vzdálenost od Boha, který jest plností života i bytí. Žádná práce sebe překotnější není s to, aby vyplnila vnitřní prázdnotu duše, jež je ponechána sama sobě a jež má tím více sklonů k sebemučení,

čím je lepší a složitější, jak ví dobře ctihodný Tomáš Kempenský. Tvůrči práce musí mít nad-
osobní cíl. Velký lyrik Mácha pohlédl také zá-
vratně

„co smrtelný je mysle sen,
v to, co se nic nazývá.“

Naše práce i naše láska musí nalézt vyšší, nadpozemský cíl. Církev zasvětila měsíc květen Matce krásného milování, Panně Marii. Nejenom naše práce, nýbrž i naše láska trpí krisem současné doby. Naše doba dožívá i onu část faustovského problému, který nepodává hlava, nýbrž srdce. Faust prožije lásku k ženě se všemi jejími výšinami i hlubinami, ale na konec hledá „das ewig Weibliche“, to, co jest v ženském principu věčného, nikoliv to, co jest pozemskou rozkoší. Tak jest zachráněna jeho spása. Láska ke tvoru stává se tvůrčím principem teprve tehdy, když jest promítána do věčnosti. „Magna res est amor, si ad suum recurret principium“ — „Veliká věc je láska, vrátí-li se k počátku svému“, praví svatý Bernard de Clairvaux. Toť ona láska, jež v Dantově „Božské komedii“ pohybuje sluncem i hvězdami, láska, jež vyjde od pozemského prožití, ale promítne je až do výšin nebeských. Nyní pochopíme, proč první díl Fausta končí mariánskými chorály. V kultu mariánském jest ztělesněna ona odvěká touha lidstva po dvojím věčném ideálu ženy Panny a Matky. I na tento faustovský problém dává katolictví nejlepší a uspokojivou odpověď. Dovede zodpovědět i intelektuální pochybnosti o postačitelnosti lidského rozumu tím, že ukazuje, pokud člověk vlastnímu rozumu

věřiti může a musí („Nemohli bychom věřiti, kdybychom neměli duší rozumných“) a zároveň ukazuje nám i druhou cestu k Bohu, cestu srdce, především v kultu mariánském. U dnešního člověka je intelekt v žalostných pochybách nad sebou samým. Ale dostavuje se s neomylnou jistotou i druhá část faustovského problému.

I Eros, který Platonovi byl rozněcovatelem božské touhy po pravdě a dobru, dostal se dnes tak na scestí jako nikdy jindy. Píší se studie o krizi lásky, krizi manželství, o novém typu ženy, o jejím rozčarování, o mužově rozčarování, ústupu lásky před shonem za výživou, a zapomíná se, že krise leží hlouběji, že spočívá opět v otázce náboženské, v otázce, jak to učiniti, aby se láska vrátila ke svému Počátku. Ne ještě větší racionalisace lásky v podobě „ženské otázky“ a jiných podobně moudře znějících floskulí, nýbrž návratem k pevnému řádu hodnot, kterému tak dobře rozuměl Dante, nabudeme rozřešení problému lásky i práce — problému květnového.“

Ano, Marie je matkou krásného milování: láska k Ní je láska opravdu krásná, ideální, ušlechtilá, čistá, nebeská, věčná. Marie je: Pannou a Matkou, ničím jiným. Rozumějte, ženy a dívky — „Pannou a Matkou“ a ničím jiným. Buďte i vy: buď pannou neb matkou a ničím jiným! (Nechci vám říci slovy, čím býti nemáte.)

Na venkově známe své spoluobčany a na příkladech vidíme, kam vede opouštění zásad křesťanských, kdežto ve velkém městě nestaví se nám na oči následky hříchu. Tady vypadá ulice, společnost ve své nádheře a lesku všechna tak, jakoby se samo sebou rozumělo, že člověk

žije proto, aby užíval a bavil se. A rub toho všeho — strašný a hrozný často konec, vidí jen málo lidí; hlavně lékaři, soudci a ošetřovatelé nemocných mají před očima ty hrozné konce lehkomyšlnosti.

Don Bosco si cenil nadmíru překrásné ctnosti sv. čistoty. Spolupůsobil věrně s milostí Boží, isa nadmíru pečlivým a opatrným a tak přinesl neposkvrněné roucho nevinnosti před trůn Boží. Vyhýbejme se my rovněž všem nebezpečím a modleme se náležitě; pak bude nám poměrně snadno, co se leckomu zdá nemožným, vystříhati se hříchu, zachovati si čisté srdce, čistotu dle svého stavu.

To platí především vychovatelům. Nechť pamatují na starou zásadu, že nikdo nemůže dát, čeho nemá, že slova potvrzují, příklady táhnou.

Uvažujme něco o významu mravnosti a počestnosti ve výchově mládeže, o důležitosti čistoty duše. Don Bosco opakoval slova Písma o té perle ctností: „Přišla mi zároveň s ní všechna dobro.“ Člověk čistý je jemný, něžný, náchylný k dobrému, dá si říci, snadno odstraní jiné nedostatky — čili ctnost čistoty jest základem jiných ctností. Člověk hovící nezřízeným vášním jest hluchým a tupým ke všemu, co jest krásné a vznešené, jest hrubý, dopouští se všech jiných nepřístojností, aby si zjednal příležitost k ukojení chtíčů — čili příčinou téměř všech neřestí, ba též zločinů, jest hřích proti čistotě.

Čistota.

Čistota dodává tváři půvabu, chrání víru a ideály a udržuje duševní svěžest. Prof. M i n t e-

g a z a dí o účincích čistoty: „Paměť je bystrá, myšlenka živá a plodná, vůle pevná, a charakter se zoceluje.“ Dr. Ribling tvrdí: „Za 20leté činnosti lékařské nenašel jsem ani jednoho, který by, maje dobrou vůli, pokládal zdrželivost za nemožnou.“ (Pohlavní zdravověda 63.)

„Lidové listy“ se zmínily o „poradně“, kterou zřídila v roce 1927 pražská obec, aby se tam obraceli mladí lidé, stížení hanebnými nemocemi, hlavně prý studenti. Za jeden rok prý tam bylo 786 studentů, mezi nimi čtyřistačtyři (404) dívky. A kolik bylo těch, kteří šli k hojným lékařům-specialistům? „Je to smutný obrázek mravní bídy mezi mládeží“ dodávají „Lidové listy“. A mně se opět zdálo, že to je slabé slovo. Smutný obrázek! Ne — to je příšerný obraz, to je obraz zoufalý, to je obraz děsný. A kdo je vinen takovým stavem věcí? Jistě každý, kdo lidí tím neb oním způsobem odvrací od víry a křesťanské mravnosti. Je to kniha, také namnoze ta podkuřovaná „česká kniha“, je to pokrokářský a socialistický a také liberální tisk, je to knihkupecká hamižnost, je to nestydaté umění, je to divadlo, je to biograf, jsou to plakáty, jsou to pohlednice, je to pohlavní poučování zvláště skrze spisy, doporučované draze placenou reklamou v rozšířených listech.

Tady bychom měli vyjít ze světa? Skoro. Nemůžeme tělesně, ale máme a musíme z této divadelní a literární, novinové a pokrokové špíny, z tohoto zamořeného bahna vyjít duchovně. A nevyjde se jinak, nežli živou věrou a tedy návratem k Bohu.

Jako hnízda špatných knížek pro děti uvádějí se zejména mnohé obchody papírnické

vedle a blízko škol, pak prodejny novin a tabáku, které vykládají brakovou a nemravnou četbu. Nejvíce literárního braku a nemravného škváru prodává se v trafikách, ačkoliv to bylo již před delší dobou výnosem ministerstva financí zakázáno. Nutno doléhati, aby se nařízení plnilo.

Dívka si má býti vědoma lidské důstojnosti, že má též cíl vyšší. Nesmí se státi nástrojem choutek muže. Tento si má uvědomiti, že i dívka je lidská samostatná osobnost. Prostituce je otroctví horší otroctví pohanského, protože je dobrovolné.

Nakonec uvádím na mysl mládeži slova Jaroslava Vrchlického:

„Jen jedno dát ti mohu na cestu :
Hleď zachovat si pro vždy srdce čisté,
toť nad královský trůn i nad lásku.“

(Hippodamie.)

Nakonec ještě slovo o Nejčistší ženě, matce a panně.

Protestanté závidí nám krásu mariánského kultu; ministr ji z veřejného života vytlačuje.

Známý paedagogický myslitel Fr. W. Förster ve svém novém díle „Kristus a lidský život“ zvláštní stať věnoval úctě mariánské. Hledí v ní vystihnouti mravní, psychologický význam našich katolických dogmat o Bohorodičce.

A tu praví: „Když vidíte dnes ty nesvaté panny v krátkých kabátkách s florovými punčóškami na všech ulicích se procházeti, ještě nikdy vás nenapadla předtucha, kam vlastně spějeme a co znamená svatá Panna pro tento svět. Kde hyne ženský stud a žena

následkem toho ztrácí úctu před svým lepším já, muž pak úctu před ženou, tam lámou se všechna práva neviditelného světa v každém směru, a konec je — všeobecné vítězství rozpoutané zvířecosti. Když křesťanství chtělo ozdraviti pokleslý a rozvrácený svět, užilo k tomu především duchovní síly dokonalé ženské čistoty. Ale všechna ta rozpoutanost upadajícího starověku je pouhou dětinskou hříčkou, srovnáme-li ji s nynější zvráceností, která vyrůstá z moderního úpadku ženského charakteru a ze společenského vítězství polosvěta.

Z této propasti může nás zachrániti jedině nejvznešenější zosobnění nedotknutelné ženské povýšenosti. Jedině jím lze mužskou duši vytrhnouti z nadvlády sobecké smyslnosti a uprostřed přirozeného zachovati místo pro nadpřirozené. Co znamená osoba Marie, Virgo immaculata, pro lidskou kulturu — a kulturou rozumíme přece krocení všelikých pudů a vášní — to daleko převyšuje všechno, čeho dosáhla novější technika, ovládající vnější síly přírodní."

Arcibiskup z Freiburgu vydal pastýřský list, v němž brojí proti panující ženské módě, jež ohrožuje veřejnou mravnost. Poručil, aby ve všech chrámových předstínech byla vyvěšena vyhláška: „Křesťanský mrav a přirozený stud vyžadují, aby lidé byli počestně oděni. Platí to pro veškeré životní poměry, zvláště pak pro návštěvu kostela. Bohu budiž žalováno, že dnešní vládnoucí ženská moda nikterak neodpovídá požadavkům, stanoveným náboženským citem a křesťanským mravem. Cítím se podle rozkazu Svatého Otce povinen nařídit, aby ženy a dívky

do kostela na služby Boží a k přijetí svatých svátostí jen v takovém oděvu přicházely, který jest zapíat u krku, nadloktí celé kryje a sahá přes kolena. Průsvitné látky nepovažují se nikterak za slušné. Všechny, jichž oděv těmto pravidlům neodpovídá, musí býti v budoucnu po bezvýsledném varování od udělení svatých svátostí odmítnuty." — Hle, neohrožená slova pastýře! Buď jsi katolík a žiješ vždy a všude jako katolický křesťan, a nebo jím nejsi a pak do kostela nepatříš. „Parádových“ katolíků církev nepotřebuje.

Cena náboženství.

Potíratí musíme falešnou domněnku, že nemravností jsou vinny poměry poválečné.

Sombart, Spann a Scheler tvrdí, že mravní spoušť zavínil odpad od Boha a následkem toho hledání cíle jen zde na zemi. Dobře tedy praví v. Sombart v „Neue Freie Presse“: „Jen život k věčnosti obrácený je život opravdu rozumný.“ Nezbývá než návrat k Bohu a tím k pořádku a cíli nadzemskému. Nezachrání nás ani obchod, ani civilisace, ani průmysl, nýbrž souhlasné náboženské přesvědčení. Jen pravé náboženské přesvědčení dodá člověku síly a idealismus, kdy vše se v něm hrouť. Cílem člověka může býti jen absolutní Pravda, jen absolutní Dobro, a to jest Bůh. Jen v Něm tedy je štěstí plné, zde i na věky.

Mladíka, jenž poklesl, musíme se ujeti s velikou, v pravdě křesťanskou láskou a jej poučiti o úctě k ženě, o zlobě hříchu a dodatí důvěry pro budoucí život. Hluboké studium filosofie

a vědy a katolických autorů přivedlo mladého muže na jiné myšlenky.

Katolické autory vede Gibbs, který je korespondentem největších anglických časopisů a dovede výstižně narýsovat obraz Evropy a Anglie po válce po stránce sociální, politické a národohospodářské. Svým pronikavým pohledem a horoucím srdcem všímá si poměrů dneška v „The Middle of the Road“. „Unchanging Quest“ jest výsledkem jeho cesty do Ruska, líčí původ války, válku, bědy poválečné a dochází poznatku, že lidstvo jest odsouzeno do čarovného kruhu; jde z jedné tyranie ve druhou, z monarchie do revoluce, z revoluce k monarchii, zatím co idealisté stále pějí hymnus o svobodě, štěstí, pokroku a bratrství. Gibbs s hlediska katolického dívá se na poměry současné. V „Unchanging Questu“ upírá svůj zájem k zápasícímu modernímu člověku o smysl lidského života a ukazuje v lékaři Pavlu Lambertovi, že jedině Bůh uspokojuje. V temném obrazu společenské bídy, v barvitých malbách dobrodružství, za rušnými kroky elegantního světa věda Lambertovi obzorů širokých neotevřela; teprve čtením spisů svatého Augustina a Tomáše Kempenského padl do duše jeho paprsek osvobození, kterým mrak pochybností pominul.

Dr. Merhaut napsal dne 17. II. 1917 do Nár. Listů: „50% smutných zjevů kotví v hrozném šíření se materialismu.“ Nezbývá, než šířiti křesť. idealismus. Gravitate bytosti lidské dolů! Vnitřní sklony. Hrůzyplné tajemství! A přec! Nebyli jsme stvořeni, bychom se sytili mlátem. Čas mší. Povlečete celý život děsnou přítěž svých neřestí! Nuže, sekýru na kořen!

A potom se probíti země a časem k věčnu a k Bohu! K Bohu se musíme vrátiti, protože musíme žítí. Přes úskalí, propasti a svody výš! Sam Fr. Krejčí napsal v „Dnešní otázce mravní“: „Jest jisto, že třeba budovati mravnost na základě náboženském. Je nade vši pochybnost, že každá reforma mravní, má-li býti provedena na základě všelidské mravnosti, bude pracovati dle zásad evangelia.“ (50). Ještě krásněji napsal Josef Holeček ke dni 6. VII. 1917 do Nár. Listů:

„Avšak toho žádný Čech nezapomínej ani nyní, že všechno české smýšlení vyvíjelo se z půdy křesťanského učení, že češství a křesťanství v nejslavnějších periodách českých dějin nerozlučně se protýkají a navzájem se doplňují tak, že je roztrhnouti nelze. Také toho musíme býti pamětlivi, že právě křesťanství dalo české myšlence ten vzlet a význam, kterým se stává všeobecnou, světovou. Mimo to v evangeliu jsou praktické normy pro demokratické uspořádání společnosti a pro konání společenské spravedlivosti. Netřeba tedy ani současnému sociologovi, aby křesťanstvím opovrhoval jako něčím přežitým, nad čím nová, pokročilá doba ani nosu neohrnuje. Také svědomí a mravnost osobná mají v evangeliu spolehlivé vodítko, které nikdy neselže.“

Dívkám dospívajícím kněží a matky vhodně dají do rukou spis Rebana: „Z pout do květů“, z něhož se naučí ceniti čistotu.

Richard Wagner, jenž v ten den, kdy dokončil svého Parsivala, takto se vyjádřil: „Musíme se z toho radovati, že od dětství svého jsme srostli s tradicemi náboženskými, neboť ty nedají se ničím nahraditi. Ony obšťast-

ňují nás vždy více, odhalující nám svůj hluboký smysl. Vědomí, že žil na světě opravdu náš Spasitel, jest největším naším statkem."

Hlasatelkou a zástupkyní tohoto Spasitele je církev katolická a o ní praví univ. prof. Ellwood:

"Církev místo aby byla přežilou institucí v lidské společnosti, patrně má před sebou pole sociální užitečné působnosti takové, jakého nebylo v žádném uplynulém období sociálního vývoje. Nebudeme-li mítí církev, která je sociálně účinná, zákon a vláda nebudou znamenati mnoho pro udržení sociálního řádu, jenž by byl přiměřený modernímu společenskému životu." (Dr. B. Vašek. Z probl. dnešní spol., 128.)

"Křesťanská církev není mrtva, žije; duch mravního heroismu v ní pouze dřímá, očekává, až bude probuzen zvukem polnice mužů poslaných od Boha, aby ji vyburcovali k činu." (Tmt., 197.)

Na konec dvě srovnání. Zde prostitutka — tam Madona, svaté mateřství! Dva protipóly, také, že jedině protipól Bůh a satan je vyvažuje. Jakoby idey, ztělesnění snah, cílů doby. To přece nutí k přemýšlení, k proniknutí psychologickému záhady za tím se kryjící.

Vzpomeňme raný středověk, jak z barbarství a divoštví probíral se a probojoval k oné obdivuhodné soustavě zřízení života a společnosti. Kdo aneb co mu bylo v této tvůrčí, pozitivní, kulturní práci vůdčí hvězdou? Maria, matka Boží, Madona s děťátkem!

Maria co symbol nejvznešenější lásky mateřské, která v nescíslných obměnách svítila lidstvu na jeho dráze od zvířete k člověku.

Symbol to něčeho nejkrásnějšího, nejvznešenějšího v životě lidském, to jest lásky mateřské, lásky obětavé, beznáročné, sebe samu dávající, pudu zušlechtěného, k vyšším metám pěstěného (slovo „kultura“ značí přece vypěstění), lásky posvěcené. Lásky, která otevírá všechna tajemství a přímo vede k Tomu, jenž jest Láska. A nepoznal Boha, kdo nepoznal Lásky!

Dárkyně života — matka. Matka, nejdražší to bytost pro člověka vezdejšího v těle, základ individua, zdroj jeho vývinu, výchovy jeho. Základ rodiny, státu, vší mravnosti a kultury.

Psychicky analysováno, matka-láska: pud posvěcený, životodárny, pud láskou, obětí zčištěný, sublimovaný; pevnost, oddanost a věrnost. Síla oběti, sebezapření, tvůrkyně všech pozitivních a konstruktivních hodnot. Prazáklad kultury, to jest ovládnutím pudu získaná schopnost povznesení se na úroveň vyšší.

Maria, symbol života, symbol kultury, cesta k výšinám, jež od zvířete přes člověka jde v dítko Boží.

Nuže, a co značí protipól — žena prodejná? Toť obraz doby naší. Symbol Věku Rozumu, jenž jediný ráj pozemský mezi námi stvořiti měl a jak báchorky století zašlého vypravují, prý to dokonce i chtěl.

Jest to především pud — cíle a účelu svého zbavený, zneužitý, zvrácený — prokletý. Obrácení veškeré síly tvořivé ne k budování, ale k destrukci, ne k povznesení, ale k zpětnému návratu v animální vášeň. Sám sobě jsa smyslem strhuje, místo co by povznášel a sobectvím bezmezným maří život a dobro a jediným tvorem lidským

personifikován býti může a to: prodejnou nevěstkou!

Tato v jádru kleslá, bezcenná, až zvrhlá bytost neslouží již více posvátným ohněm života, nerozmnožuje týž, sterilní jsouc sama jako lůno její, zůstává studeným, mrazivým zakončením života, zánikem, koncem Symbol smrti, zvrhlosti, zpětného zvratu lidstva ve zvířecí počátky jeho

Tak příkře, až tvrdě stojí proti sobě symboly ty — a není přechodu mezi nimi, stejně jako není střední cesty mezi dobrem a zlem, mezi kladem a záporem, světlem a tmou.

Symbol Mariin ve středověku divy vykonal a koná je dodnes. Jej nutno vytýčiti znovu, aby rozvinul svoji magickou sílu, sílu hada Mojžíšova, vztýčeného na poušti. Proti všem tendencím destrukce jest jediný způsob boje: co největší kladná, konstruktivní síla! Ano, budovat vše znovu, hlouběji a na nerozborných základech, zapojením nadpřirozené síly v kosmický proud. Vedle znovu-vztýčení praporu Krista - Krále jest prostředkem nejmocnějším obnoviti úctu a kult Bohorodičky, Královny nebes.

Máme též spoustu rozbitých rodin a velkou armádu nešťastných zapuzených manželek. Které si přesto zachovaly víru, nechť se těší: v Římě se chystá blahořečení vzorné manželky, které se muž hanebně zpronevěřil. Jmenuje se Alžběta Canori-Mora. Její pomsta záležela v tom, že snášela s podivuhodnou oddaností hroznou potupu i bídu, jež na ni muž uvalil a že ho až do své smrti ještě věrněji milovala. Svou trpělivostí a modlitbou mu vymohla u Pána

Boha milost upřímného obrácení; po její smrti se stal vzorným řeholníkem. Pro sebe však Alžběta si zasloužila svojí trpělivostí toho velikého vyznamenání, že ji Bůh učinil smírnou obětí ne pouze za hříchy mužovy, nýbrž za hříchy celého světa. Její láska ke kříži ji povznesla na nejvyšší stupně mystického života.

Její překrásný životopis vyšel v německém překladu v nakladatelství už jmenovaném: Školských bratří v Badensku. Titul je: Die ehrwürdige Dienerin Gottes Elisabeth Canori-Mora. Von Msgr. Anton Pagani. Aus dem Italienischen übertragen von P. Dominikus Eichinger. (Verlag der Schulbrüder, Kirnach-Villingen. Baden. 568 stran, váz. 7 Mk.)

Dobrý prostředek, jak potlačit nečisté vášně, naznačuje Coëffetan v „Přehledu vášní“. Platí to sice o hněvu, ale hodí se přiléhavě na smyslné žádosti a náklonnosti. Dí: „Předně tedy filosofové radí jednati s touto vášní jako s nestvůrami a hady, které se zabíjejí, jakmile se zrodí Jako námořníci, vidouce blížící se bouři, uchylují se do přístavu nebo do ochranné zátoky, dříve nežli je bouře postihne, tak kdo cítí zdvihati se první hnutí hněvu, musí sebrati mysl a uchýliti se k rozumu a jej postaviti proti vášni, aby zdolal její nápor . . . Druhý prostředek jest představit si ošklivost této vášně a zla s ní spojená, jež jsou tak veliká, že ji činí největší neřestí, horší než všechny ostatní neřestí, jimiž duše může býti poskvrněna.“ (Hl. 3.)

Odklon od náboženství přispěl k vzrůstu nemravnosti měrou podstatnou. Přemnoho zaviňuje zvláště u mládeže, slabost a netečnost a špatný příklad některého z rodičů. Nadávkami a pla-

ným napomínáním se mládež nenapraví. Třeba rázného zákroku a příkladu. Zákaz neslušného tance a oděvu, divadla a hospody tu nutný. Bláhoví, kteří chcete zameziti zločinnost kriminály. Boha zpět do rodin, do škol, do dílen!

Volba u zvířete je nesvobodná, reflexní, pouhý odraz fysických žádostí, pudová. U člověka je volba rozumná. Ne-li, klesá člověk pod zvíře. Věru člověk se často stal a stává horší než nejhorší šelma, jak svědčí dnešní vraždy nelidské. U člověka mají a musejí rozhodovati zásady a přesvědčení. Jen co účelu přírody a Bohem zjevenému řádu vyhovuje, je mravné. Co je proti tomu, je proti životu, proti rozumu a proto nemravné. Pravda a zásada jsou základem svobody. Kde vášně, tam mráкотná tma. Ne náboženství, nýbrž lživá věda a vašeň je opiem. Náboženství je vzpruhou. Oč svobodnější a šťastnější je často žebrák milionáře! Tento by přecho potřeboval útěchy od něho!

Pozoruhodným zjevem mládí je touha po tom, čím by měl býti. Tato touha se může státi matkou idealismu a heroismu, přináseti oběť a žítí pro ideál. Toho využije vychovatel a vztyčí mládeži veliké cíle, bude v ní budití více dobré úmysly a předsevzetí než lítost, bude v ní rozněcovat energii a nadšení, vysvětlí jí veliké úkoly, dá jí zazářiti hvězdy pravdy, poučí ji o smyslu života, najde jí dobré přátele. Tak se samo vyplní Schillerovo: „Vom Maedchen trennt sich stolz der Knabe.“ Vychovatel jako bezpečný duchovní vůdce nadchne mládež pro cíle vlastenecké, náboženské, kulturní, mravní a sociální. Vzory světců, hrdinové mučedníci, příklady ze života tu velice pomohou.

Der deutsche Aerzte- und Volksbund für Sexual- und Gesellschaftsethik uveřejnil na počátku léta toto prohlášení: „Je naší povinností poukázati na to, že je možno hygienickou kulturu tělesnou prováděti vydatně a účelně, aniž by bylo tělo zcela obnažováno. Musíme protestovati proti tomu, když se bludně tvrdí, že je to v zájmu zdravotním a že navykáním si na úplnou nahotu myšlenka na erotiku by byla odstraněna. Nechoďte k nám lékařům a k lidu s takovými nepravdami, které se pravdami nestávají ani tím, když konečně ten, kdo to tvrdí, sám tomu věří, Musíme jasně vysloviti, že stud ve své přirozené a oprávněné formě — tedy nikoliv nepřirozená pruderie — musí bezpodmínečně zůstat zachován a musí zůstat v úctě, neboť vidíme v tomto citu výraz, že osobnost má sama k sobě úctu. Chtíti zničiti tento cit, znamenalo by zničiti základy osobnosti. Připomínáme, že již Seneca učinil výrok, že vystavování nahé ženy na jevišti znamená bezprostřední počátek úpadku národa. Ani zákon proti nemravné literatuře ještě nepostačí, aby panující zhouby na tomto oboru byly potírány. Vědomě zavrhujiše všeliké pokrytectví a nepravdu, musíme volati lékařstvo ke spolupráci, aby se lidu dostalo mravního poučení.“

Jak se má mládež vésti, by ušla zlu a přece zachovala jarost, o tom napsal předseda naší katol. něm. mládeže Schlusche do Soc. Rozhledů, číslo 4. roku 1927:

„Pravá mládež probíjí se k jasu a hloubce. Co velikým, pro to bije její srdce. Co vznešeným a šlechtitným, uchvacuje její mysl. Volí si zářící, neposkvrněné vzory. Vyhledává a naslouchá ráda radám zkušených starých. Ochotně

podává se moudrému duchovnímu vedení žádajícimu přísnou kázeň.

Pravá mládež miluje tichost a prostotu. Zavrhuje marné radosti světa i líné trubectví. A přece světem nepohrdá. Naopak, stojí v něm oběma nohama, v divém boji životním a podmaňuje jej ve službě ubohých a slabých. Ne, nepohrdá světem, nýbrž jej přemáhá, světa dobývá pro Nejvyššího Pána — Krista Krále.

Velké dílo nezrodí se při pitkách nebo na měkké podušce. Jeho rodištěm je samota.

Každoročně uchylují se vůdcové hnutí katol. mládeže do odlehlé horské vesničky Ostružné (Spornhau, Sev. Morava), aby celý týden prožili v nejkrásnější, hluboké vzájemnosti a si ujasnili ožehavé životní otázky svazové, náboženské, kulturní, národní i hospodářské, aby jejich vyřešení našli na půdě katolického názoru světového.

Už po 4 léta to pěstujeme. V malé dědince není dost bytů, aby 60—80 účastníků soukromě mohlo bydlet. Ponejvíce se spí společně, na holé slámě. Záhy ráno se provozuje ranní tělocvik. Denně se slaví společná mše sv. Této předchází ranní modlitba a výklad dotyčné mešní liturgie. Pak jsou přednášky o otázkách k diskusi připravených. Debaty jsou vždy živé, promyšlené a věcné. Strava je společná v katolickém spolkovém domě, který si členstvo samo postavilo. Každý stůl obsluhuje se sám. Úklid a umývání obstarávají účastníci sami. Odpoledne věnuje se nábožné a lidové písni (i chorál se cvičí), veselému reji, bujaré hře, zvláště hře improvizované. (Bohužel již příliš dlouho sloužilo naše spolkové divadlo pouhé

zábavě; teď však, když jsme poznali kulturní cenu jeviště, musí naše vážná i zábavná hra státi se službou pro Boha a národ.) Večery jsou určeny lidovému umění. Večírky zpěvní, recitační, zábavní i vlastenecké pestře se střídají. Významní básníci mají své slovo. Celodenní dílo končí zpytováním svědomí a společnou večerní modlitbou. Seznamují se s okruž. listy papežů, se zásadami Lva XIII., Kettelera, Vogelsanga a j."

V jakém duchu jsou vedeny italské spolky katolické mládeže? Proti našim sdružením, ať Orla ať Omladiny ať sdružení křesťanské mládeže, je rozdíl ten, že na náboženskou výchovu této dorůstající a odrostlé mládeže se klade v Itálii mnohem větší důraz než u nás. Divadlo, tělocvik, zábavy, to vše je mnohem více zatlačeno do pozadí, protože dospěli k poznání, že jen s tou mládeží se nechá něco v životě podniknouti, která hluboce zakotvila v Bohu.

Dnes, kdy světácký duch drží v zajetí tolik mladých i starých, i z našich řad, kdy tolik radostí světských, tělesných kouzelnými pouty váže tolik lidí, pomalu se zapomíná, že jsou ještě jiné radosti, než tyto radosti těla, a to radosti mnohem lepší, trvalejší, požehnanější. Radosti tělesné roztrpčují, protože nikdy nemohou zcela ukojiti naše touhy, ponechávají v nás hlad po stále nových a nových rozkoších. Radosti duchovní, to jest vnitřního života, nás naopak úplně upokojí, uklidňují, sytí. Tělesné radosti táhnou právě proto za sebou duševní nepokoj, ba zasmušilost a i zoufání. Radosti duchovní nás naopak stále těší, sílí, zocelují k bojům tohoto světa. Člověk vnitřně duchovně upokojený, zocelený jinak vše vidí a koná i snáší než člo-

věk tělesnosti oddaný, jenž couvá při první obtíži, ztrácí radost i z toho obyčejného života, je rozervaný. Radosti duchovní jsou jako velehora s jasným horským zdravým sluncem, radosti světské, tělesné, jako bažinatá, zapáchající otravným vzduchem naplněná nížina. Není třeba podotýkati, že výchova mládeže potřebuje nevyhnutelně jedinců mravně silných, mužů, jinochů a mladíků ryzího charakteru, hlubokého náboženského přesvědčení, kteří svým nadšením dají orelskému hnutí vše, co potřebuje k dalšímu vítěznému boji.

Dejte mládeži čisti životopisy svatých a světíc, na př. sv. Terezičky. Jak rostla ve světici? Měla ráda hvězdy, čistou poesii, Sv. oltářní, květy, sníh, lilie, vše bílé, ctíla sv. Cecilii, P. Marii, milovala pokoru, kříž, mrtvení, ctíla kněze, četla bibli, vroucně se modlila. Krásné jsou dějiny světa, ale oč krásnější jsou dějiny — duše! Nač oklikami docházet cíle? Nač v klamných rozkoších mařit síly? Nač se potácet za bludičkami? „Sláva a čest každému, kdo činí dobré.“ (Řím 2, 10). Svatí — toť praví mudrci, hrdinové a tvůrci dobra. Úctou jejich se staneme svatými. S mládeží čistou a zbožnou věci veliké se provedou. Mládež musí dobýti světa Kristu — Králi:

Dva světy bojují proti sobě: Jeden samá nemravnost, všude plno oplzlých obrazů dnes, vezměte kterýkoli obrázkový časopis i jinak u nás velmi známý na př. Zlatá Praha, Světozor. Druhý svět dává vzácné příklady ctnosti. Třeba být dnes shovívavým se slabou dobou a modlitbou, láskou a příkladem ji zušlechťovat. Zavrhneme neupřímný, předstíraný, nepoctivý stud,

ale dovedou lidé mladí hluboce uvažovat? Zda neutkvějí spíše na vizuální představě! Zda není proto naléhavo povznášeti ji k *Neviditelnému*! Ať se mládež pobaví, ale tak, aby se nemusela kdysi za to stydět! Mravnost není pohrdavá povýšenost, ale též ne pouhý vkus, jak píše Balcarová — Fišerová v *Zenském světě* str. 28, dne 15. X. 1927. Vkus jemný je spíše výsledek čistoty. Mravnost není pouhý názor. (Tamtéž str. 29.) Názor je předpoklad ctnosti. Nejhorší nemravnost je libovati si v „čistém nedostatku studu.“ Tělo samo není nestydaté, ale nestydaty jsou jeho zvrácené chtíce, zlé žádosti a proti účelnosti čelící sklony vůle. Co chcete s takovými verši, jaké napsal Rémy de Gourmont: „Já tělo mám a možná pouze tělo a věru příjemné to pomyšlení?“ Mládí je slabé, ale právě proto třeba se slabostí počítat a neuvádět ji v nebezpečí obrazy a četbou. Jak malé a klamné je vše tělesné a nemravné! Jak vznešené je vše nadzemské, duchovní a mravní! Mnohé časopisy (na př. *Moravanka*) mají leccos dobrého a špatné zjevy odsuzujícího, ale v témže čísle třeba hned inserují knihu nebo věci na celých stránkách, velmi choulostivé. Nač stále kreslit a předvádět ukázky harému, když jej jinak jako barbarský přežitek odsuzujeme! A ty dnešní balety! Toť akrobacie. Kde je graciosnost dřívější? Mnozí ukazují falešný stud a na nepravém místě. Jistý profesor odvolal dceru jedinou z náboženství, že prý se tam učí říkat *Desatero* (VI. a IX. přikázání), ale nemravné obrazy, řeči a nahotiny jej nepohoršily. Měl by si přečísti některé partie ze studia franc. dramatika Camilla Maclaira „*Kouzlo lásky*“. Píše tento jinak protikatolický

autor, jenž bojuje proti rozumovým sňatkům bez lásky.

Některé paní nazývají nemravností otázky zpovědníka v oblastech erotismu. Všichni by si měli přečísti z *Mauclaira* stránky, jež jsou přímou apologií katolické zpovědi. Autor se směje napřed z nestatečností a pokrytectví mnohých romanopisců a za vzor klade katolické moralisty. Cituji raději doslova: „Dovolávající se hesla „*Tota mulier in utero*“, jehož marným popřením je sentimentální román, podávali staří náboženští spisovatelé důkaz chvályhodné logiky, poctivé odvahy a pronikavosti. Svým úvahám o ženství dávali přirozený a nepopíratelný základ. Mnozí z těch, kdož stavěli *jesuitskou morálku* na pranýř, nikdy se nenamáhali, aby *jesuítu* četli; nebylo v nich fanatismu mezi náboženským dogmatismem a tím, co spatřovali ve společenských mravech a přírodních nutnostech. Chápali absurdnost abstraktního řádu, jeho rozpor s instinktem a temperamentem, a snažili se, aby vše vyrovnali; jsouce dosti bystrými psychology, usilovali definovati morálku i mravouku dávno před názorem, který se nám zdá veskrze moderní a podmíněný skepticismem. Byli celkem mnohem méně pokrytečtí, omezení a vášniví než mnozí racionalisté. Není správné, posuzujeme-li návody zpovědníků jako nemravnost, vedoucí k neoprávněným doznáním. *Jesuita*, maje právo zkoumati ve svědomích sexuální problém, chtěl se dotazovati logicky a určití odpovědnost a závažnost s nestranností metodického vědce — a za to ho nesmíme kárat. Pod chladnou přesností otázek cítíme ostatně duchovní cudnost člověka, lhostejného

k předmětu samému, znuděného lidskou neřestí jako lékař ženskou nahotou, zachovávajícího v zaznamenávání a rozhřešování nejhorších smyslných poblouznění tón, jehož užíval k rozlišování dogmatického kacířství. Tito jesuité, zlořečení tolika frázisty, měli nekonečně více intuice v psychofysiologii lásky než všichni ctnostní romanopisci a z toho důvodu jest užitečno je čísti. Měli pronikavý pohled a jasného ducha. Bylo jim uloženo, aby odkrývali hřích a vpalovali mu znak náboženské trestuhodnosti, opírající se o božskou metafysickou nepopíratelnost představy hříchu, spojeného s představou rozkoše. Znění otázek, jež kladli ženám, měníce je a volíce podle typu hříšnice, prozrazuje význačnou, pohrdavě bystrozrakou znalost ženy. Chápeme, že měli na ni vliv, neboť cítila, že je zcela odhalena ve svých tajemstvích. Tito lidé, již nebyli literáty, kladli otázku, jak se má klásti, a byli takto po mém soudu průkopníky odvahy, již si volnomyšlenkářští spisovatelé netroufali vnést do románu, aby nepohoršili obecenstva. Jesuité lépe viděli do dnešní, romanopisci ve společenský život a konvenční lži zakuklené zvířeckosti."

K zachování čistoty nutny i přirozené prostředky: nepítí před spaním horkých nápojů, nejísti mnoho pokrmů, jež nadýmají (na př. zemáky), nejísti mnoho ostrých sýrů, hořčice a solných mas, nýbrž více stravu rostlinnou a chrániti se zahálky a mnoho vytopeného pokoje, dlouhé chvíle a sezení.

Tanou mi na mysli slova S e n e k o v a, jež v 6. listu Luciovi napsal: „Život můj, Lucie, jest boj. Tělo schoulostivělé bývá příčinou duševní zmalátnělosti a stěžuje vládu nad sebou samým.

Než přece jest povinností naší, abychom přihlíželi k tomu, by dítky co možná každou hodinu prožily v utěšeném veselí. Avšak mládeži uplyne doba tím utěšeněji, čím častěji nucena jest dobývati sobě radosti a rozkoše snášením obětí a čím vzdálenější jest oné rozmazlenosti, která jest nejpłodnějším zřídlem neblahých pocitů tělesných i duševních, otravujících každý utěšený požitek.

Volností mravů to v Mexiku začalo. I u nás to začíná volností mravů v kinech, na jevištích, v knihách, ve skříních výkladních, v obrazárnách, ať v románech Fr. Krejčího (Červenec) a Fráni Šrámka (Tělo, Stříbrný věk) a j., všude se vtírá chlípnost, těla rozbor vábivými tenaty. Harmonie jedince za sebou porušena. Luterova reformace neprovedla obnovy, že hověla požívačnosti a trojí žádostivosti. Obnovu provedla reformace církve sv. Ignác, Karel Boromejský, Fr. Sáleský, Xaver, Borgiáš, Kanisius a Trideut. Vírou se obrodí srdce a z něho jako ze skalního zřídla vytrysknou vody živé, očištné pro celý život rodinný i veřejný.

Kardinál Hlond praví v listě pastýřském v r. 1924: V úvodě vyvrací kardinál Hlond mylnou domněnku, jako by nynější náboženská ochablost lidstva byla následkem vzrůstu kultury, a jako by vysoká kultura tlumila život víry. „Pamatujme, že nepřinesla víru kultura, ale víra přinesla kulturu. Pravdivá kultura znamená pokrok všestranný, ale především mravní, který je možný jen na základě víry. Kultura bez víry je pouhá forma bez duše. Teprve víra ji naplňuje obsahem a pravdou. Kul-

tura, která by víře chtěla odporovat, byla by pozlátkem a falší."

Lidská přirozenost je porušena, proto jen víra a božská láska, zduchovnění a zbožštění vnesou nitru klid a jas. Úkol vychovatelů všech je naučit mládež v divadlech, v knihách hledat jen poučení, poznání pravdy, ideu a přes vše choulostivé se přenést. Život sexuální má jistý význam na náboženství, dokázal Starbuck (The Psychology of Religion) a Novotný (Naše Doba č. 9 r. 1927). 60% dívek a 80% hochů podléhá skepsi. Spisy, jež úmyslně chtějí býti pornografickými a jsou na to vypočítány, rozhodně nutno vyrvat z rukou mládeže. Kořen zla doby je: zhmotnění lidstva. Jen panem et circenses! Šalda to vystihl v „Bojích o zítřek": „Ležela země přede mnou, vdova po duchu, který odešel." Probudit nutno duši, ale to může jen nadšená víra.

Krásný příklad dává Katol. liga v Polském Slezsku. Zvlášť energicky dala se liga do boje proti smilstvu a opilství. Lékaři a kněží objížděli průmyslová střediska a mluvili, lékař se stanoviska hygienického, kněz se stanoviska mravního a vychovatelského. S radostí vzpomínají řečníci na přeplněné místnosti v Král. Huti, v Novém Bytomu, v Rybníku, v Tychách a v jiných městech, kde většinou mužové slibovali boj proti veřejné pornografii a rouhání. Následek byl, že mizely z oken a tramvají necudné obrazy, že dělníci začali bdíti nad katolickou atmosférou Slezska, že se stali schopnými i makavě zjednávatí úctu svému katolickému přesvědčení, že pod dechem tohoto katol. ducha ožily

na jámách denní modlitby horníků, že mnoho mužů chodí na služby Boží i k sv. přijímání. Důkaz, že se dá mnoho dělati všude.

Foerster praví: „Pohlavní pud je „drzý uličník.“ Přispívá též k přílišnému sebevědomí mládeže. Ale pocit síly zhusta projevuje se snahou osvědčovati mužnost drzým, nestoudným chováním, velkou mluvou, klením, oplzlými řečmi. Čím prudší, divočejší, hřmotnější, tím znamenitější a mužnější. Proto musí vychovatel mládež moudře poučovat, co je skutečně krásné, v čem má hledati čest, kde uplatňovat sílu, v čem je pravé štěstí a opravdová radost a co je vlastně cílem posledním a nejvyšším.

V hlavním městě Švýcarska dávno již působí „Spolek k udržení mravnosti“ a na jeho podnět vláda švýcarská již r. 1897 veškeré domy hanby v Curychu zakázala. A u nás? Není tomu dávno, co členové obecního zastupitelstva v Praze žádali primátora, aby se zasadil o zrušení veřejných domů alespoň v blízkosti škol. Jaké zakročení se stalo a jaký byl jeho výsledek, nevíme. Jest velice smutným úkazem, že úřady i policie musí se zabývat mravnostními věcmi.

Naše řádné ženy měly by na schůzích a shromážděních volat, bouřlivě se domáhat, aby žena nebyla zašlapávána v bláto těmi nejrůznějšími obrazy, obrázky, sochami, jež se drze vydávají za umělecké výtvary. Stane-li se tak alespoň částečně, pak nebude zoufalých otců, kteří zodpovědnost za „indiánské“ tance svalují na bedra starostů obce.

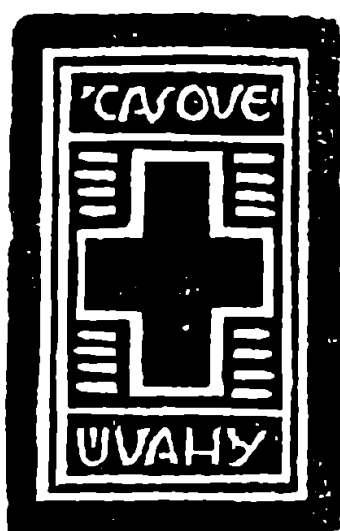
Ministerstvo spravedlnosti u nás vypracovalo návrh o nemravné a brakové literatuře a předalo jej meziministerskému řízení. Vypracována jest zejména kapitola o zřízení, jímž se literární dílo prohlašuje za brakovou literaturu. Změna spočívá v tom, že kvalifikace děl se přenáší na zvláštní komisi, která se bude skládati z nezávislých činitelů. Pojem brakové literatury se v paragrafu 6 nového návrhu formuje tak, že o brakovou literaturu jde v tom případě, když je tu nebezpečí ohrožení mravního vývoje mládeže, zejména tím, že se vyvolává sklon k zločinnosti nebo k hrubosti, nebo působí-li takové dílo zhoubně na fantasi. V takovém případě se zakazuje rozšiřování takového díla pro osoby do 18 let.

K zákonu o veřejných knihovnách vydána prováděcí nařízení a to nařízení vlády ze dne 5. listopadu 1919. č. 607 Sb. z. a n. ze dne 9. června 1921, č. 212 Sb. z. a n.

Podle čl. 3. nařízení 607/1919 spisy umělecky a obsahově bezcenné, výtvary nemravného rázu (díla pornografická) t. zv. krváky, detektivní a indiánské povídky; které sensačním způsobem dráždí fantasi čtenářovu, pamflety snižující tendenčně celé stavy nebo vrstvy obyvatelstva, jakož i díla směřující proti trvání a celistvosti státu československého, nesmějí býti pojata do veřejných knihoven.

Příčina k veřejnému pohoršení dopouští se přestupku, ale stalo-li se uražení takové tiskopisem, trestá se pro přečin. Tresty jsou tuhé vězení při přestupku od osmi dnů do šesti měsíců, u přečinu od šesti měsíců až do jednoho

roku. Uherský trestní zákon o zločinech a přečinech čl. z. V z r. 1878 v § 248 trestá pro přečin proti mravnosti vězením do tří měsíců a pokutou do sto zlatých toho, kdo na veřejném místě vystaví, prodává nebo rozšiřuje necudnou písemnost, tiskovinu neb vyobrazení.

OBSAH:

Mravní stav žactva	3
Příčiny a následky nemravnosti	17
Prostředky mravní	25
Tanec	31
Krise dneška	37
Úkol ženy	44
Jak čeliti nemravnosti	56
Blahobyť a mravnost	70
Boj proti nemravnosti	71
Čistota	94
Cena náboženství	98

„KNIHOVNA OBNOVY“.

Sv. 1.-I. Bohumil Zahradník: *Přátelé lidu*. 100 str. Kč — 80. — Sv. 1.-II. Eduard Brynych: *Štít víry*. 108 str. Kč 1.— sniž. — Sv. 1.-III. Dr. Fr. Šulc: *Zpráva o diecéšním sjezdu katolíků r. 1897*. 240 str. Kč — 60. — Sv. 1.-IV. Fr. Mimra: *Obrázky ze smíšené osady*. Řada I. 168 stran. Kč 1.10. — Sv. 1.-V. Fr. Mimra: *Obrázky ze smíšené osady*. Řada II. 160 stran. Kč 3.—. — Sv. 2. Dr. Václav Řezníček: *Zpráva o visitaci far kraje čáslavského 1783*. 112 str. Kč — 80. — Sv. 3. Eduard Brynych: *Duch katolické obnovy*. 728 str. Kč 5.—. Sv. 4. Eduard Brynych: *Kříže a kalichy*. 440 str. Kč 3.—. Sv. 5. Dr. Václav Řezníček: *Zpráva o visitaci far kraje chrudimského*. 96 stran. Kč — 80. — Sv. 6. Dr. Václav Řezníček: *Královéhradecké vzpomínky*. 200 str. Kč 2.—. — Sv. 10. Pozorovatel: *Zrcadlo pokrokového tisku*. 328 str. Kč 2.10. — Sv. 14. Dr. Fr. Reyl: *Zpráva o pátém všeobecném sjezdu katolíků československých 1909*. 552 str. sniž. cena Kč 3.— (vzácné referáty pro řečníky). — Sv. 15. Dr. Josef Novotný: *Index a věda*. 216 stran. K 3.—. — Sv. 16. Fr. Kohout: *České drahokamy v koruně Královny nebeské*. 260 str. Kč 3.50. — Sv. 17. Jiří Sahula: *Rozmarné příhody*. Díl III. 384 str. Kč 3.—. — Sv. 18. Jiří Sahula: *Veselé chvíle*. 272 str. Kč 2.80. — Sv. 19. Dr. Josef Novotný: *Člověk bez svobodné vůle?* 216 stran. Kč 3.—. — Sv. 20. B. Pečinková: *Ženy*. 164 stran. Kč 3.—. — Sv. 23.-24. Jiří Sahula: *Doba předhusitská a husitská*. 428 str. Kč 2.—. — Sv. 25. Antonín Kaška: *Pravdou ke ctnosti*. Řada I. 328 str. Kč 6.—. — Sv. 26. Antonín Kaška: *Hvězda pokoje*. 112 str. Kč 3.—. — Sv. 27. Alois Dostál: *Požáry vzplály*. 120 stran. Kč 1.—. — Sv. 28. Em. Žák: *Žena v křesťanství*. 84 stran. Kč 3.50. — Sv. 29. Em. Žák: *Volná myšlenka*. 34 str. Kč 1.60. — Sv. 30. Al. St. Novák: *Lidová cvičení duchovní*. 50 stran. Kč 3.20. — Sv. 31. J. Rohleder: *Tajemství kříže*. 40 str. Kč 3.—. — Sv. 32. Dr. J. Novotný: *Mravnost a náboženství*. 408 str. Kč 34.—. Sv. 33. J. Sahula: *Laškovně jiskry*. 176 str. Kč 6.—. Sv. 34. Dr. J. Klug: *Království Boží*. 150 str. Kč 18.—. — Sv. 35. F. Žák: *Ohlasy žalmů*. Kč 6.—. Dr. J. Novotný: *Spiritismus*. Kč 5.70. — A. Neumann: *Katolictví a naše národní osvobození*. Kč 6.50.

Lidové jeviště:

Sv. 1. A. St. Novák: *Potrestaný záletník*. Hra o 1 jedn. (2 ženy 1 muž). Kč 1.30. — Sv. 2. A. St. Novák: *Vyléčený manžel*. Fraška o 1 jedn. (3 ž., 2 m.). Kč 1.90. — Svazek 6. J. Hrochovský: *Selské n. mluvy*. Žert o 1 jedn. (5 m.).

1 ž.). Kč 1:30. — Sv. 7. J. Hrochovský: *Přivítání*. Žert o 1 jedn. (2 m., 6 ž.). Kč 1:60. — Sv. 9. A. St. Novák: *Malýv nápad*. Dram. žert o 1 jedn. ve 2 prom. (11 m., 1 ž.). Kč 2:30 Sv. 10. Fr. Soukal: *Köntgenovy paprsky*. Veselohra o 1 jedn. (3 m., 1 ž.). 1:90. — Sv. 11. A. St. Novák: *Žofinčiny námluvy*. Veselohra o 3 jedn. a 1 proměně (7 m., 3 ž.). Kč 5:70. — Sv. 12. Jos. Jiří Stankovský: *Sklenice čaje*. Veselohra o 1 jedn. (3 m., 1 ž.). Kč 1:90. — Sv. 13. V. Hradský: *Dort na cestách*. Žert o dvou jednáních (5 ž.). Kč 1:90. — Sv. 14. J. J. Kolár: *Faraonové*. J. Fraška ve 2 dějstvích (6 m., 2 ž.). Kč 2:— . — Sv. 15. J. Hrochovský: *Karbaník*. Obraz ze života o pěti jednáních a proměně 9 m., 4 ž.). Kč 4:70. — Sv. 16. V. Hradecký: *V doupěti*. Veselohra o jednom jednání. Kč 1:90. — Sv. 17. V. Biller. *Čarovný zvonek*. Báchorka o třech jedn. (9 ž., 7 muž.). Kč 3:20. — Sv. 18. V. Roubal: *Pytlák*. Drama o jednom jednání (3 muži, 2 ženy). — *Rychlonlak*. Obraz ze života o jednom jednání (4 muži, 1 žena.) Kč 3:50. — Sv. 19. J. Machovec: *Když hučely jezy*. Obraz ze života o třech jedn. Kč 5. — Sv. 20. V. Roubal: *První úspěch*. Veselohra o 1 jednání. (4 m., 2 ž.) Kč 2:40. — Sv. 21. V. Roubal. *Domácí lékař*. Veselohra o 3 jedn. 12 m., 7 ž.) Kč 4:50. — Sv. 22. V. Roubal: *Serenáda*. Obr. o 1 j. (2 m., 2 ž.) Kč 2:50 Sv. 23. Rom. Petrovický: *Šleh bičskem*. Dram. obr. o 3 j. a 2 prom. (9 m., 4 ž.) Kč 5:50. — Sv. 24. V. H.: *Nebezpečná operace*. Veselohra o 2 jednáních. (2 m., 4 ž.) *Souboj na horách*. Žert o 1 jednání. (3 m. 1 ž.). Kč 4:30. — Sv. 25. A. S. Novák: *Z nocé říše na měsíci*. Komédie o 1 jedn. Kč 3:70 — Sv. 26. A. S. Novák: *Za stará práva*. Truchlohra o 3 jedn. Kč 5:50. — Sv. 27. J. Hrochovský: *Zachránění*. Studentská hra o 5 jedn. Kč 4:50. — Sv. 28. V. H.: *Lovu zdar!* Veselohra o 3 jedn. Kč 4:50. — Sv. 29. J. Hrochovský: *Strašidlo*. Hra v 5 jedn. Kč 4:— . — Sv. 29. J. Hrochovský: *Originál*. Hra v 5 jednáních. Kč 4:50. — Sv. 30. L. Kulhánek: *Dámská společnost*. Žert. hra. — *Umělci*. Veselohra. Kč 4:— . — Sv. 31. V. Hradský: *Ve farní kanceláři* Kulturní obraz z r. 1921. Hra ve 3 jedn. Kč 5:50. — Sv. 32. V. Hradský: *Pozdrav z Marta*. Veselohra o 2 jedn. 6 muž., 2 ž.) Kč 4:50. — Sv. 33. Jaromír Hanák: *Sylvestrovská sázka*. Fraška o 1 dějství. Kč 2:20. — Sv. 34. G. Dengler: *Očarováný pokoj*. Dram. žert o 1 jedn. Kč 3:— Sv. 35. Ant. Klášterský: *Epidemie*. Veselohra o 1 jedn. Kč 2:60.

Lze objednat

v „Družst. knihkupectví“ v Hradci Král.
(Adalbertinum.)

ČASOVÉ ÚVAHY.

Řídí dr. Jan Konečný.

Z publikací »Časových Úvah« jsou dosud na skladě brožury:

I. APOLOGETIKA.

	Stran	Cena hal.
Dr. Fr. Reyl: Manželství přirozené a svátostné	32	30
V. H. Hradecký: Volná Myšlenka	56	56
Fr. Blaták: Sv. missie	40	40
Fr. Jirásko: O křesťanské charitě	32	32
Jan Bělina: Úpadek vědy	40	40
Josef Rohleder: V zápase o Řím	48	180
Dr. Jan Konečný: Cesty, jimiž se ubírá moderní lidstvo k Bohu	32	40
Dr. Josef Beran: Suggeste a zázraky Kristovy	36	50
V. Skála: Katolíci za války	48	70
De la Brière-Elitzer: Převaha protestantů nad katol.	40	40
Fil. Šubrt: Umění a náboženství	48	48
Dr. Jan Konečný: Ježíš Kristus v dějinných do- kladech své doby	40	86
Dr. Otakar Tauber: Mravní výchova a škola	34	80
V. Skála: Církev československá	32	76
Dr. Josef Novotný: Laická morálka	72	160
Dr. Josef Novotný: Věda a víra o původu světa	76	80
Dr. Jan Konečný: V boji o nové náboženství	86	570
K. B. Olmr: Jak povstal život na zemi?	36	190
Jiří Sahula: Sváry českých sektářů	64	220
A. Sládeček: Laický apoštolát	76	320
J. Krátký: Stručná lidová obrana katol. ná- boženství	80	320
Dr. Jan Konečný: Československý katechismus rozklad křesťanství	72	350
Tomáš Chromý: Láska k vlasti se stanoviska katol. morálky	132	420
Dr. Jos. Novotný: Občanská výchova dle pokro- kových učitelů	130	560
Dr. K. Kašpar: Pastýřský list o sv. Janu Nep.	20	220
Dr. Jan Konečný: Adventisté	52	300

II. DĚJINY.

Dr. Jos. Samsour: Inkvisice církevní	83	10
Jiří Sahula: Církevní snahy Husovy	48	500
Dr. Otakar Tauber: Časové záhady výchovy	88	501
„ „ „ Bílá Hora	16	80
Prof. Véroda: Základy výchovy: Náboženství a mravnost	92	250
Jiří Sahula: Krutosti habsburské	64	260
Vilém Koleč: Bratři Orebští	49	200
Jiří Sahula: Karel IV., Otec vlasti	112	112
Jiří Sahula: Arnošt z Pardubic	64	64

<i>Jiří Šahula</i> : Sociální postavení kněžstv husitské		
<i>Jiří Šahula</i> : Vzdělání kněžstva v do husitské a husitské		
<i>Jiří Šahula</i> : Husitské ženy		
<i>Jiří Šahula</i> : Jan ze Želiva	172	160
<i>Jiří Šahula</i> : Český obchod v době předhusitské a husitské	80	80
<i>Jiří Šahula</i> : Vzájemný poměr českých konfesi	80	80
<i>Dr. Fr. Šulc</i> : Byl Hus odsouzen jen pro 30 čl.	172	160
<i>Jiří Šahula</i> : Svátý Vojtěch a jeho doba	48	170
<i>Josef Hronek</i> : Kněží buditele národa českoslo- vanského	40	170
<i>Dr. Karel Kašpar</i> : Skutky a nikoliv slova pa- peže míru Benedikta XV.	98	320
<i>Dr. Jan Konečný</i> : Monismus a křesťanství	62	280
<i>Jiří Šahula</i> : Husitské soudy a ortely	128	400
Církevní úkoly staroč. škol nekatol.	80	350
<i>E. Pukl</i> : Vývoj rozluky církve od státu v Evropě	128	500
<i>Jiří Šahula</i> : Význam Žižkova díla. Díl I.	80	350
První průkopníci luterství v Čechách	80	320
<i>Karel Lutislav</i> : Řím a národ český	104	400
<i>A. Harel</i> : Pravda o sv. Janu Nepomuckém	72	300
<i>Jiří Šahula</i> : Mravní a osvětový význam od- pustků ve středověku	188	650

H. SOCIOLOGIE, NARODOHOSPODÁŘSTVÍ A JINÉ :

<i>M. Voňacka</i> : Katolickým jinochům — spolky katolické	56	56
<i>Fr. Blaták</i> : Z porýnských missií	64	64
<i>M. J. Voňacka</i> : Alkohol nepřítel	48	48
<i>Pozorovatel</i> : Pozérství	80	80
<i>J. P. Hradecký</i> : Z dom. soc. dem. I.—III.	236	200
<i>M. Hettinger—Navrátil</i> : Slovo v čas o právu volebním	40	40
<i>P. Jan Urban—Fr. Šubr</i> : O ruském pravoslavi	40	40
<i>Dr. Aug. Štancl</i> : Křesťanství a rolnická otázka Kapitalismus	66	180
.	96	400
<i>J. M. Zavoral</i> : Chraňte dítek svých	49	200
<i>Ing. C. Janáček Alois</i> : Soc. otázka a polit. strany české	72	250
<i>Josef Hronek</i> : Dnešní směry socialismu	68	250
<i>Stěpán Goldschmid</i> : Dílo Boskovo	48	270
<i>Pietriga—K. Lutislav</i> : Péče o venkov. mládež	20	160
<i>Alois Sládeček</i> : Pryč s náboženskou lhostejností	48	200
<i>Arnošt Oliva</i> : Matka vychovatelka	56	220
<i>Arnošt Oliva</i> : Biblické ženy a katolická dívka	176	660
<i>Dr. Jan Konečný</i> : Ozdoba církve	32	200

Objednávky vyřídí
administrace »Časových Úvah« v Hradci Král.